

Kerronnan keinot matkareportaaseissa – tarkastelussa Mondon ja Matkaoppaan artikkelit

Jenni Kurvinen

Opinnäytetyö
Journalismin koulutusohjelma
12.5.2014

Tekijä Jenni Kurvinen	Aloitusvuosi 2009
Opinnäytetyön nimi Kerronnan keinot matkareportaaseissa – tarkastelussa Mondon ja Matkaoppaan artikkelit	Sivu- ja liitesivumäärä 75 + 15
<p>Ohjaaja Miisa Jääskeläinen</p> <p>Tässä opinnäytetyössä käsitellään kerronnan keinojen käyttöä Mondo- ja Matkaopas-lehtien matkareportaaseissa. Työssä tarkastellaan, millaisia matkareportaasit ovat: miten matkareportaaseissa kerrotaan asioista, mistä aiheista Mondon ja Matkaoppaan reportaaseja kirjoitetaan, mistä näkökulmista aiheita lähestytään ja millainen on reportaasien rakenne.</p> <p>Työn tavoitteena on antaa käsitys kerronnan keinojen käytöstä Matkaopas- ja Mondo-lehtien matkareportaaseissa. Työn on tarkoitus tarjota matkailutoimittajan työstä kiinnostuneille eväitä työn tekemiseen antamalla suuntaa kerronnan keinojen hyödyntämiseen matkareportaasien laatimisessa. Tarkoitus on myös selvittää sitä, millaisia matkareportaaseja Matkaoppaan ja Mondon sivuille tyypillisesti päätyy.</p> <p>Opinnäytetyössä analysoidaan tekstejä. Kyseessä on laadullinen tutkimus, ja työssä hyödynnetään sisällönanalyysiä ja luokittelua. Aineistona käytetään Mondo-lehden numeroiden 8/2013–3/2014 ja Matkaopas-lehden numeroiden 5/2013–2/2014 matkareportaaseja.</p> <p>Työn tulos on, että matkareportaasien aihevalinnat seuraavat hyvin lehtien linjaa ja matkailutrendejä. Matkareportaasit ovat informatiivisia ja viihdyttäviä, ja ne sisältävät kattavasti viihdettä, tietoa ja vinkkejä. Reportaaseissa hyödynnetään monipuolisesti tarinankerronnan keinoja.</p> <p>Kerronnan keinoista käytetään esimerkiksi kuvailua. Kertoja on reportaaseissa tunnistettavissa ja läsnä. Näkökulma on tyypillisesti perusturistin näkökulma. Lisäksi reportaaseissa pääsevät ääneen erilaiset henkilöhahmot, kuten oppaat ja autonkuljettajat.</p>	
<p>Asiasanat kerronta, reportaasit, matkakertomukset, matkailulehdet, kaunokirjallinen journalismi</p>	

Degree programme in Journalism

Author Jenni Kurvinen	Year of entry 2009
The title of thesis Narrative forms in travel reportages – examining the articles of Mondo and Matkaopas magazines	Number of report pages and attachment pages 75 + 15
Advisor Miisa Jääskeläinen	
<p>This thesis studies the use of narrative forms in travel reportages of the magazine <i>Mondo</i> and <i>Matkaopas</i>. The thesis examines the nature of travel reportages. This includes how things are expressed in them, what topics are handled, what points of view are used to approach the given topics and what kind of structure the reportages have.</p> <p>The objective of the study is to reach an understanding of the use of narrative forms in travel reportages in <i>Mondo</i> and <i>Matkaopas</i>. The goal is to offer anyone interested in the profession of travel journalist means to pursue the work by giving directions on how to use narrative forms in travel reportages. Another goal is to examine what kinds of travel reportages are typically accepted by <i>Matkaopas</i> and <i>Mondo</i>.</p> <p>The thesis examines texts; it is a qualitative study and utilizes content analysis and classification. The researched travel reportages were collected from <i>Mondo</i>'s issues 8/2013–3/2014 and <i>Matkaopas</i>' issues 5/2013–2/2014.</p> <p>The results show that the topics of travel reportages are in line with the magazines' style and travel trends. Travel reportages are informative and entertaining. They include things such as entertainment, information and tips. Reportages utilize narrative forms in diverse ways.</p> <p>Depiction is, for example, one of the narrative forms used in the examined reportages. The narrator is recognizable and present. The point of view expressed is typically that of a standard tourist. In addition, different types of characters, such as guides and chauffeurs, have a voice in the reportages.</p>	
Key words narrative forms, reportages, travelogues, travel magazines, literary journalism	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Matkailujournalismista	3
2.1	Keskeiset käsitteet	3
2.1.1	Journalismi.....	3
2.1.2	Matkailu	4
2.1.3	Matkailujournalismi	5
2.1.4	Matkareportaasi.....	5
2.2	Matkatarinoiden ja aikakauslehtien historiasta	6
2.3	Matkalehdet Suomessa.....	7
2.4	Matkakertomuksia moniin tarpeisiin	8
3	Aineisto ja sen analysointi	10
3.1	Mondo – tyylikäs matkailun suunnannäyttäjä.....	10
3.2	Matkaopas – lääketta matkakuumeeseen.....	10
3.3	Aineiston laajuus ja rajaus	11
3.4	Valittujen artikkelien profili	12
3.5	Analysointimenetelmä ja aineistolle esitetyt kysymykset.....	13
4	Matkareportaasien aiheet ja sisältö.....	16
4.1	Aihe käsitteenä.....	16
4.2	Aiheen löytäminen	16
4.3	Aineistossa esiintyvät matkakohdeet	17
4.4	Aktiviteetin, kulkuneuvon tai matkatyyppin ympärille rakentunut aihe	18
4.5	Matkaoppaan aihevalintojen yhteys lukijaprofiiliin.....	19
4.6	Mondon aihevalintojen yhteys lukijaprofiiliin	21
4.7	Matkailutrendien näkyvyys aiheissa.....	21
4.8	Reportaasien tietosisältö.....	23
5	Rakenne	24
5.1	Suunnitelma kaiken perustana	24
5.2	Linjakas ja tarinaa järkevästi kuljettava rakenne	25
5.3	Draaman kaari.....	25
5.3.1	Jännityksen virittäminen	27

5.3.2	Kohtaukset tarinan kehyksinä.....	27
5.4	Rakenne ja draaman kaari aineistossa	28
5.4.1	Aineiston reportaasien aloitukset	28
5.4.2	Kohtaukset aineistossa.....	30
5.4.3	Alun jälkeen: keskiosa eli matkan eteneminen.....	31
5.4.4	Jännite aineistossa.....	35
5.4.5	Selkeä lopetus.....	36
6	Kerronnan keinot.....	40
6.1	Kiinnostavan tekstin rakennusaineet	40
6.2	Kuvailu ja yksityiskohdat.....	41
6.3	Kielen vaihtelevuus	42
6.4	Näkökulma	42
6.5	Kertoja	43
6.6	Etäisyys	43
6.7	Henkilöhahmot ja dialogi	44
6.8	Kuvitus	45
6.9	Kerronnan keinot aineistossa	45
6.9.1	Kuvailu ja yksityiskohdat aineistossa	46
6.9.2	Kieli aineistossa.....	50
6.9.3	Näkökulma aineistossa.....	52
6.9.4	Kertoja aineistossa.....	55
6.9.5	Etäisyys aineistossa.....	58
6.9.6	Henkilöhahmot ja dialogi aineistossa.....	59
6.9.7	Kuvitus aineistossa	61
7	Johtopäätökset.....	62
7.1	Aihevalinnat lukijoita kiinnostavia ja lehtien tyyliin sopivia	62
7.2	Persoonamuotojen käyttö monipuolista, näkökulma perusturistin	63
7.3	Tapahtumaympäristön kuvitus ja henkilöhahmot vahvoja.....	64
8	Lopuksi.....	67
	Lähteet.....	68
	Liitteet.....	75

Liite 1. Analysoitujen artikkelien otsikot, tietosisältö ja mahdollisten info- tai faktalaatikoiden sisältö.....	75
Liite 2. Analysoitujen matkareportaasien matkakohteet maanosittain	79
Liite 3. Persoonamuotojen käyttö	80
Liite 4. Henkilöhahmot ja lainaukset	82
Liite 5. Kuvien määrä ja sisältö.....	88

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä käsittelen kerronnan keinojen käyttöä matkailureportaaseissa. Tarkastelen, millaisia matkareportaasit ovat: miten niissä kerrotaan asioista, mistä aiheista niissä kirjoitetaan ja mistä näkökulmista aiheita lähestytään. Kuvien roolia artikkeleissa sivuan vain lyhyesti, sillä siitä riittäisi aihetta täysin omaksi opinnäytetyökseen.

Lähestyn työni aihetta Mondo- ja Matkaopas-lehtien artikkeleista kokoamani aineiston perusteella. Olen valinnut nimenomaan nämä lehdet, sillä ne ovat suomalaisten matkailulehtien rajoittuneessa tarjonnassa merkittäviä ja tunnettuja julkaisuja. Olen valinnut tutkittavakseni molemmista julkaisuista kuusi peräkkäistä numeroa ja niistä kaikki kyseisten numeroiden matkareportaasin määritelmän täyttävät pääjutut.

Lukijana pidän Matkaoppaan ja Mondon matkareportaaseja useimmiten kiinnostavina ja nautinnallisina luettavina: pidän siitä, miten jutut parhaassa tapauksessa lennättävät minut täysin toisiin maisemiin ja tunnelmiin tai antavat minulle inspiraatiota ja unelmia. Näistä ajatuksista sain idean opinnäytetyöhöni. Matkailuartikkelit ovat minulle matkailuun hurahtaneena lukijana tärkeitä arjen harmauden taittajia ja myös kiinnostavia tiedonlähteitä. Toimittajana minua kiinnostaa artikkelien tarkastelu toisesta näkökulmasta. Tarkastelen, millaisia kerronnan keinoja matkareportaaseissa käytetään, jotta voisin hyödyntää tätä tietoa matkareportaasien kirjoittajana.

Opinnäytetyöni antaa käsityksen siitä, millaisia kerronnan keinoja matkailulehtien artikkeleissa käytetään ja miten: millainen rakenne ja näkökulma artikkeleissa on, miten artikkeleissa luodaan tunnelmaa, kuka artikkeleissa on kertojana, onko artikkeleissa henkilöitä ja jos on, niin millaisia, ja millaista dialogia niissä käydään, jos käydään. Työni antaa vastauksia siihen, millaisilla keinoja lehtiin päättyneissä – ja siten lehtien mielestä lukijoita kiinnostavissa ja houkuttelevissa – matkailureportaaseissa käytetään. Opinnäytetyöni antaa näin matkailutoimittajan työstä kiinnostuneille eväitä työn tekemiseen antamalla raameja kerronnan keinojen hyödyntämiseen sekä viitoittaa sitä, millaisia artikkeleita lehtien sivuille tyypillisesti päättyy. Itseni lisäksi myös työni lukijat voivat hyödyntää näitä tietoja matkailureportaasien laatimisessa.

Itselleni aihe on tärkeä ja kiinnostava, sillä unelmatehtävässäni matkailutoimittajana voisin yhdistää kaksi minulle kaikkein merkityksellisintä ajanvietettä: matkustamisen ja kirjoittamisen. Opinnäytetyön taustalla on tavoitteeni ymmärtää matkareportaasien tyylilajia aiempaa syvällisemmin ja sen kautta onnistua jatkossa kirjoittajana entistä paremmin.

2 Matkailujournalismista

Tässä luvussa käydään lävitse työn keskeisiä käsitteitä, käsitellään suomalaista matkailujournalismia, matkailuartikkelien historiaa ja olemusta sekä artikkelien palvelemaa tarkoitusta.

2.1 Keskeiset käsitteet

Mitä on matkailujournalismi? Se voi olla dokumentaarinen televisio-ohjelma nuorten miesten maailmanympärimatkasta, kuten Madventures, se voi olla sanomalehden teemaosiossa julkaistu kuvaus suomalaisten suosimasta lomakohteesta Aasiassa, se voi olla naistenlehdessä julkaistu artikkeli perhelomasta Kreikassa, se voi olla National Geographicin artikkeli Galápagossaarten luonnosta matkailunäkökulmasta kerrottuna, se voi olla matkailuun erikoistuneen aikakauslehden reportaasi vaelluksesta Chilen vuoris-tossa. Välineestä riippumatta keskeistä on, että se on journalismia ja se liittyy matkailuun. Mutta mitä on journalismi ja mitä on matkailu? Entä mikä on matkareportaasi?

2.1.1 Journalismi

Journalismin määritelmään kuuluu, että se on ajankohtaista ja faktapohjaista joukkoviestintää. Joukkoviestintä puolestaan voidaan määritellä sanomien välittämiseksi ennalta rajaamattomalle ihmismassalle jonkin kanavan eli teknisen apuvälineen välityksellä. Journalismin ajankohtaisuus ja faktapohjaisuus ovat suhteellisia: aiheesta riippuen ajankohtaista voi olla jokin hyvinkin kauan aikaa sitten tapahtunut asia. Faktapohjaisuudesta voidaan saivarrella, sillä aina ei päästä yhteisymmärrykseen siitä, mistä todellisuudessa on kyse. (Kunelius 2003, 17–23.)

Journalismissa on kyse ”tapahtuneiden asioiden pakkaamisesta ja lähettämisestä yleisölle” (Kunelius 2003, 21). Journalismissa siis raportoidaan asioista yleisölle jonkin välineen avulla. Jutun lajityypistä riippuen faktojen löytäminen juttua varten voi tapahtua eri tavalla (Kunelius 2003, 22). Joskus kamerat voivat olla paikoillaan jo valmiina, koska toimittajilla on etukäteen tiedossa, että jotakin raportoitavaa tulee tapahtumaan. Joskus raportointi taas tapahtuu täysin jälkikäteen kootun tiedon perusteella.

2.1.2 Matkailu

Matkailu ja turismi tarkoittavat jokapäiväisessä kielenkäytössä melko samaa asiaa, mutta matkailu on käsitteenä kuitenkin laajempi. Matkailun voidaan ajatella tarkoittavan kaikkea mahdollista matkantekoa. Matkailijoita on ollut niin antiikissa, keskiajalla kuin tänäkin päivänä. Turismin käsite vakiintui englannin kieleen 1700–1800-lukujen vaihteessa, ja tuolloin turismilla tarkoitettiin paikkojen kiertelyä. (Kostiainen 1995, 9.) Turismin määritelmä paikkojen kiertelynä vapaa-ajanvietteenä on tänäkin päivänä osuva, joskin turismiksi voidaan kutsua myös toimintaa, jossa matkakohteessa kiertelyn asemesta päädytään loikoilemaan hiekkarannalle tai kylpylään.

Varhaisen matkailun motiivit olivat toisenlaisia kuin nykyään: ennen 1800-lukua nykyisenkaltaista ”hupimatkailua” ei oikeastaan ollut olemassa. Antiikin aikana matkailun motiiveina toimivat pyhiinvaellukset, sotaretket ja kauppamatkat. Nykyaikana edellä mainittujen motiivien lisäksi matkaaajan voivat saada liikkeelle ainakin seuraavat syyt: halu oppia uutta, etäisyyden saaminen, arkielämän pakoilu, irrottelu, uusien ihmisten tapaaminen, uusien kokemusten hankkiminen, itsetutkiskelu, rentoutuminen ja statuksen hankkiminen. (Paloheimo 2001, 9.)

Kostiainen mukaan (1995, 10) turismiin liittyy matkailun teollistuminen: matkoja myydään paketteina massoille. Tämä massoille myyminen alkoi, kun junalla matkustaminen mahdollistui 1830–1840-luvuilla myös vähävaraisille. Samoihin aikoihin Euroopassa ja Yhdysvalloissa alkoi syntyä laajoja huvittelu- ja virkistysalueita pelikasinoineen ja terveyskylpylöineen (Kostiainen 1995, 18–19). Matkailu lisääntyi huomattavasti säännöllisten vuosilomien yleistyessä monissa länsimaissa 1930-luvulta 1950-luvulle (Kostiainen 1995, 23).

Matkailu on merkittävää liiketoimintaa ja matkailualan kasvuodotukset ovat myönteiset. Matkailijoiden määrä ylitti vuonna 2012 maailmanlaajuisesti ensimmäistä kertaa miljardin matkailijan (kansainväliset saapumiset) rajan. Vuonna 2013 matkailijoita ennustetaan olevan jo 1,8 miljardia. Maailmanlaajuisesti joka yhdestoista henkilö työskentelee matkailualalla ja ala kasvaa muuta taloutta nopeammin. (World tourism organization

2013, 2.) Nykyisin matkailuala onkin maailman suurin teollisuudenala, joka menestyy ihmisten koskemattomuuden kaipuun ja unelmien ansiosta (Dielemans 2010, 96).

Tässä opinnäytetyössä matkailulla tarkoitetaan vapaa-ajalla tapahtuvaa joko ulkomaille tai kotimaahan suuntautuvaa hupimatkailua.

2.1.3 Matkailujournalismi

Journalismin ja matkailun käsitteiden määrittelyn perusteella voidaan tehdä määritelmä matkailujournalismista. Se on ajankohtaista ja faktapohjaista joukkoviestintää, jossa raportoidaan asioista yleisölle, kuten journalismi määritellään luvussa 2.1.1. Asiat, joista raportoidaan, liittyvät matkailuun ja turismiin.

Kuten luvussa 2.1.2 todettiin, sanoja matkailu ja turismi käytetään synonyymeinä. Matkailu on turismia laajempi käsite, sillä matkailulla voidaan tarkoittaa työhön tai vapaa-aikaan liittyvää matkustamista. Turismilla puolestaan tarkoitetaan vapaa-ajalla tapahtuvaa paikoissa kiertelyä. Tuntuu kuitenkin väkisin väännetyltä käyttää termiä turismijournalismi, sillä vaikka matkalehdet keskittyvät pääasiallisesti vapaa-ajanmatkailusta kirjoittamiseen, niitä ei kutsuta turismilehdiksi vaan nimenomaan matka- tai matkailulehdiksi. Turismijournalismi ei siis ole käsitteenä ainakaan yleisesti tunnettu eikä käytetty. Niinpä tässä opinnäytetyössä käytetään Mondo- ja Matkaopas-lehtien edustamasta tyylilajista määritelmää matkailujournalismi.

2.1.4 Matkareportaasi

Sanan reportaasi alkuperä on latinankielisessä käsitteessä *reporta're*. Se tarkoittaa sanoman tuomista, takaisin kantamista – sitä, että tuo jotain tullessaan. Joku siis menee paikan päälle, näkee ja kuulee siellä asioita ja palaa raportoimaan eli kertomaan elämyksestään muille. (Nousiainen 1998, 117.)

Erityisesti tietynlaiseen matkailujournalismiin edellä kerrottu reportaasin määritelmä istuu hyvin. Reportaasin määritelmään kuitenkin mielletään liittyvän myös artikkelin pituus ja sisällöllinen laajuus. Tätä näkökulmaa puoltaa myös seuraava Mediakompassi-opinmateriaalin määritelmä reportaasista.

Reportaasi on laaja kuvista ja tekstistä koostuva juttukokonaisuus. Se ei välttämättä ole tuore ja ajankohtainen samalla tavalla kuin uutinen. Reportaasi on subjektiivisempi ja henkilökohtaisempi kuin uutinen. Se käsittelee aihettaan tai teemaansa laajasti ja voi yhdistää faktaa, haastatteluja sekä tekijän henkilökohtaisia havaintoja ja ajatuksia. (Hakala ym.)

Matkareportaasien voidaan katsoa olevan myös kaunokirjallista journalismia (literary journalism), sillä matkakertomus (travelogue) voidaan laskea yhdeksi sen alalajiksi (Lassila-Merisalo 2009, 13). Kaunokirjalliseen journalismiin kuuluu olennaisena osana elämyksellisyys (Lassila-Merisalo 2009, 123).

Kuvituksen näkökulmasta matkareportaasi on dokumentaarisen kuvareportaasin alalaji. Matkareportaasi selittää lukijalle tuntematonta – se kertoo jostakin lukijan omasta kokemusmaailmasta kaukana olevasta ulkomaailman aiheesta. Matkareportaasin teho on siinä, että sen käsittelemät aiheet ovat lukijalle uusia, mutta eivät uutismaiseen tapaan vaan nimenomaan kaukaisuutensa vuoksi. (Vanhanen 2004, 73–75.)

2.2 Matkatarinoiden ja aikakauslehtien historiasta

Sananlaskun mukaan hänellä, joka on matkustanut, on kerrottavaa. Näin todella on: niin pitkälle kuin kirjallisuutta historiassa tunnetaan, kertomusten henkilöt ovat tehneet matkoja (Luumi 2006, 123). Tarinat matkoilta ovat kiinnostaneet lukijoita kautta aikojen. Osa historian saatossa kirjoitetuista kertomuksista on fiktiivisiä, osa taas todellisuuteen perustuvia, osa yhdistelmä faktaa ja fiktiota. Tässä opinnäytetyössä keskitytään matkalehtien ei-fiktiivisiin kertomuksiin.

Matkatarinoita on kirjoitettu iät ajat. Keskiajan ristiretkiltä kirjoitetut tarinat ja kuvaukset lisäsivät kristittyjen tietämystä muista maista. Kristityt saivat luultavasti tietoa myös muslimien tutkimusmatkoista Kaukoitään, sillä esimerkiksi Abu Zaidin Intiaa ja Kiinaa käsittelevä matkakertomuskokoelma ilmestyi noin vuonna 920. Kertomuksia ja matkappaita laadittiin myös pyhiinvaellusmatkoilta esimerkiksi 1300-luvulla. (Pärssinen 1995, 28–33)

Aikakauslehdet alkoivat yleistyä Euroopan suurkaupungeissa 1700-luvulla. Englanninkielinen aikakauslehtien nimitys magazine, ”makasiini”, tarkoittaa varastoa kaikenlaisille jutuille. Aikakauslehdissä julkaistiin esimerkiksi sepitteellisiä romaaneja jatkokertomuksina. Massalehtiä aikakauslehdistä tuli niiden kaupallistumisen myötä 1800-luvulla, kun mainostamisesta tuli yhä keskeisempi osa niiden rahoitusta. (Karvonen 2002.)

Reportaasin juurten voidaan katsoa olevan matkakertomuksissa: Åbo Tidningar -lehdessä julkaistiin ensimmäiseksi suomalaiseksi reportaasiksi mainittu 18-osainen matkakertomus (Pietilä 2008, 328, teoksessa Lassila-Merisalo 2009, 120). Varpion mukaan (1997, 12–13, teoksessa Lassila-Merisalo 2009, 121) lehdissä kuvattiin 1800-luvulla paljon matkoja. Tekstit toimivat usein matkakirjojen pohjana. Matkakirjojen suosion hiipuessä 1900-luvun kuluessa niitä alkoivat korvata sanoma- ja aikakauslehtien matkareportaasit (Lassila-Merisalo 2009, 127).

2.3 Matkalehdet Suomessa

Suomen vanhin yhä ilmestyvä matkailuun keskittyvä aikakauslehti on Otavamedian kustantama Matkalehti. Siitä ilmestyy kuluvana vuonna 25. vuosikerta. (Otavamedia Oy 2014.) Matkalehden painos on 20 000 (Aikakausmedia 2014a). Matkaopas tuotiin markkinoille vuonna 1999 (Sanoma Magazines 2014a) ja Mondo on ilmestynyt vuodesta 2002 alkaen (A-lehdet 2014).

Matkailuun erikoistuneet aikakauslehdet, joihin Mondo ja Matkaopas kuuluvat, ovat *yleisölehtiä* ja *harrastelehtiä* (Aikakausmedia 2014b). Tällaiset tietynlaisen harrastuksen, tässä tapauksessa matkailun, ympärille rakennetut lehdet tarjoavat mainostajille hyvän keinon tavoittaa haluamiaan kohdeyleisöjä. Itse yhteisölle lehdet tarjoavat mahdollisuuden ylläpitää yhteisöllisyyttä; lehti on syntynyt tietystä asiasta kiinnostuneita ihmisiä varten. Nämä ihmiset käyttävät paljon aikaansa ja kiinnostustaan tämän omaksi kokemansa asian äärellä. (Karvonen 2002.)

Matkailuartikkeleita julkaistaan ainoastaan matkailuun keskittyvien aikakauslehtien lisäksi monilla muilla foorumeilla, kuten sanomalehdissä, muunlaisten aikakauslehtien yhteydessä ja monenlaisilla sivustoilla Internetissä. Suomessa ilmestyy ilmeisesti kolme

yksinomaan matkailuun keskittyvää aikakauslehteä: Matkalehti, Matkaopas ja Mondo. Matkailulehdillä ei ole omaa kategoriaansa Aikakausmedian luokittelussa, vaan niiden luokitellaan kuuluvan ryhmään *Yleisölehdet, Harrastelehdet, Muut harrastelehdet*. Aikakausmedia on aikakauslehtien julkaisijoiden yhteistyöfoorumi, jonka jäseninä ovat kaikki merkittävät aikakauslehtikustantajat Suomessa (Aikakausmedia 2014b).

2.4 Matkakertomuksia moniin tarpeisiin

Luumin mukaan (2006, 125) matka-aihe antaa kertojalle rakennusainekset sellaiseen kertomukseen, joka on mukaansa tempaava ja mielenkiintoa ylläpitävä. Tuntemattomat, eksoottiset ja kotimaisittain vieraat tai erilaiset asiat kiinnostavat niin itse matkaajaa kuin matkasta kirjoitetun artikkelin lukijaa. Tämä on yksi matkailuartikkelien suosion salaisuuksista: matkailuartikkelin lukeminen on parhaimmillaan nojatuolimatka uuteen ympäristöön, makuihin ja tuoksuihin.

Luumi kertoo (2006) kummastelleensa lapsuudessaan 1950-luvulla matkakirjojen suosiota. Hän kertoo ymmärtäneensä jälkeensä, että aikuiset ihmiset rakensivat kirjojen avulla luottamustaan tulevaisuuteen. Tuohon aikaan uuden sodan pelko eli vielä vahvana ja aikuiset ”elivät omaa elämänmatkaansa” kirjojen kautta. Matkustelu oli noina aikoina mahdollista vain harvoille, mutta tänäkin päivänä matkakertomukset voivat palvella joillekulle tätä samaa tarkoitusta. Kaikilla ei ole nykyisinkään mahdollisuutta matkustaa ainakaan niin paljon kuin he itse toivoisivat. Luumin mukaan nykypäivänä matkakertomukset voivat rakentaa itseluottamusta elämänmatkalla vaaroista selviytymiseen ja antaa mittasuhteita moniin pelon aiheisiin.

Salmen mukaan (1995, 213) ”Usein on puhuttu siitä, ettei turismissa kenties tärkeintä olekaan vieraan kulttuurin kohtaaminen vaan kokonaan muut asiat, rentoutuminen ja juhliminen. Tai jos vieraita tapoja kohdataan, niitä ei pystytä ottamaan vastaan, jolloin kaikki vieras vain pönkittää kävijöiden kotimaanrakkautta ja isänmaallisuutta.” Jos matkailua harrastetaankin muista syistä kuin vieraaseen kulttuuriin tutustumisen vuoksi, matkailuartikkeleiden lukemisen motiivina ei sentään voi olla humalaan pääseminen. Sen sijaan vieraiden kulttuurien (kotimaisesta näkökulmasta) erikoiset tavat voivat olla kin mielenkiintoista luettavaa ja sellaisena houkuttelevaa sisältöä matkailuartikkeleihin.

Voitaneen sanoa, että matkakertomus on lukijansa näkökulmasta hyvä, jos lukija saa siitä irti sen mitä tavoittelee – oli se sitten nojatuolimatka, vinkkilista omaa matkaa varten tai jotakin muuta.

Matkailuartikkelien tarkoitusta voidaan etsiä myös niitä tarjoavien aikakauslehtien omista määrittelyistä. Mondo ilmoittaa kohderyhmäkseen ”kaikki matkailusta ja maailmasta laajasti kiinnostuneet, jotka aktiivisesti etsivät uusia kokemuksia ja elämyksiä.” Lehden mukaan matkasta tulee onnistunut lehden avulla. Lehdessä kerrotaan uusista matkakohteista ja etsitään uusia näkökulmia matkailualan vanhoihin kohteisiin. Mondon toimittajien kerrotaan olevan matkailun asiantuntijoita, jotka etsivät lukijoille hyviä majoitusvaihtoehtoja, testaavat nähtävyyksiä ja ostospaikkoja ja kokeilevat erilaisia luontoaktiiviteetteja ja raportoivat näistä lukijoille. (Aikakausmedia 2014c.)

Matkaopas lisää jo mainittujen monipuolisten matkailuun liittyvien vinkkien, tiedon ja ideoiden jatkeeksi matkailijan terveyteen liittyvien vinkkien ja tiedon jakamisen lukijoille. Molemmissa lehdissä kirjoitetaan myös maailman eri ruokakulttuureista ja ruokatarjonnasta sekä matkailussa hyödynnettävissä olevasta teknologiasta, kuten kameroista ja tablettitietokoneista sekä erilaisiin teknisiin laitteisiin asennettavissa olevista ohjelmissa, joita voidaan hyödyntää matkailunäkökulmasta. (Aikakausmedia 2014d.)

Edellä luetelluista asioista voidaan todeta yhteenvetona, että kuluttajat etsivät matkailuartikkeleista ainakin

- yleistietoa eri matkakohteissa vallitsevista olosuhteista, ruuasta ja kulttuurista
- vinkkejä erilaisista aktiviteettimahdollisuuksista eri matkakohteissa, kuten patikointi-, ostos- ja ravintolavinkkejä
- majoitusvinkkejä
- ideoita uusista matkakohteista ja uusia näkökulmia tuttuihin kohteisiin
- neuvoja siihen, miten matkasta tulisi mahdollisimman onnistunut
- elämyksiä, niin sanottua nojatuolimatkailua

3 Aineisto ja sen analysointi

Tässä luvussa esitellään aineistona käytetyt Matkaopas ja Mondo lehtinä, käydään lävitse aineiston laajuus, raja-
us ja valintatapa, valittujen artikkelien profiili sekä aineiston analysointitavat.

3.1 Mondo – tyylikäs matkailun suunnannäyttävä

A-lehtien julkaisema Mondo on perustettu vuonna 2002. Lehden lukijamäärä on 129 000 ja painos 35 000. Lehti ilmestyy kymmenen kertaa vuodessa. Lehden päätoimittaja on Kati Kelola. (A-lehdet 2014.)

Kustantaja ilmoittaa Mondon olevan ”tyylikäs matkailun suunnannäyttävä”. Mondon mediakortilla (Aikakausmedia 2014c) lehteä kuvataan seuraavasti:

Suomen suurin matkailulehti Mondon avulla matka onnistuu. Mondo kertoo uusista matkakohdeista ja tekee löytöjä tutuista kohteista. Mondon toimittajat ovat matkailun asiantuntijoita. Mondo tarjoaa matkatarinoita maailmalta, valitsee majoitusvaihtoehdot, testaa nähtävyydet ja ostopaikat, seikkailee luontoretkillä ja patikkapoluilla sekä tuo maailman keittiön lukijalleen. Kohderyhmä: Kaikki matkailusta ja maailmasta laajasti kiinnostuneet, jotka aktiivisesti etsivät uusia kokemuksia ja elämyksiä.

Mondon lukijaprofiili on seuraavanlainen (A-lehdet 2014):

Mondon lukijat ovat paljon matkailevia suomalaisia, edelläkävijöitä, jotka etsivät uusia elämyksiä niin maailmalta kuin kotimaastakin. He ovat ulospäin suuntautuneita, suvaitsevaisia, tiedostavia ja kokeilunhaluisia matkailijoita, jotka ottavat reissuillaan ensimmäisenä käyttöönsä uudet teknologiat ja tuotteet, kuten tabletit.

3.2 Matkaopas – lääkettä matkakuumeeseen

Sanoma Median julkaiseman Matkaoppaan lukijamäärä on 104 000 (Sanoma Magazines 2014b). Levikintarkastuksen mukaan lehden vuoden 2013 levikki on 34 023 (Aikakausmedia 2014d). Matkaopas ilmestyy kahdeksan kertaa vuodessa. Lehden päätoimittaja on Pirkko Puoskari. (Aikakausmedia 2014d.)

Matkaopasta kuvataan lehden mediakortilla (Aikakausmedia 2014d) seuraavasti:

Pitkä viikonloppu Reykjavikissa, rantaloma Kreikassa, luksuskylpyjä Luginossa, tempelikiertä Thaimaassa – Matkaoppaan lukija haluaa ne kaikki. Himomatkaaaja ottaa kaiken irti harrastuksestaan. Ennen lähtöä on kamerat ja gps-laitteet uusittu, uikkarit ja aurinkolasit päivitetty, kosmetiikkalaukku ja matka-apteekki tiptop-kunnossa. Matkan jälkeen keittiössä tuoksuvat eksoottiset ruoat ja juomat. Suomen suosituin ja monipuolisin matkailulehti tarjoaa lääkkeitä matkakuumeeseen. - - Matkaopas on Suomen ainoa matkailun erikoislehti, joka osallistuu levikintarkastukseen. - - Tyypillinen lehden lukija on aktiivinen vaikuttajapersoona, joka auliisti jakaa matkailutietonsa myös tuttavapiirin käyttöön. Matkaoppaan lukija rakastaa shoppailua ja hänen kuluttamistaan ohjaavat laatu ja esteettisyys.

Matkaoppaan lukijoista 65 prosenttia on naisia ja 35 prosenttia miehiä. Julkaisija kuvaillee lehden lukijoita seuraavasti (Sanoma Magazines 2014b):

Matkaoppaan lukijoilla on ikuinen matkakuume. Matkalta tultua suunnitellaan jo seuraavaa matkaa, ja sekä lehdestä että verkosta ahmitaan matkakertomuksia, kaupunkien esittelyitä, rahanarvoisia vinkkejä ja matkailuun liittyvää lifestylea. Matkailun suurkuluttajaa kiinnostaa kaikki: uudet matkakohteet, etniset ruoat, muoti ja kauneus sekä tieto terveydestä ja vakuutuksista. Kattavat kaupunkiliitteet ovat lukijoidemme ykkösluettavaa.

3.3 Aineiston laajuus ja rajaus

Opinnäytetyön aineistona on käytetty Mondo-lehden numeroissa 8/2013–3/2014 ja Matkaopas-lehden numeroissa 5/2013–2/2014 julkaistuja matkareportaaseja. Julkaisut on valittu sillä perusteella, että Matkaopas ja Mondo ovat merkittäviä suomalaisia matkalehtiä ja Suomessa julkaistaan ylipäättään ilmeisesti vain kolmea puhtaasti matkailuun keskittyvää aikakauslehteä, kuten luvussa 2.3 käytiin lävitse.

Kustakin numerosta on valittu tarkasteltaviksi kaikki kyseisen numeron laajat, luvussa 2.1.4 käsitellyn reportaasin määritelmän täyttävät matkailuartikkelit. Aineistosta on tarkoitus erottaa matkareportaaseille tyypillisiä piirteitä esimerkiksi niiden esiintymistiheyden perusteella. Tarkoitus on aineiston avulla saada tutkimuskohteesta selville teoreettinen peruskuvio eli saavuttaa kylläntymispiste (Eskola & Suoranta 1998, 63).

Analyysin kohteena olevien matkareportaasien voidaan katsoa olevan kaunokirjallista journalismia, sillä kuten luvussa 2.1.4 todettiin, matkakertomukset voidaan laskea yhdeksi sen alalajiksi. Kaunokirjalliselle journalismille tyypilliseen tapaan matkakertomukset ovat elämyksellisiä. Reportaasin määritelmän täyttäviä artikkeleita löytyi lehdistä yhteensä 39 kappaletta, joista 24 kappaletta Matkaopas-lehdestä ja 15 kappaletta Mondo-lehdestä.

Mondossa on kunkin lehden sisällysluettelossa lueteltu otsikon Matkareportaasit alla numeron sisältämät laajat artikkelit, mutta näistä on lehden omasta sisällysluettelon reportaasi-otsikoinnista huolimatta valittu tarkasteltavaksi vain ne, jotka eivät ole vinkki- tai listaustyyppisiä juttuja. Esimerkiksi numerossa 3/2014 Matkareportaasit-otsikon alla on juttu, jossa luvataan 26 täsmävinkkiä kotimaanmatkailuun (Friman 2014, 65–68), ja juttu Istanbulin helmi Karaköy (Hiltunen 2014a, 33–37), jossa listataan esimerkiksi väliotsikoiden Shoppailu, Elämykset ja Ravintolat alle vinkkejä Karaköyn kaupunginosaan matkustavalle. Tällaiset listaus- ja vinkkiartikkelit on jätetty analyysistä pois ja keskitytty reportaaseihin.

3.4 Valittujen artikkelien profiili

Analyysin kohteeksi on valittu sivumäärältään pitkiä matka-artikkeleita, jotka ovat tyyliltään matkareportaaseja: artikkeleissa kerrotaan jostakin tietystä matkakohteesta sitä kautta, että toimittaja on vieraillut kyseisessä paikassa. Niiden sisältö siis täsmää kohdassa 2.1.4 käsitellyn reportaasin määritelmän kanssa: reportaasissa joku matkustaa paikan päälle, näkee ja kuulee siellä asioita ja palaa kertomaan elämyksestään muille.

Artikkelien voidaan matkalehtien kategoriassa katsoa kuuluvan reportaasien piiriin myös laajuutensa vuoksi. Valitut artikkelit ovat Matkaoppaan ja Mondon analysoitujen numeroiden laajimpia artikkeleita, joiden voidaan katsoa olevan kyseisten numeroiden pääjuttuja. Jokainen artikkeli on mainittu kyseisen lehden numeron kannessa.

Aineiston kokoamisvaiheessa kävi ilmi, että Mondon matkareportaasit ovat säännönmukaisesti sivumäärältään pidempiä kuin Matkaoppaan artikkelit: Mondossa reportaa-

sin pituus on tyypillisesti neljästä kuuteen aukeamaa, Matkaoppaassa pysytään usein noin kolmen aukeaman mitassa. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Reportaasin keskimääräinen sivumäärä

Lehti	Reportaasin sivumäärä keskimäärin
Matkaopas	5,5
Mondo	8,5

Analyysin kohteeksi on valittu reportaaseja, sillä niissä hyödynnetään kerronnan keinoja enemmän ja monipuolisemmin kuin esimerkiksi matkalehdille tyypillisissä vinkkijutuisissa (esimerkiksi ”Näillä vinkeillä reissaat hyvillä keleillä”, Mondo 3/2014, ja ”3 x lapsen kanssa matkaan”, Matkaopas 2/2014), matkailu-uutisten kokoomasivuilla Matkaoppaassa tai Mondon ajankohtaisten matkailuaiheiden kokoomasivuilla. Kuten kohdassa 2.1.4 käytiin lävitse, matkareportaasit voidaan laskea yhdeksi kaunokirjallisen journalismin alalajiksi. Kaunokirjalliseen journalismiin kuuluu olennaisena osana elämyksellisyys (Lassila-Merisalo 2009, 123), joka on matkakertomuksille tyypillistä.

3.5 Analysointimenetelmä ja aineistolle esitetyt kysymykset

Opinnäytetyössä analysoidaan tekstejä, eli kyseessä on laadullinen tutkimus (Eskola & Suoranta 1998, 15). Sisällönanalyysin keinoin voidaan saada pohjaa myös aineiston kvantitatiiviseen eli määrälliseen käsittelyyn (Syrjäläinen, Eronen & Värri 2007, 116). ”Sisällönanalyysillä voidaan tarkoittaa niin laadullista sisällönanalyysia kuin sisällön määrällistä erittelyä ja näitä molempia voidaan hyödyntää samaa aineistoa analysoidessa.” (Tuomi & Sarajärvi 2002, 109–116, teoksessa KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto, Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Aineistoon onkin sovellettu myös määrällistä analyysiä niiltä osin kuin se on ollut mielekästä (esimerkiksi reportaasien sivumäärän laskeminen, kuvien määrän laskeminen ja muu numeerinen aineiston tarkastelu). Luokittelua on käytetty reportaasien aloitus- ja lopetustapojen, aineistossa esiintyvien matkakohdeiden ja persoonamuotojen käytön sekä kuvien sisällön tarkastelussa.

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä tai kuvaamaan jotakin tapahtumaa (Eskola & Suoranta 1998, 61.) Valittujen reportaasien analysoinnissa pyritään selvittämään tekstiä tarkastelemalla, millaisia kerronnan keinoja hyödynnetään matkailuartikkeleissa ja miten näitä eri keinoja hyödynnetään. Tekstin tarkastelussa käytetään apuna teorialähteitä. Analyysissa tarkastellaan, mistä aiheista ja näkökulmista matkailuartikkeleita kirjoitetaan ja miten niissä kerrotaan asioista. Tarkastelussa on käytetty apuna seuraavia kysymyksiä.

Mistä kirjoitetaan:

- Mikä on reportaasin aihe? Onko reportaasi esimerkiksi kertomus jonkin aktiiviteetin ympärille rakennetusta matkasta (esimerkiksi kertomus automatkasta, sukellusmatkasta tai vaellusmatkasta), vai kerrotaanko siinä yleisemmällä tasolla matkakohteesta?

Miten kirjoitetaan:

- Kuka on tarinan kertoja? Onko kertoja tunnistettavissa (esimerkiksi onko kertoja selkeästi toimittaja itse)? Missä persoonassa kerronta on (esimerkiksi yksikön ensimmäisessä, yksikön kolmannessa tai monikon ensimmäisessä persoonassa, tai onko kyseessä nollapersoonassa)? Vaihtelee kerrontatapa artikkelin sisällä?
- Mikä on jutun näkökulma? Tarkastellaanko matkakohdetta esimerkiksi lapsiperheen, liikuntarajoitteisen matkaaajan tai aktiviteetteja kaipaavan lomailijan näkökulmasta? Kenelle jutun voidaan katsoa olevan suunnattu? Onko se kirjoitettu esimerkiksi pakettimatkaaajan, omatoimisen reppureissaajan, aktiivilomailijan tai jonkin muun matkailijaryhmän kiinnostuksenkohteet huomioiden?
- Millaisia sanavalintoja käytetään? Onko tekstissä esimerkiksi paljon mainosteksteistä tuttua maalailevaa kuvailua? Toistuuko artikkeleissa jokin samankaltainen kuvailu?
- Millainen rakenne artikkelissa on? Löytyykö siitä draaman kaaren aineksia? Eteenkö tarina kronologisesti?
- Millaisilla keinoilla luodaan tunnelmaa? Onko jännittäviä tai yllätyksellisiä kohtauksia?

Kuvien osuutta kerronnassa ei käsitellä tässä opinnäytetyössä sen tarkemmin kuin mitä kohdassa 6.8 käydään lävitse ja mitä liitteeseen 5 on koottu. Työssä keskitytään matkareportaasien teksteihin, sillä kuvien analysoinnista saisi aikaiseksi kokonaan oman opinnäytetyönsä.

4 Matkareportaasien aiheet ja sisältö

Tässä luvussa määritellään käsite aihe, käydään lävitse keinoja matkareportaasin aiheen ideointiin ja tarkastellaan aineistossa esiintyviä aiheita.

4.1 Aihe käsitteenä

Aihe on yksinkertaisesti se, mistä teos kertoo (Karjalainen). Pidempi määritelmä kuuluu, että aihe on jotakin, joka saa kirjoittajan työskentelemään. Se on jotakin, jonka kirjoittaja kokee niin tärkeäksi, että hän haluaa kertoa siitä muillekin (Noodi-oppimateriaali).

Aihe on siis tekstin alkulähtökohta: se piste, josta kirjoittaja aloittaa työnsä. Toisaalta aihe toimii suodattimena, jonka läpi kirjoittaja voi tarkastella tekstiään ja tehdä valintoja. Kirjoittaja siis pohtii aihetta valitessaan, mikä on niin tärkeää, että siitä kannattaa kirjoittaa, ja toisaalta mikä taas on vähemmän tärkeää eikä siten ansaitse tulla osaksi tekstiä. (Noodi-oppimateriaali.) Kirjallisuudessa aihe rinnastetaan käsitteenä läheisesti teemaan, joka tarkoittaa tekstin johtoajatusta (Nurmi, Rekiaro, Rekiaro & Sorjanen 2004, 450).

4.2 Aiheen löytäminen

Kirjailija ja toimittaja Don Georgen mukaan kirjoittajan kannattaa valita matkailuartikkelin aihe ja näkökulma julkaisun ja omien kiinnostuksenkohteidensa perusteella. Matkailutrendien säännöllinen seuraaminen esimerkiksi alan messujen ja tilastojen avulla on Georgen mukaan yksi sopivan aiheen löytämisessä auttava keino. Trendien perusteella kirjoittaja voi haistella, mikä voisi kiinnostaa lukijoita juuri tällä hetkellä tai lähitulevaisuudessa, kun artikkeli on menossa julkaistavaksi. (George 2009, 3–4.)

Kirjoittaja voi keksiä hyvän juttuidean ennen juttukeikkaa tai vasta matkan jälkeen, mutta parhaisiin ideoihin saattaa törmätä myös sattumalta, joten silmät kannattaa pitää auki koko ajan. Ideointia varten kirjoittajan kannattaa tutustua matkakohteeseen etukäteen oppaiden avulla, jotta hänellä olisi perille saapuessaan jo valmiiksi jonkinlainen käsitys kohteesta. (George 2009, 11.) Näin kallisarvoista aikaa ei kulu kohteessa perusasioiden selvittämiseen.

Lukijalle toimittajan tekemä työ aiheen löytämiseksi ja tausta- ynnä muiden tietojen ja yksityiskohtien kaivamisen prosessi harvoin näkyvät millään tavalla. Lukijan on mahdollista tietää, onko kirjoittaja etsinyt seuraavien esimerkkien tiedot etukäteen vai vasta matkan jälkeen.

Turismi Balille alkoi 1970-luvun vaihteessa täältä – tai oikeastaan parin kilometrin päässä sijaitsevasta Kutan rantakaupungista. Matkailijoiden määrä kasvoi nopeasti. Sen seurauksena hotelleja rakennettiin kovaa vauhtia, mikä lisäsi rantojen eroosiota ja pulaa vedestä. Nyt tilannetta yritetään korjata ja eri puolilta saarta löytyy esimerkiksi vettä kiertäviä ekohotelleja. (Aro 2014, 57.)

Kolmen jalkapallostadionin pituinen Allure on viisi senttiä Oasista pidempi, mutta se päihittää muut risteilijät keskimäärin 20 metrillä. Mittaa on lisätty nimenomaan leveyteen ja korkeuteen. Allun sisään mahtuisi viisi Silja Serenadea. (Prusti-Nelson 2014, 18.)

Joskus on kuitenkin selvää, että toimittajalla on ollut jo valmiiksi paljon tietoa matkakohteesta. Aineistossa tällainen esimerkki on Antti Helinin artikkeli Paluu Burmaan (2014, 52–60), jossa Helin matkustaa kymmenen vuoden tauon jälkeen Burmaan. Aiemmin hankitut tiedot tulevat lukijalle ilmi kohdissa, joissa Helin kertoo edellisestä matkastaan maahan.

4.3 Aineistossa esiintyvät matkakohteet

Aineistona on käytetty 24:ää Matkaopas-lehden matkareportaasia lehden numeroista 5/2013–2/2014 ja 15:tä Mondon matkareportaasia lehden numeroista 8/2013–3/2014.

Aineiston matkareportaaseista noin puolessa matkat suuntautuvat eksoottisiin maihin tai kohteisiin, noin puolet taas kulttuurisesti ja maantieteellisesti suomalaisille tutumpiin paikkoihin (taulukko 2). Eksoottisilla kohteilla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä Euroopan ulkopuolella sijaitsevia matkakohteita. Eksoottisiksi ei kuitenkaan lasketa kohteita, jotka ovat suomalaisten suosituimpien matkakohteiden listalla, vaikka ne sijaitisivatkin Euroopan ulkopuolella. Vuonna 2012 suomalaisten suosituimmat ulkomaanmatkojen kohteet olivat Tilastokeskuksen mukaan (2013) Viro, Ruotsi, Espanja, Venäjä, Saksa, Italia, Kreikka, Turkki, Ranska ja Britannia.

Kohteiden sijainnin määrittely tiettyyn maanosaan on tehty SuurAtlas-maailmankartaston jaottelun perusteella (Tarkka 2006, 178, 316–320). Jaottelussa esimerkiksi Uralin länsipuolisten osien Venäjästä lasketaan kuuluvan Eurooppaan. Aineiston reportaaseista kahden matkakohde sijaitsee Venäjällä ja nimenomaan tässä Euroopan-puoleisessa osassa Venäjää.

Taulukko 2. Reportaasien määrä matkojen kohdemaanosan mukaan

Lehti	Aasia	Afrikka	Etelä- Amerikka	Eurooppa	Pohjois- Amerikka
Matkaopas	8	1	1	10	4
Mondo	5	0	0	8	2
Yhteensä	13	1	1	18	6

Matkareportaaseissa matkustetaan esimerkiksi Indonesiaan Balille, Gili-saarille ja Nusa Tenggara saarille, Borneon Malesialle kuuluviin pohjoisosiin, Vietnamiin, Burmaan (Myanmar), Jamaikalle, Meksikoon, Kuubaan, Intiaan, Argentiinaan ja Chileen sekä Karibiameren saarille. Aineiston matkakohteista 18 sijaitsee Euroopassa. Näitä kohteita ovat esimerkiksi Ranska, Saksa, Italia, Montenegro, Kreikka, Suomi, Bosnia ja Hertsegovina, Espanja ja Kroatia. (Liite 2.)

4.4 Aktiviteetin, kulkuneuvon tai matkatyyppin ympärille rakentunut aihe

Osassa aineiston artikkeleista ei pelkästään matkusteta kohteeseen, vaan sinne mennään harrastamaan jotakin liikunta-aktiviteettia, kuten patikointia, kiipeilyä tai laskettelua. Tällöin ei ole kyse matkasta, jolla esimerkiksi patikoidaan, vaan patikointimatkasta – patikoinnilla on merkittävä rooli matkalla ja se voi olla suurimpia syitä koko matkalle lähtemiseen. Tällaisia liikkumisen ympärille rakentuneita matka-aiheita on aineistossa neljä, ja ne ovat kaikki Mondon reportaaseja. (Taulukko 3.)

Osa reportaasien aiheista taas rakentuu tiiviisti jonkin kulkuneuvon ympärille, jolloin kulkuneuvo on iso osa itse matkaa. Tällaisia matkoja ovat esimerkiksi risteilymatkat, autolomat ja moottoripyöräreissut. Nämä kulkuneuvon ympärille rakentuneet matka-

aiheet kertovat sekä matkakohteesta että siellä matkustamisesta ”kulkuneuvo edellä”: millaista on autoilu Kuubassa, millaista moottoripyöräily Venäjällä tai millainen on loma Karibialla loistoristeilijän kyydissä. Tällaisia kulkuneuvon ympärille rakentuneita matkoja on aineistossa yhteensä yhdeksän, joista kolme on risteilymatkoja. Kaikki risteilyaiheiset reportaasit ovat Matkaoppaan artikkeleita. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Aktiviteetti- ja kulkuneuvolähtöiset aineiston aiheet

Lehti	Patikointi, vaellus, laskettelu tai muu liikunta	Saarihyppely (ei risteily)	Kiertomatka (ei kulkuneuvo-keskeinen)	Juna-, moottoripyörä- auto- tai muu kulkuneuvomatkailu (ei laiva)	Risteily
Matkaopas	0	2	3	4	3
Mondo	4	2	1	2	0
Yhteensä	4	4	4	6	3

Junalla matkustetaan esimerkiksi aineiston reportaaseissa Junalla halki Bosnian (Tervonen 2014, 24–33) ja Hmongien vieraana (Lampila 2013, 64–68). Näistä varsinaisesti junamatkan kerron ensin mainittu reportaasi, kuten sen otsikostakin voi arvata. Jälkimmäisessä matkustetaan junalla, mutta myös muilla kulkuneuvoilla. Kyseessä onkin kiertomatka, ei yksinomaan junamatka. Kiertomatkoihin on eroteltavissa aineistosta neljä kappaletta. Lisäksi aineistosta on eroteltavissa saarihyppelystä kertova matkareportaasi-tyyppi, joita löytyy niin ikään aineistosta yhteensä neljä. (Taulukko 3.)

4.5 Matkaoppaan aihevalintojen yhteys lukijaprofiiliin

Matkaoppaan artikkeleista kolmessa on aiheena kiertomatka ja kahdessa saarihyppely, joka sekin on eräänlaista kiertomatkaa. Kolmessa kerrotaan risteilymatkasta – joka myös on kiertomatkaa. (Taulukko 3.) Loput artikkeleista käsittelevät perinteisempää yhteen kohteeseen suuntautuvaa matkailua.

Kohdassa 3.2 kerrottu Matkaoppaan lukijan määritelmä ei anna ymmärtää, että Matkaoppaan lukijat olisivat erityisen kiinnostuneita nimenomaan risteilyistä ja kiertomatkais-

ta; Matkaoppaan lukijoiden kerrotaan sen sijaan olevan kiinnostuneita kaikenlaisesta matkailusta. Kiertomatkaan on helppo yhdistää jokaiselle jotakin, mikä saattaa osaltaan selittää kiertomatkoista kirjoittelua ja sitä, että jutuissa pyritään kertomaan matkakohdeesta hyvin monipuolisesti sen sijaan, että keskityttäisiin vain muutama asiaan (Liite 1). Laadun ja esteettisyyden kerrotaan ohjaavan Matkaoppaan lukijan kulutusta. Voidaankin ajatella, että luksusluokan risteilymatkat saattavat kiinnostaa tällaista kuluttajaa.

Lukijoiden kerrotaan myös olevan himomatkailijoita (Aikakausmedia 2014d). Tällä käsitteellä voidaan tarkoittaa henkilöitä, jotka haluavat päästä matkustamaan mahdollisimman moneen kohteeseen. Kiertomatkoista kirjoittelu voidaan näin ollen yhdistää myös tähän lukijamääreeseen.

Koska Matkaoppaan lukijat ovat lehden mukaan (Sanoma Magazines 2014b) kiinnostuneita kaikenlaisista matkoista, lehdellä ei ole syytä vältellä mitään aiheita, kuten perinteikkäistä pakettimatkoista kirjoittamista. Matkaoppaan artikkeleista ei kuitenkaan suoraan käy ilmi, onko kirjoittaja matkakohdeessa pakettimatkalaisena vai ei.

Matkaoppaan Kreikka-artikkelista Kaikki samassa paketissa ei suoraan käy ilmi, onko toimittajan vierailu saarella pakettimatka vai ei, vaikka Kreikka on perinteinen pakettimatkakohde ja artikkelin otsikon voidaan ajatella viittaavan pakettimatkaan. Tilastokeskuksen mukaan (2013) vuonna 2012 ulkomaan vapaa-ajan matkoista 36 prosenttia oli matkanjärjestäjiltä ostettuja pakettimatkoja. Kreikkaan tehdyistä matkoista peräti 92 prosenttia oli pakettimatkoja ja Kanariansaarille tehdyistä 80 prosenttia. Myös Turkkiin tehdyistä matkoista enemmistö, 72 prosenttia, oli valmismatkoja. Matkaoppaan risteilyartikkeleista yksi, Laiskurin löytöretki (Puoskari 2013a, 20–27), suuntautuu Kanarialle (liite 2). Artikkelissa kuvatun risteilymatkan tyyppiset risteilyt ovat pakettimatkoja.

Ibisan-matkasta kertovan artikkelin Bileet vailla valomerkkiä (Puoskari 2013b, 20–26) voidaan ajatella olevan uutuuksista kiinnostuneita lukijoita varten. Artikkelin infolaatikkossa mainitaan Ibizan olevan Finnmatkojen uutuukskohde kesälle 2014, ja laatikossa mainitaan myös Ibizan lähisaarelle Formenteraan kesäkaudella aloitettavista pakettimatkoista. Jossain määrin artikkeli on siis suunnattu pakettimatkojen ystäville, vaikka

myös lentohinnat mainitaan. Artikkelista ei suoranaisesti käy ilmi, onko toimittajan vierailu saarella omatoimi- vai valmismatka.

4.6 Mondon aihevalintojen yhteys lukijaprofiiliin

Kohdassa 3.1 on kuvattu Mondoa lehtenä ja sen lukijoita. Kuvauksessa Mondon lukijoiden on mainittu olevan kokeilunhaluisia ja seikkailevan luontoretkillä ja patikkapoluilla. Luontomatkailulinja näkyy Borneon patikointi- ja kiipeilymatkasta kertovassa reportaasissa Borneon katolla (Troynich 2013, 42–47), Turkin laaksovaelluksesta kertovassa reportaasissa Kivettyneen kauneuden maa (Hiltunen 2013, 30–40) ja reportaasissa Lumen sylissä (Hiltunen 2014b, 70–75), jossa kerrotaan matkasta Kolille.

Suomalaisen massaturismin näkökulmasta tarkastellen – Tilastokeskuksen mukaan (2013) suomalaisten suosituimmat ulkomaanmatkakohteet ovat Viro, Ruotsi ja Espanja – Indonesian-kiertomatka (artikkeli Balilta itään, Aro 2014, 54–64), junamatka Bosnian halki (artikkeli Junalla halki Bosnian, Tervonen 2013, 24–33) sekä matkat Borneoon (Borneon katolla, Troynich 2013, 42–47), Vietnamiin (Vietnamin hyveitä, Paljakka 2013, 34–41) ja Burmaan (Paluu Burmaan, Helin 2014, 52–60) ovat kokeilunhaluisen matkailijan valintoja.

Burma- ja Bosnia-artikkelien yhteydessä myös tiedostavuus, joka mainitaan Mondon lukijoiden luonteenpiirteeksi, tulee näkyväksi. Sodasta ja synkästä historiasta kertominen antaa lukijoille syvällisempää tietoa kuin esimerkiksi kauniiden palmurantojen tai vuoristomaisemien ihastelu – joita toki niitäkin artikkeleista löytyy.

Mondon lukijoiden mainitaan olevan matkailusta ja maailmasta laajasti kiinnostuneita ja etsivän aktiivisesti uusia kokemuksia ja elämyksiä. Aihevalinnat, kuten patikointi- ja kiipeilyretket ja sotaan ja historiaan liittyvät näkökulmat, tuntuvat siis istuvan hyvin lehden linjaan.

4.7 Matkailutrendien näkyvyys aiheissa

Suomalaisten suosituimmat ulkomaanmatkakohteet vuonna 2012 olivat Tilastokeskuksen mukaan (2013) Viro, Ruotsi, Espanja, Venäjä, Saksa, Italia, Kreikka, Turkki, Ranska

ja Britannia. Matkaoppaan artikkelien matkakohdeista viisi, Espanja (Ibiza, Kanariansaaret), Kreikka (Rodoks), Turkki (Kappadokia), Ranska (Antibes) ja Venäjä (Laatokankierros), löytyvät tältä listalta. Mondon artikkelien matkakohdeista listalla on samoin viisi: Turkki (Kappadokia), Venäjä (Moskova), Kreikka (Santorini), Saksa (Frankfurt am Main) ja Italia (Dolomiitit ja Firenze) (liite 2). Aineiston perusteella suosituimmat matkakohdeet eivät saa lehdissä eniten palstatilaa, mutta ne ovat kuitenkin hyvin edustettuna.

Kaukokohteisiin matkustaminen lisääntyi vuonna 2012. Erityisesti Amerikan mantereelle suuntautuvien matkojen määrä kasvoi huomattavasti: vuonna 2012 Amerikan mantereelle tehtiin peräti 74 prosenttia enemmän matkoja kuin edellisenä vuonna. Näistä matkoista 99 000 suuntautui Yhdysvaltoihin. Aasian ja Oseanian alueen matkojen määrä kasvoi 52 prosenttia. (Tilastokeskus 2013.) Kaukokohteista kirjoittelua voidaan siis selittää matkailutrendeillä. Aineiston reportaasien matkoista yhdeksän suuntautuu Kaakkois- tai Itä-Aasiaan, yksi Afrikkaan, yksi Etelä-Amerikkaan ja kuusi Pohjois-Amerikkaan. Pohjois-Amerikkaan suuntautuvista matkoista vain yksi suuntautuu Yhdysvaltoihin, loput suuntautuvat Karibianmeren maihin. (Liite 2.)

Finnmatkojen mukaan (2014a) vuoden 2014 kuumimpia matkailutrendejä ovat valmismatkat, jotka ovat helppo ja luotettava matkustusmuoto, nostalgiamatkat perinteisiin kohteisiin kuten Ibizaalle, Rodokselle ja Kanariansaarille, lepo, online- ja offline-lomailu eli lomailu joko sosiaalisen median ulottuvilla tai kokonaan irti digitaalisista palveluista, ja hyvä olo ja terveys, kuten patikointia ja muuta kuntoilua sisältävä matkailu. Kaikki nämä näkökulmat ovat havaittavissa artikkelien aiheista – digiasioita on osassa aineiston reportaaseista käsitelty artikkelien faktalaatikoissa.

Mondon Paluu Burmaan -artikkeli (Helin 2014, 52–60) ja Matkaoppaan Jamaika-artikkeli Täpinää tuutin täydeltä (Suomela 2013, 20–27) osuvat yhteen matkanjärjestäjän uutuuksien kanssa. Finnmatkat tiedotti tammikuussa 2014 alkavansa myydä ensimmäisenä suomalaisena matkanjärjestäjänä rantalomamatkoja Burmaan (2014b). Yritys tiedotti myös lennättävänsä turisteja talvella 2014–2015 Jamaikalle suorin lomalennoin, koska kohde oli heti ensimmäisenä talvena kaudella 2013–2014 saanut niin hyvän vastaanoton suomalaisilta.

Myös Matkaoppaan risteilyaiheet saavat tukea matkanjärjestäjän suunnitelmista. Tjäreborg ilmoitti helmikuussa 2014 aloittavansa Karibian-risteilyjen myynnin vastatakseen kasvaneeseen kysyntään (2014).

4.8 Reportaasien tietosisältö

Kohdassa 2.4 todettiin, että kuluttajat etsivät matkailuartikkeleista ainakin

- yleistietoa eri matkakohteissa vallitsevista olosuhteista, ruuasta ja kulttuurista
- vinkkejä erilaisista aktiviteettimahdollisuuksista eri matkakohteissa, kuten paitointi-, ostos- ja ravintolavinkkejä
- majoitusvinkkejä
- ideoita uusista matkakohteista ja uusia näkökulmia tuttuihin kohteisiin
- neuvoja siihen, miten matkasta tulisi mahdollisimman onnistunut
- elämyksiä, niin sanottua nojatuolimatkailua

Aineiston perusteella voidaan todeta, että Matkaoppaan ja Mondon matkareportaasit tarjoavat lukijoilleen monipuolisesti kaikkea edellä mainittua.

Matkailujournalismia on monenlaista, kuten kohdassa 2.1 on kuvattu, mutta kokemuksen jakaminen lukijoille on matkailulehtien artikkeleissa keskeisessä osassa. Analyysin kohteeksi valituissa matkareportaaseissa jaetaan lukijoille monipuolista tietoa siitä, millaista kohteessa on: kerrotaan esimerkiksi aktiviteettivaihtoehtoista, historiasta, ruoka- ja muusta kulttuurista sekä hintatasosta. Lisäksi narratiiviselle eli kertovalle journalismille tyypillisesti reportaaseissa kerrotaan kohteessa koetuista asioista. (Liite 1.)

Faktatietoa tarjotaan usein sekä varsinaisen tekstin lomassa että artikkelin yhteydessä olevissa info- tai faktalaatikoissa. Info- tai faktalaatikko on viittä matkareportaasia lukuun ottamatta kaikissa analyysin kohteeksi valituissa artikkeleissa. (Liite 1.)

5 Rakenne

Tässä luvussa käsitellään artikkelin suunnittelua ja rakenteen muodostamista. Luvussa selvitetään, millaisista palasista aineiston artikkelit on rakennettu.

5.1 Suunnitelma kaiken perustana

Georgen mukaan (2009, 63) kirjoittajan tulee heti aluksi selvittää itselleen artikkelin tavoite, eli mitä hän haluaa kertoa lukijoilleen. Kun määränpää on selvillä, kirjoittaja pystyy rakentamaan artikkelin siten, että sen jokainen osa rakentuu järkevästi edellisen päälle ja kuljettaa tarinaa oikeaan suuntaan. Tavoite liittyy läheisesti aiheeseen, joka määriteltiin kohdassa 4.1: kun kirjoittaja keksii aiheen, josta hän haluaa kirjoittaa, hänen on samalla mietittävä, mitä hän haluaa tekstillään kertoa.

Tarinaa ei tule rakentaa sattumanvaraisesti vaan huolellinen suunnittelu on tärkeää (Hart 2011, 23–24). Kirjoittajan on pohdittava, mitä palasia tarinaan tarvitaan ja mihin kohtiin ne sijoitetaan. Hart vertaa kirjoittamista talon rakentamiseen: ilman suunnitelmaa kirjoittaminen on sama kuin talonrakentaja ryhtyisi työhön ilman pohjapiirustusta. Etukäteissuunnitelman tekeminen ei tarkoita tarinan sementoimista jäykkiin raameihin: tarpeen vaatiessa suunnitelmaa voi ja tulee muokata.

Suunnitelmasta on apua turhan työn karsimisessa: kun kirjoittaja tietää, millaisia asioita tarinaan on tarkoitus sisällyttää, hän välttyy keräämästä tietoa, joka jää lopulta käyttämättä. Suunnitelmasta on apua myös itse kirjoittamisessa. Jo ensimmäisessä luonnoksessa tarinan palasten tulisi olla oikeilla paikoillaan, mutta kielen ei tarvitse olla täydellistä, sillä sen hiomisen ehtii myöhemminkin. Talonrakentajakaan ei pohdi tapettivaihtoehtoja vielä sementin valuvaiheessa. (Hart 2011, 24.)

Lukijan on mahdotonta tietää, kuinka tarkkaan kirjoittaja on pohtinut artikkelinsa tavoitteen ennen kirjoittamisen aloittamista, tai onko kirjoittaja kasannut artikkelin palaset yhteen ilman sen suurempaa pohjapiirustusta. Lukija näkee ainoastaan työn lopputuloksen ja voi vain arvuutella kirjoittajan työprosessia. Suunnittelun heikkoudet voivat mahdollisesti olla lukijalle havaittavissa: jos lukijasta tuntuu artikkelia lukiessaan, että

siinä on ylimääräisiä tai turhia osioita, toimittaja on mahdollisesti kerännyt liikaa tietoa eikä ole päätyntä karsimaan lopullisesta työstään näitä ylimääräisiä palasia.

5.2 Linjakas ja tarinaa järkevästi kuljettava rakenne

Hartin (2011, 21) mukaan tarinan täytyy pysyä rakenteessaan, tai muuten koko tarina hajoaa. Kunnollista tarinaa ei siis voi saada aikaan ilman kunnollista rakennetta. Kirjoittaja käyttää usein runsaasti aikaa tuotoksena hiomiseen, kuten sanavalintoihin, tyyliin ja lauseoppiin. Vähemmän ilmeinen, mutta huomattavasti tärkeämpi avain onnistumiseen jää ilman arvoistaan huomiota – tarinan rakenne.

Tarinassa on oltava alku, keskiosa ja loppu. Aloituksella on ratkaiseva merkitys: lukija joko menetetään tai hän kiinnostuu tekstistä ja haluaa jatkaa lukemista. Alun tehtävä on luoda lukijaan yhteys. Lukijan mielenkiinnon herättämiseksi Uimonen neuvoo antamaan lukijalle sopivasti vihjeitä siitä, mitä on luvassa. Jos hyvin käy, lukijalle tulee suorastaan pakottava tarve lukea teksti kokonaan. (Uimonen 2010, 31–33). Aloitusta käsitellään kohdissa 5.3 ja 5.4.1.

5.3 Draaman kaari

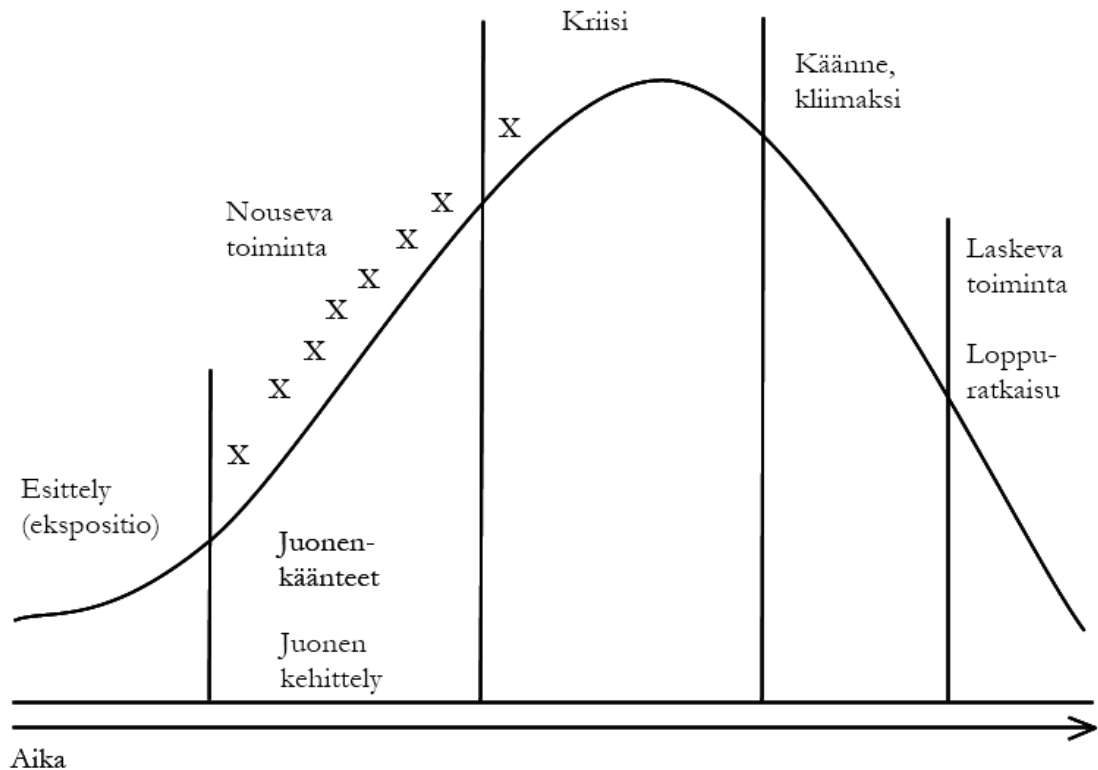
Alku, keskiosa ja loppu eivät riitä, jos tarinasta puuttuu draaman kaari: liike, joka vie lukijaa eteenpäin vaiheesta seuraavaan. Hyvä tarina ei koostu irrallisista pätkistä vaan etenee järkevästi vaiheesta toiseen. (Hart 2011, 25.) Tämä ei tarkoita, että tarinan tulisi edetä kronologisessa järjestyksessä tai tärkeysjärjestyksessä (Uimonen 2010, 34–35).

Torkki antaa hyvän kertomuksen laatimiseksi draaman kaarta mukailevan neljän kohdan listan (2014, 63):

- Rakenna mielekäs juoni, jossa jännite aluksi kasvaa, lopuksi purkautuu (nukleukset).
- Rakenna verevät, mielenkiintoiset henkilöahmot (indeksit).
- Kuvita tapahtumien ympäristö – miltä näyttää, tuntuu, maistuu, tuoksuu (informantit).

- Säännöstele jännitettä, pitkitä kerrontaa sopivasti (katalyytit).

Draaman kaari koostuu viidestä eri vaiheesta (kuvio 1) (Hart 2011, 25).

Kuvio 1. Draaman kaari (Hart 2011, 25).

Esittelyvaiheessa eli johdannossa paljastetaan lukijalle asiat, jotka lukijan on välttämättöä tietää tarinasta ja sen hahmoista – mutta ei enempää. Kaikkea kerättyä taustatietoa ei tule ladata lukijalle heti kärkeen. Tarina voi esimerkiksi alkaa suoraan toiminnasta, johon on sisällytetty tämä esittely. (Hart 2011, 26–27 ja Torkki 2014, 139.)

Seuraava vaihe on nouseva toiminta: tarinan jännitteen rakentaminen tarinaa kuljettavien juonenkäänteiden avulla. Jännite laukaistaan vasta tarinan kriisin jälkeisen käänteen eli klimaksin myötä. Klimaksi on siis kriisin ratkaiseva tapahtuma tai tapahtumasarja. Klimaksin jälkeen tarina on ohittanut huippunsa: vauhti hidastuu ja jännite häviää. Viimeiset juonenkäänteet vastaavat avoimiksi jääneisiin kysymyksiin ja kuljettavat tarinan loppuratkaisuunsa. Loppua ei kannata pitkittää, sillä tarinan moottori on jo sam-

munut jännitteen laukeamisen myötä. Niinpä nopea ja selkeä lopetus on paikallaan. (Hart 2011, 29–39.)

Vaiheiden ei tarvitse seurata toisiaan kronologisessa järjestyksessä. Ei-fiktiivisissä tarinoissa kertomus usein etenee kronologisesti, mutta sisältää kuitenkin muutaman aikahypyn taaksepäin. Näiden hyppyjen kautta lukijalle kerrotaan tarpeellisia taustatietoja. (Hart 2011, 34.)

5.3.1 Jännityksen virittäminen

Draaman kaaressa tarinaan viritellään jännitystä tarinan ratkaisevaan käännekohtaan ja kliimaksiin asti. Jännitettä voidaan viritellä tuomalla kertomuksen runkoon yksityiskoh-
tia ja rakentamalla niiden avulla kuvaa henkilöistä ja tapahtumista. (Torkki 2014, 59.)

Päähenkilöstä kuvaa rakentavia lauseita kutsutaan indekseiksi. Niiden lukijalle antama tieto tekee tarinasta elävämmän ja tuo siihen draaman. Jännite kasvaa, kun päähenkilös-
tä selviää erilaisia asioita ja lukija yhdistää ne muuhun tarinaan. (Torkki 2014, 59.)

5.3.2 Kohtaukset tarinan kehyksinä

Hart (2011, 90–91) kehottaa rakentamaan tarinan toiminnan kehyksiksi kohtauksia, jotka koukuttavat lukijan. Kohtausten voima on siinä, että ne sijoittavat lukijan keskelle tarinaa. Lukija suodattaa tekstin omien kokemustensa läpi ja voi tätä kautta päästä hy-
vinkin tunteikkaasti eläytymään tekstiin.

Hart (2011, 94) muistuttaa, että kohtausten on istuttava tarinaan järkevästi, jotta ne palvelisivat tarkoitustaan. Lehtiartikkeliin ei tarvita useita kymmeniä kohtauksia, joten kohtausten valinta voi olla haastavaa. Hart (2011, 92–93) neuvoa valitsemaan kohtauk-
sia, jotka

- aiheuttavat toisen kohtauksen eli luovat syyn ja seurauksen
- johtuvat päähahmon tarpeista tai toiveista
- kertovat hahmon pyrkimyksistä päästä haluamaansa lopputulokseen
- sisältävät toimintaa, joka muuttaa hahmon asemaa suhteessa tarinan loppuosaan.

5.4 Rakenne ja draaman kaari aineistossa

Kohdassa 5.3 tuotiin esiin, että tarinalla tulee olla alku, keskiosa ja loppu, mutta ne yksinään eivät riitä. Tarinan tulee edetä vaiheesta toiseen lukijalle ymmärrettävällä tavalla; siinä on oltava liike, draaman kaari, joka kuljettaa lukijan vaiheesta seuraavaan. Hyvä tarina ei koostu irrallisista pätkistä ja palasten tulee sopia yhteen ilman turhia osioita. Kronologisesti tarinan ei kuitenkaan tarvitse edetä.

Aineiston reportaaseille on tyypillistä, että ne koostuvat tietosisällöstä (erilaisia faktoja, yksityiskohtia ja numeroita) ja tarinankerronnallisesta sisällöstä, kuten kohtauksista ja kuvailusta. Raja näiden kahden sisältötyylin välillä on kuitenkin ajoittain veteen piirretty, sillä tekstit eivät koostu selvärajaisista palasista, joiden voitaisiin tyhjentävästi osoittaa olevan puhtaasti jompaakumpaa sisältötyyppiä. Tarinamuotoinen, kuvaileva teksti esimerkiksi sisältää usein faktoja.

Aineiston reportaaseille on myös tyypillistä, että niiden kyljessä on fakta- tai infolaatiko, joka sisältää monenlaista käytännön tietoa ja vinkkejä. Aineistossa ei ole havaittavissa tapauksia, joissa silmiinpistävästi artikkeliin olisi jäänyt toimittajan turhasta tiedonkeruusta aiheutuneita ylimääräisiä palasia, joita käsiteltiin kohdassa 5.1. Osiot vaikuttavat puoltavan olemassaoloaan ja muodostavat järkevän kokonaisuuden.

5.4.1 Aineiston reportaasien aloitukset

Aineiston artikkeleista enemmistö (69 prosenttia) alkaa kohtauksella (taulukko 4), jolloin lukija pääsee suoraan tapahtumien keskiöön.

Taulukko 4. Aloituksen tyyli

Lehti	Kohtaus	Maalaileva	Esittely
Matkaopas	17 (71 %)	5 (21 %)	2 (8 %)
Mondo	10 (67 %)	5 (33 %)	0 (0 %)
Yhteensä	27 (69 %)	10 (26 %)	2 (5 %)

Alun kohtaauksissa ollaan esimerkiksi keskellä sukellusreissua, auton ja junan kyydissä, vaelluksella vuoristossa, kävelyllä Méxicossa, seuraamassa burmalaista henkijuhlaa ja parkkeeraamassa lepotuolia aurinkokannelle.

Toiseksi eniten aineistossa esiintyvä aloitustyyli (26 prosenttia reportaaseista) on maa-laileva kuvaus, joka virittää lukijan tunnelmaan (taulukko 4). Artikkelien alussa soi saksofoni, kissa heiluttelee märkää tassuaan, aurinko värjää maiseman punaiseksi ja satumaisia saaria nousee merestä.

Kolmas aineistosta erotettavissa oleva aloitustapa on esittely, joka on vain kahdessa aineiston artikkelissa (5 prosenttia aineistosta). Molemmat tapaukset ovat Matkaoppaan artikkeleita. Esittelyaloitukset ovat seuraavanlaisia.

Viisitoista vuotta sitten tyttäreni Roosa oli kahdeksankuukautinen ja otti ensimmäiset askeleensa Eilatissa. Miten paikka on muuttunut niistä ajoista? (Tuomainen 2013, 69.)

Kaukasus on lähempänä kuin luulin: Latvian Riiasta lentää Tbilisiin 3,5 tunnissa. (Lindström 2013, 71.)

Kuten draaman kaarta käsittelevässä kohdassa 5.3 todettiin, esittelyvaihe on eräänlainen johdanto, jossa paljastetaan lukijalle välttämätöntä tietoa tarinasta ja sen hahmoista. Kaikkea taustatietoa ei kerrota heti. Yllä olevista esimerkeistä ensimmäisessä lukija saa heti tietää, että kirjoittaja on ollut Eilatissa aiemminkin. Toisessa esimerkissä tuodaan esiin, että kirjoittaja lentää Tbilisiin ja pitää matkaa yllättävän lyhyenä. Myöhemmin paljastuu lisää asioita uusien esittelyjaksojen kautta, mutta mainitut asiat kerrotaan heti, jotta lukija saisi käsityksen tarinan lähtökohdista.

Esittely voi myös sisältyä toimintaan, kuten kohdassa 5.3 todettiin. Seuraavassa aineiston esimerkissä tapahtuu juuri näin: lukijalle selviää ensin aloituskappaleen kohtaauksessa, että ollaan melkein päiväntasaajalla, ja heti perään tulee tarkempaa tietoa sijainnista.

Rosoista graniittitasankoa piiskaava tuuli ujeltaa vaellusvaatteidemme läpi luihin asti. Neljän kilometrin korkeudessa ilma on niin ohutta, että jo muutama askel saa sydämen

poukkoilemaan rinnassa. On pakko pysähtyä haukkomaan henkeä. Hampaat kalahtelevat kylmästä saman tien, vaikka ollaan melkein päiväntasaajalla.

Täysikuu valaisee haljenneiden kivilaattojen yli kulkevan köyden. Se opastaa kohti edessä häämöttävää huippua, 4095-metristä Low's Peakia. Tämä on korkein paikka Borneolla, maailman kolmanneksi suurimmalla saarella. (Troynich 2013, 43.)

5.4.2 Kohtaukset aineistossa

Kohtaus on aloitustyylinä aineistossa suosittu: peräti 71 prosenttia aineiston reportaaseista alkaa kohtauksella (taulukko 4). Aineistossa esiintyviä aloitustyyliä käsiteltiin kohdassa 5.4.1. Kokonaisuudessaan aineiston reportaaseista yhtä lukuun ottamatta kaikissa (38 reportaasissa eli 97 prosentissa aineistosta) esiintyy kohtauksia.

Kohdassa 5.3.2 käsitellyistä Hartin neuvoista kohtausten valinnassa on aineistossa eniten käytössä päähahmon tarpeista ja toiminnasta johtuva kohtaus. Toimittaja pyrkii artikkeleissa etenemään jonnekin tai saamaan vastauksen johonkin artikkelia varten pohtimaansa kysymykseen, ja kohtauksissa kerrotaan matkan varrella eteen tulleista sattumuksista. Kuten seuraavassa esimerkissä, jossa uimahyppääjä jättää hypyn tekemättä liian pienen korvauksen vuoksi, kohtaukset kertovat usein lukijalle jotakin paikallisista olosuhteista tai elämäntyylisestä.

Sillalta avautuu kiehtova näkymä ympäröiville kukkuloille ja kaupungin ylle. Kymmeniä metrejä alempana virtaavan Neretvajoen vesi on turkoosinvihreää ja kirkasta. Nuori mies kiipeää sillankaiteen reunalle, valmiina hurjaan hyppyyn, ja sillalla parveilevat turistit kerääntyvät ympärille kamerat valmiina. Mutta tällä kertaa heiltä ei heru tarpeeksi euroja. Huimapää tuhahtaa ja kääntyy pois. (Tervonen 2014, 27.)

Seuraavissa esimerkeissä lukija pääsee kohtauksen kautta suoraan keskelle toimintaa heti artikkelin alussa.

Autonkuljettaja Altonin ohjaama minibussi nousee vehreän sademetsän ja sokeriruokopeltojen reunustamaa tietä. Räväkän pinkit, violetit ja keltaiset puutalot värittävät maisemaa. Näen ylhäällä jylhät vuoret, alhaalla pienet kalastajakylät ja epätodellisen turkoosina sädehtivän Karibianmeren.

Teryleenihousuihin ja valkoiseen paitaan pukeutunut kuljettaja puhuu, nauraa ja huijaa käsillään. Aurinkolasit valuvat hikiä nenällä. Käsi irttaa välillä ratista ja haroo rastakiharoita kuriin.

Ensivaikutelma Jamaikasta on vahva. (Suomela 2013, 22.)

On vaikea uskoa näkemäänsä. Pölyisellä tasangolla seisoo telttakylän keskellä maailmanpyörä, jonka laelle kiipeää viisi nuorta miestä. Kiipeäminen sujuu näppärästi, vaikka nuorukaisilla on yllään kietaisuhameet ja jaloissa varvassandaalit. Turvaköysiä ei tietenkään ole.

Korkeuksissa he alkavat heilua rakenteista riippuen. Pyörä nytkyy vauhtiin, matkustajat penkeillään kirkaisevat. Juuri ennen kuin iskeytyisivät maahan pojat hyppäävät pois. Pyörä rullaa muutaman kerran ympäri, ja nuorukaiset kapuavat taas vauhdittajiksi. Eihän tässä ole mitään tolkkua. Missä ihmeen maassa maailmanpyörätkin ovat käsikäyttöisiä? (Helin 2014, 55.)

Kuten kohdassa 5.3.2 todettiin, kohtaukset sijoittavat lukijan keskelle tarinaa. Kohtausten voima piilee juuri tässä. Ne imaisevat mukaansa. Lukija suhteuttaa tekstin omiin kokemuksiinsa ja voi sen ansiosta eläytyä tekstiin. Aineiston reportaaseissa lukija voi samaistua kohtausten kautta esimerkiksi kuumailmapallolennotte lähtevän korkeanpalkkamaisen kirjoittajan jännitykseen (artikkeli Lento kuumailmapallolla Kappadokiassa, Suomela 2014, 86 – 90).

5.4.3 Alun jälkeen: keskiosa eli matkan eteneminen

Mikäli reportaasin aloitus on ollut maalaileva tai se on alkanut kohtauksella, esittely seuraa usein pian aloituksen jälkeen. Kuten draaman kaarta käsittelevässä kohdassa 5.3 käytiin lävitse, esittelyn avulla kerrotaan lukijalle tarpeellista tietoa. Siinä esimerkiksi selvitetään lukijalle, missä kaupungissa tai kylässä tarkalleen ottaen ollaan tai avataan lukijalle ainakin jossain määrin, mistä jutussa on kyse. Seuraavista esimerkeistä ensimmäinen kertoo matkan jatkumisesta Tbilisistä syvemmälle Georgiaan. Toisessa esimerkissä kerrotaan lukijalle, miksi matkalaiset ovat nimenomaan Lagoa das Furnasissa.

Kaikki valloittajakansat ovat käyneet Georgiassa: kreikkalaiset, roomalaiset, persialaiset, bysanttilaiset. Kristinuskokin tuli nykyisen Georgian alueelle jo 300-luvulla.

Me yritämme valloittaa pienkoneella, mutta jatkolentoamme Tbilisistä Mestiaan siirretään tunnista toiseen sumun vuoksi. Lopulta päätämme jatkaa pikkubus-

silla. Moottoritiellä on levollisempaa katsella maisemia kuin seurata villiä liikennettä. (Lindström 2013, 71.)

Aurinko paistaa lähes pilvettömältä taivaalta. Lagoa das Furnas saa korvata pettymyksen, kun emme päässeet tuulen ja sumun takia ihailemaan saaren kuuluisimpia järviä, Lagoa Azulia ja Lagoa Verdeä. (Nieminen 2013, 90.)

Esittelylle läheinen tyyli on faktatiedon jakaminen. Silkka faktatiedon jakaminen ei kuitenkaan ole osa tarinaa ja draaman kaarta samalla tapaa kuin esittely. Tiedon jakamisessa kerrotaan lukijalle kohteesta yleisellä tasolla. Jaettu tieto voi olla esimerkiksi historia- tai muuta yleistietoa matkakohteesta. Kuten kohdassa 5.3 käytiin lävitse, draaman kaareen kuuluva esittely taas liittyy suoraan tarinaan ja tilanteeseen: siinä voidaan esimerkiksi kertoa, miksi ja milloin kirjoittaja on tullut kohteeseen ja millä kulkuneuvolla, ja mitä siitä on seurannut. Tarinan kulkuun liittyvää esittelyä ja faktatietoa esiintyy aineiston reportaaseissa limittäin, eli samassa virkkeessä voi olla molempia. Näin ollen esittelyä ja tiedon jakamista ei ole aina mahdollista erottaa aukottomasti toisistaan. Aineistossa faktatiedon jakamista esiintyy kaikissa artikkeleissa (taulukko 5). Seuraavat esimerkit edustavat tiedon jakamisen tekstityyliä.

La Palmalla voi harrastaa vuoristopyöräilyä, laitesukellusta, varjoliittoa ja ratsastusta, mutta se on kuin luotu luontoa rakastavalle kävelijälle. Hyvin merkittyjä patikkapolkuja on tuhat kilometriä. Ne yhdistävät näköalapaikkoja ja piknikalueita, joille pääsee autolla tai bussilla. Jotkut polut johtavat uimakelpoisiin lahdenpoukamiin. (Korpela 2013, 32.)

Siirtomaa-ajan aistii Phnom Penhissä. Sata vuotta Ranskan hallintoa on jättänyt jälkensä rakennuksiin. Tonle Sap -joen rannassa kulkee Sisowath-bulevardi, jonka varrella sijaitsevat komea kuninkaanlinna ja Angkorin kauden patsaita esittelevä kansallismuseo. (Lampila 2013, 78.)

Vis oli suljettu ulkopuolisilta toisesta maailmansodasta aina vuoteen 1991, jolloin Jugoslavia hajosi. Neljäkymmenen vuoden ajan saari toimi Jugoslavian armeijan tukikohtana.

Visillä on yhä bunkkereita, salaisia tunneleita ja luoliin rakennettuja sukellusveneparakkeja, joihin voi nykyään tehdä opastettuja retkiä. Syy siihen, miksi armeija valitsi juuri Visin, löytyy sen huipulta, näköalapaikalta nimeltä Hum. (Thurén 2014, 31.)

Brittien vuonna 1816 perustama Banjul sijaitsee saarella, joten väkiluku on pysähtynyt ajat sitten 40 000 asukkaaseen. (Jauhiainen 2014, 102.)

Aineiston reportaaseissa kerrotaan nykyhetken lomassa historiasta kuvailemalla menneitä aikoja. Faktatieto on siis ripoteltu tarinan etenemisen joukkoon, jolloin artikkeliin ei tule koulukirjamaista tunnelmaa, mikä on lukijan kannalta miellyttävää. Samalla kun matka etenee, lukijalle annetaan taustatietoja matkakohteista. Seuraavissa esimerkeissä lukija saa tietää Bosnian sodasta ja 80-luvun elämästä Kappadokian laaksossa.

Mostar on Bosnian suosituin turistikohde, jonne tulee väkeä päiväretkelle paitsi pääkaupungista Sarajevosta myös läheiseltä Kroatian rannikolta.

Siksi kaupungissa on myös panostettu turismiin. Vuosina 1992–95 käydyn sodan runtelema vanha keskusta on kauttaaltaan restauroitu. Niin myös mostarin kuuluisin nähtävyys, 1500-luvulta peräisin oleva kaarisilta, joka vuonna 1993 luhistui pommituksissa. Silta on uusittu kivi kiveltä ja hyvin entisen näköiseksi. (Tervonen 2014, 27.)

Kiehtovalta tuntuu sekin, että vielä 1980-luvulle asti Kappadokian kylissä moni oikeasti asui kiviseinämiin kaivetuissa luolissa. Sitten alueesta tehtiin Unescon maailmanperintökohde, ja ikiaikaisten kivimuodostelmien suojelemiseksi valtio määräsi asukkaat muuttamaan luolista pois. (Hiltunen 2013, 39.)

Kohdassa 5.3 todettiin, että ei-fiktiivisissä tarinoissa tarina etenee usein kronologisesti, mutta sisältää kuitenkin muutaman aikahypyn taaksepäin. Hyppyjen kautta lukijalle kerrotaan tarpeellisia taustatietoja. Omakohtaisia päähenkilön aikahyppyjä löytyy aineiston artikkelista Paluu Burmaan (Helin 2014, 52–60). Jutun ideana on verrata matkailijan näkökulmasta nykypäivän Burman tilannetta kymmenen vuoden takaiseen, jolloin kirjoittaja vieraili maassa edellisen kerran. Kirjoittaja palaa artikkelissa menneisyyteen omakohtaisten kokemusten kautta. Hän kertoo esimerkiksi nähneensä vuonna 2004 Suu Kyin kuvan matkallaan vain kerran, kun taas nykypäivänä Suu Kyin kuvia on esillä paikassa kuin paikassa.

Aineiston reportaaseista ei käy läheskään aina ilmi, etenevätkö ne vaiheesta toiseen kronologisessa järjestyksessä, sillä edes ajan kuluminen ei ole aina selvää. Matkalla oleminen ja ajan kuluminen ovat läsnä 72 prosentissa aineiston artikkeleista. Lopuissa 28

prosentissa matkanteko ja ajan kuluminen ovat havaittavissa joko heikosti tai eivät lainkaan. (Taulukko 5.)

Kaikissa artikkeleissa esiintyy sekä tietoa jakavia jaksoja, jotka sisältävät esimerkiksi historiasta ja olosuhteista kertovaa informaatiota, ja tarinankerronnallisia jaksoja, jotka vievät tarinaa eteenpäin tai kuvailevat lukijalle matkakohdetta eri tavoin (taulukko 5). Näissä tarinankerronnallisissa osissa lukija pääsee lähemmäs tapahtumia tai mukaan niihin. Tarkasteluetäisyyttä käsitellään tarkemmin kohdassa 6.6. Kohdassa 5.3 käsitelty draaman kaari on tarinankerrontajaksojen ansiosta havaittavissa, vaikka tarinankerronnan lomassa olisikin puhtaasti informaatiota sisältäviä osioita, joissa kerrontatyyli voi olla hyvin raportoivaa, lähes uutistyyppistä faktojen luettelua.

Taulukko 5. Matkan etenemisen ja ajankulun ilmeneminen sekä tiedonjakamisen ja tarinankerronnan vaihtelu

Lehti	Matkanteko ja ajan kuluminen käyvät ilmi selvästi	Matkanteko ja ajan kuluminen eivät käy ilmi selvästi	Tiedonjakamisen ja tarinankerronnan jaksot vaihtelevat	Tiedonjakamisen ja tarinankerronnan jaksot eivät vaihtele
Matkaopas	19 (79 %)	5 (21 %)	24 (100 %)	0 (0 %)
Mondo	9 (60 %)	6 (40 %)	15 (100 %)	0 (0 %)
Yhteensä	28 (72 %)	11 (28 %)	39 (100 %)	0 (0 %)

Matkanteko ja ajan kuluminen eivät käy selvästi ilmi viidessä Matkaoppaan artikkelissa ja kuudessa Mondon artikkelissa (taulukko 5). Mondon artikkelissa Vietnamin hyveitä (Paljakka 2013, 34–41) kirjoittajan läsnäolo paikan päällä matkakohteessa tulee ilmi heikosti, matkanteko ja ajan kuluminen eivät lainkaan. Matkaoppaan artikkeleista vastaava tilanne on jutussa Kaikki samassa paketissa (Kangasniemi 2014, 54–59). Muissa tähän kategoriaan kuuluvissa artikkeleissa kirjoittajan siirtyminen paikasta toiseen ja ajan kuluminen jäävät lukijalle epäselviksi, vaikka niistä saattaa olla joitain viitteitä. Kirjoittaja saattaa esimerkiksi selvästi vierailla eri kaupunginosissa, kuten artikkelissa México, megakaupunki (Palmén 2013, 22–30), mutta siirtymistä paikasta toiseen ei tuoda esiin tekstissä.

5.4.4 Jännite aineistossa

Jännitettä voidaan viritellä tuomalla kertomuksen runkoon yksityiskohtia ja rakentamalla niiden avulla kuvaa henkilöistä ja tapahtumista, jolloin tarinasta tulee elävä ja siihen tulee mukaan draamaa, todettiin kohdassa 5.3.1.

Aineiston artikkelit eivät varsinaisesti kerro kenestäkään henkilöstä tai henkilöistä, vaan ne keskittyvät yleensä matkakohteen esittelyyn. Artikkeleissa on silti joitakin osioita, joissa on päähenkilöksi ajateltavissa oleva hahmo – toimittaja itse – ja hänestä rakennetaan kuvaa. Seuraavasta aineiston esimerkistä kirjoittajasta selviää, että hän on yksin matkustava suomalainen mies, joka pystyy samaistumaan lapsen itkua karttaviin lomailijoihin. Toinen esimerkki kertoo, että toimittajan mielestä kallionseinämään viritellyn ”rautareitin” kulkeminen on pelottavaa.

Ymmärrän hotellin valinnoita, varsinkin jos he ovat vesiurheilusta ja merenelävistä pitäviä viiniharrastajia. Couples-hotellissa ei kuule lasten itkua uima-altaalla, sillä asiakkaaksi kelpuutetaan vain yli 18-vuotiaita. Suurin osa vieraista on Yhdysvalloista. Yksin matkustavaa suomalaismiestä katsellaan hieman oudoksuen. Where is she? ihmetellään jatkuvasti. (Suomela 2013, 22.)

Parikymmentä metriä metallisia tikapuita laskeuduttuani itsesuojeluvaisto herää: voinko todella luottaa henkiriepuni alumiinisen sulkurenkaan ja köydenpätkän varaan? Jalat alkavat sulaa veteliksi, mutta jänistäminen on jo liian myöhäistä. Seuraavat tunnit roikutaan lähes pystysuoralla kallioseinällä parin-kolmensadan metrin korkeudessa. (Troynich 2013, 45.)

Lehtijutuissa draaman kaareen liittyvä jännitteen rakentaminen ei välttämättä näy kovin selvästi, ja joskus sitä ei ole ollenkaan. Tarinamuotoa ja siihen liittyviä kerronnan keinoja saatetaan käyttää vain tietyissä osissa artikkelia lopun ollessa tyypillisempää lehtitextiä, jossa asioiden vain todetaan itsestään selvästi olevan tietyllä tavalla.

Antti Helinin Burmasta kertovassa artikkelissa (2014, 52–60) draaman kaari on havaittavissa aineiston keskivertoa paremmin. Helin palaa artikkelissa kymmenen vuoden tauon jälkeen Burmaan, joka on vapautunut edellisestä kerrasta huomattavasti, mutta maan tulevaisuus on edelleen vaakalaudalla. Helin kertoo edellisestä ja uudesta vierai-

lustaan ja vertailee kokemuksiaan. Tarinan kliimaksin voidaan ajatella olevan Suu Kyin talon näkeminen.

Jackpot! Muurien takana pilkistää Aung San Suu Kyin talo vehreiden puiden ympäröimänä. Lady pysyy kätkössä, mutta tuntuu, että olen kokenut jotakin ikimuistoista.

Tämän vuoksi Suu Kyi uhrasi perheensä. Tätä on vapaus, vaikka sitten tirkistelyn muodossa. Ja vapaus on toivoa. (Helin 2014, 59.)

Koska reportaaseissa on kyse lehtiartikkeleista eikä fiktiivisistä kertomuksista, jännitteen rakentaminen on melko hienovaraista, ja aina sitä ei ole ollenkaan. Jos jännitettä rakennetaan, se tapahtuu tavallisesti kohtauksilla.

5.4.5 Selkeä lopetus

Kohdassa 5.3 todettiin, että tarinan jännite laukaistaan tarinan kriisin jälkeisen käänteen eli kliimaksin myötä. Tämän jälkeen tarina on ohittanut huippunsa ja sen vauhti hidastuu. On nopean ja selkeän lopetuksen aika.

Kaikissa reportaaseissa ei kuitenkaan ole havaittavissa käännettä. Niissä on erilaisia kohtauksia matkalta ja lisäksi annetaan lukijalle matkakohdeesta. Tarina voi olla mielenkiintoinen, mutta kohtaukset jäävät jollain tapaa irrallisiksi ja kertomus ei lähde lentoon sillä tavoin, että siitä olisi erotettavissa jokin selkeä käänne. Nämä reportaasit voivat loppua esimerkiksi retki- tai majoitusvinkkiin, tai lukija saatetaan jättää matkatunnelmiin päättämällä reportaasi keskelle lomatunnelmia. Aineistosta erotettavissa olevia lopetustyyplejä on koottu taulukkoon 6.

Käännekohtana voidaan pitää esimerkiksi tavoitteen saavuttamista, josta löytyy esimerkkejä aineistosta. Reportaasit, joissa on havaittavissa käänne, ovat omakohtaiseen kirjoitustyyliin kirjoitettuja (runsaasti minä- tai me-muotoa) ja ne etenevät vaiheesta toiseen siten, että tarinasta muodostuu ehjä kokonaisuus. Faktatieto ja vinkit eivät riko tarinan etenemistä liikaa, vaan niiden suhde tarinamuotoiseen osaan tekstistä säilyy tasapainossa. Seuraavassa esimerkissä toimittaja on saavuttanut matkansa tavoitteen: hän on saanut käsityksen siitä, miten nykypäivän Burma eroaa matkailijalle kymmenen vuoden takaisesta. Lopetus on selkeä ja nopea, ja antaa lukijalle ajateltavaa.

Pitkin matkaa muut matkalaiset ovat kysyneet minulta: ”Millaista oli Burmassa kymmenen vuotta sitten?” Olen vastannut, että matkustajia oli paljon vähemmän, ja matka tuntui salamyhkäiseltä seikkailulta puoliksi kielletyllä vyöhykkeellä. Mutta ei kokemus muuten kovin erilainen ollut. Burma on säilynyt eksoottisena: miehet kulkevat hameissa suut betel-pähkinämällin punaiseksi värjääminä, ja naiset maalaavat kasvoihinsa spiraaleja keltaisella, puun kuoresta raastettavalla thanaka-puuterilla.

Yksi suuri ero on. Se on toivo. Ilma on siitä sakeana, mikä tekee matkustamisesta Burmassa juuri nyt niin mahtavaa.

Aung San Suu Kyin talon edustan täytyy olla maailman ainoa paikka, jossa autojen hurinassakin on jotain ylevää. Se kuulostaa muutoksen säveleltä. (Helin 2014, 59.)

Myös reportaasin *Go West!* (Haapasalo 2014, 38–45) lopetus sisältää yhteenvedon ja viittauksen tulevaisuuteen. Siinä kolme päivää kestänyt automatka Highway 1:n hienoimmissa luontokohteissa on päättynyt – matka on siis tehty, tavoite on saavutettu – ja kirjoittaja kokoaa tunnelmat reportaasin lopetukseksi.

Opaskierroksen jälkeen minibussi vie meidät Hearstin kukkulalta takaisin parkkipaikalle ja todellisuuteen.

Näihin maisemiin tiivistyy jotakin olennaista Kaliforniasta ja koko Yhdysvalloista. Reitillä sekoittuvat toisiinsa Amerikan länsirannikon jylhä luonto ja Euroopasta tuotu historia ja sivistys. Niin pioneerihenki ja yksinkertainen elämä luonnon keskellä kuin valloittamisen halu ja vaurauden tavoittelu. All American Highway avaa kulkijalleen amerikkalaisen unelman, jonka puitteina ovat aavat maisemat – meri vailla vastarantaa ja vuorijono vailla loppua.

Käynnistämme auton. Päivät tällä tiellä painuvat mieleen, ja samalla nousee tunne, ettei tämä jää ainoaksi ajomatkaksi Amerikan sisimpään. (Haapasalo 2014, 44.)

Kolmas esimerkki käännteestä löytyy reportaasista *Rakastuin tornien kaupunkiin* (Korhonen 2013, 54–61). Sen kirjoittaja on sijoittanut romaaninsa Frankfurtiin, vaikka ei ollut koskaan käynyt Frankfurtissa. Reportaasissa hän vierailee kaupungissa selvittääkseen, pitääkö hänen mieleensä rakentama kuva kaupungista paikkansa – onko Frankfurt am Main nyky-Euroopan haavekuva itsestään. Tässä tapauksessa käänne tapahtuu reportaasin viimeisessä virkkeessä, kun kirjoittaja pääsee lopputulokseen pohdinnoissaan.

Kuunsirpin vieressä on tähti, ehkä Sirius, Koirantähti, taivaallinen susi. Lentokoneiden valot vilkkuvat kaikkialla. Rantaplatanien alla pariskunnat kulkevat käsi kädessä pimeään.

Seuraan hetken joen yllä saalistavia lepakoita ja lähden hotellille. En tiedä, onko Frankfurt mikään Euroopan haavekuva itsestään, mutta ei se aivan todellistakaan tunnu. (Korhonen 2013, 61.)

Myös reportaasissa Sushia keväthangilla (Räinä 2014, 48–54) tapahtuu käänne, kun kirjoittaja kokee, että pelkkä jääkarhujen tassunjälkien näkeminen on mahtava kokemus. Itse jääkarhut jäävät näkemättä, mutta matkaaaja on tyytyväinen lopputulokseen.

Isojen jälkien ympärillä kulkevat kiemurrellen kahdet pienemmät, vain kämmenen kokoiset. Jäljet jatkavat hengitysreiältä toiselle. Juuri tästä on kulkenut muutama tunti aiemmin karhuperhe.

Kåre Tammi on oikeassa. Jo jäljet riittävät. (Räinä 2014, 54.)

Toisissa reportaaseissa matka tuntuu jatkuvan, vaikka tarina päättyy. Seuraavissa esimerkeissä tarina päättyy lomatunnelmiin.

Kulmakarvat muuttuvat vedessä valkoisiksi, aurinko kuivattaa suolan raidoiksi iholle. Mutta ei tätä malta lopettaa. Snorkkeli taas suuhun, takaisin lämpimiin aaltoihin. (Thurén 2014, 31.)

Ja siinä sisilialainen seisoo, autoon nojaten, muka loukattuna. Aurora on kaunis pieni baari kaupungin vanhassa muurissa. Jälleen uutta ikivanhan sisällä. Ja jälleen, aamuyön viileydessä, lämpöä, pehmeää soulia ja lempeä tunnelma.

Halataan. Otetaan vielä yhdet.

Ikäisekseen notkea tämä Firenze. (Blåfield 2014, 53.)

Suosituin lopetustyyli aineiston reportaaseissa on edellä esitetyn kaltainen tilanne, jossa tarina päätetään keskelle meneillään olevaa tilannetta. Tällainen lopetus löytyy 12 reportaasista (31 prosenttia aineistosta). Seuraavaksi yleisin lopetustyyli, jota on käytetty yhdeksässä reportaasissa (23 prosenttia aineistosta), on kirjoituksen päättäminen vinkki- tai faktatietoon. Kolmantena on yhteenvetotyyppinen lopetus, joita löytyy aineistosta seitsemän kappaletta (18 prosenttia aineistosta). Tätä tyyliä on käytetty vain Mondossa. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Lopetustyyli

Lopetustyyli	Matkaopas	Mondo	Yhteensä
Matka jatkuu (maalaileva)	3	3	6 (15 %)
Matka jatkuu (toiminta)	8	4	12 (31 %)
Matka päättyy (maalaileva)	1	0	1 (3 %)
Matka päättyy (toiminta)	4	0	4 (10 %)
Yhteenveto	0	7	7 (18 %)
Vinkki tai faktatieto	8	1	9 (23 %)
Yhteensä	24	15	39 (100 %)

Aineistosta löytyy viisi artikkelia (13 % aineistosta), joissa kuvattu matka päättyy reportaasin loppuksi. Neljässä tapauksessa näistä matka päättyy keskelle meneillään olevaa tilannetta. Matkan päättymistä reportaasin lopussa on käytetty vain Matkaoppaassa. (Taulukko 6.)

6 Kerronnan keinot

Tässä luvussa pohditaan, miten asiat matkareportaaseissa kerrotaan: kuka on kertojana, miltä etäisyydeltä kerronta tapahtuu eli kuinka lähelle tapahtumia lukija päästetään, millaisia sanavalintoja ja kieltä käytetään, millä keinoilla luodaan tunnelmaa ja millä keinoin rakennetaan kiinnostavaa tekstiä.

6.1 Kiinnostavan tekstin rakennusaineet

Teksti on kiinnostavaa vain, jos sen sisältö on kiinnostavaa – kiinnostava ilmaisutapa ei yksin riitä. Kiinnostava sisältö syntyy tiedosta, tarinasta, kuvauksista, lainauksista, vertauksista ja esimerkeistä. Tekstin tuottamisessa on pohdittava jatkuvasti lukijoita: Onhan teksti juuri sen julkaisun lukijoiden mielestä kiinnostava, johon sitä laaditaan? (Uimonen 2010, 8.) Tässä kohtaa kirjoittajalle on hyödyksi, jos hän tuntee julkaisun lukijaprofiilin.

Matkalehteen kirjoittaja luonnollisesti tietää, että lehden yleisö on kiinnostunut matkailusta. Esimerkiksi lehden lukijatutkimukset ja niiden perusteella tehdyt määritelmät lukijoiden kiinnostuksenkohteista sekä matkailutrendien tunteminen auttavat pidemmälle: ne auttavat kirjoittajaa valitsemaan sellaisen aiheen ja näkökulman, joiden hän voi olettaa kiinnostavan lukijoita juuri nyt. Aiheen löytämistä ja trendejä käsiteltiin tarkemmin kohdissa 4.1 ja 4.2, aineistossa esiintyviä aiheita puolestaan kohdissa 4.3 ja 4.4. Kohdissa 4.5 ja 4.6 käsiteltiin lehtien aihevalintojen ja lukijaprofiilien yhteyttä. Lukijoiden kiinnostuksenkohteita on kuitenkin vaikea täysin tietää. Kirjoittajan on pyrittävä tuntemaan yleisönsä mahdollisimman hyvin minimoidakseen arvailun määrän. (Uimonen 2010, 17–27) Lehden on siis tunnettava lukijansa ja tiedettävä, millainen sisältö heitä kiinnostaa.

Lukija osaa hakeutua häntä kiinnostavan sisällön pariin, mutta viihtyäkseen sen äärellä lukijan on kiinnostuttava tekstistä toden teolla. Konkretiasta on tässä apua. Termi ei tarkoita ainoastaan havainnollistamista: konkreettinen ja elämänmakuinen teksti luo yhteyden lukijaan yhteisen maailman kautta. Konkretian avulla teksti voidaan pukea tarinan muotoon, siihen saadaan vaihtelua ja tekstistä tulee järkevää sen sijaan, että se

olisi vaikeasti ymmärrettävää ja hankalaa. Ajankohtaiset esimerkit, tarkat yksityiskohdat ja kuvailu herättävät tarinan eloon. (Uimonen 2010, 10–13.) Yksityiskohtia ja kuvailua aineistosta löytyykin runsaasti. Aihetta käsitellään tarkemmin kohdassa 6.9.1.

Tarinamuoto, hahmot ja lainausten käyttö, osuvat vertaukset ja mielenkiintoiset luvut (numerotieto) auttavat luomaan mielenkiintoisen tekstin (Uimonen 2010, 17–27). Tor-kin mukaan medialle asetetut odotukset hyvistä tarinoista kasvavat journalismin murroksen myötä jatkuvasti, minkä täytyy olla hämmentävää objektiivisuuteen ja totuuteen pyrkimiseen tottuneille journalisteille (2014, 133). Aikakauslehtien toimittajille tarinat ovat varmasti tutumpia kuin uutistoimittajille.

6.2 Kuvailu ja yksityiskohdat

Aisteihin vetoava, maalaileva kuvaus on vakiinnuttanut paikkansa aikakauslehtiartikkeleissa. Uutisjournalismissa sitä tavataan harvemmin. Lassila-Merisalon mukaan (2009, 22) aikakauslehdissä maalailevaa tyyliä käytetään usein jutun alussa ja sen jälkeen tyyli usein muuttuu normaaliksi journalistiseksi tyyliksi.

Kuvaus vaatii aistien käyttöä, mutta aistihavaintojen auki kirjoittamisessa on hyvä säilyttää maltti. Liika on liikaa. Yksinkertaisimmillaan kuvaus on sitä, että kerrotaan, millainen jokin on. Päälle lisätään yksityiskohtia ja esimerkkejä tai vertailua. Kummalliset tai erikoiset seikat ovat kiinnostavia, joten ne kannattaa sisällyttää tekstiin. (Uimonen 2010, 13.)

Tarkkuus on kahdella tapaa tärkeää: kirjoittajan on oltava tarkkana faktoissa, kuten väreissä ja asukas- ja vuosiluvuissa, sekä havainnoinnissa ja kuvailussa. Aistihavainnot kannattaa tuoda mukaan tekstiin – ja on hyvä muistaa, että näköaisti ei ole ainoa aisti, jota voi hyödyntää. George antaa tästä esimerkin: italialaiseen ravintolaan astuessaan ihminen havaitsee luultavasti ensin tuoksun ja äänet eikä suinkaan sitä, miltä ravintolassa näyttää. (George 2009, 74–81.) Yksityiskohdat eli informantit elävöittävät kerrontaa ja tuovat artikkeliin todentuntua (Torkki 2014, 59).

6.3 Kielen vaihtelevuus

Mielenkiintoisen ja houkuttelevan tekstin tuottamiseksi kirjoittajan kannattaa nähdä vaivaa sanavalintojen eteen. Ensimmäinen mieleen tuleva adjektiivi ei välttämättä ole paras vaihtoehto. Adjektiivien käyttöä kannattaa muutenkin hillitä: tekstin liiallinen maalailevuus syntyy juuri adjektiiveilla ja pahinta on, jos samat adjektiivit toistuvat tekstissä useaan kertaan. (Uimonen 2010, 41–45.)

Hyvässä tekstissä on vaihtelua, eikä ole syytä käyttää samoja sanoja useaan otteeseen. Vaihtelua sanoihin voi etsiä esimerkiksi synonyymisanakirjojen avulla. Kliseiset ilmaukset ja kielikuvat latistavat tekstin. Niin adjektiiveissa, substantiiveissa kuin verbeissäkin konkreettisuus, tarkkuus ja vivahteikkaus ovat hyväksi. Aktiivimuoto on parempi kuin passiivi. (Uimonen 2010, 41–45.)

6.4 Näkökulma

Näkökulman käsitettä on määritelty monella tavoin. Näkökulman on määritelty tarkoittavan sen henkilön mielenliikkeitä, joka kertoo tai kokee tarinan. Näkökulman on määritelty tarkoittavan ikään kuin tapahtumien tarkastelua kameran linssin läpi. Yhdessä määritelmässä näkökulmalla tarkoitetaan joko ensimmäistä tai kolmatta persoonaa ja vaihtelevan siitä riippuen, kuinka syvälle henkilöhahmojensa ajatuksiin tarinan kertoja pääsee kurkistamaan. Näkökulmalla tarkoitetaan myös niitä arvoja, jotka vaikuttavat siihen, miten ymmärrämme ja koemme ympäröivän maailman. (Hart 2011, 43.)

Näkökulmaa voidaan etsiä vastauksista seuraaviin kolmeen kysymykseen (Hart 2011, 43):

- Kenen silmien lävitse tarinaa tarkastellaan?
- Mistä suunnasta tarinaa tarkastellaan?
- Miltä etäisyydeltä tarinaa tarkastellaan?

Tarinan kertoja ei välttämättä ole se, kenen tarinaa kerrotaan. Kerronta voi olla esimerkiksi yksikön ensimmäisessä tai kolmannessa persoonassa tai monikon kolmannessa persoonassa, ja persoonamuodot voivat myös vaihdella saman tarinan keskellä. Katseen

suunta voi kertoa lukijalle paljon. (Hart 2011, 43–51.) On esimerkiksi eri asia tarkastella länsimaista elämänmenoa länsimaisen ihmisen silmin kuin köyhän kolmannen maailman asukkaan silmin.

6.5 Kertoja

Näkökulma ja kertoja liittyvät läheisesti yhteen. Kaunokirjallisessa journalismissa kertojan rooli on tyypillisesti erilainen kuin uutisjournalismissa. Matkailuartikkelin kertoja voi olla näkyvä: kerronta voi olla esimerkiksi minämuodossa (yksikön ensimmäisessä persoonassa) tai yksikön kolmannessa persoonassa ja kertoja voi olla tarinassa reilusti läsnä ja tunnistettavissa. Uutisessa ”kertoja on näkymätön, tunnistautumaton ja läsnäolematon, asiansa itsestään selvänä totena esittävä hahmo”. (Lassila-Merisalo 2009, 35.)

Kerronta voi olla myös niin sanotussa nollapersoonamuodossa, jossa subjektia ei ole ja verbi on yksikön kolmannessa persoonassa. Sen avulla voidaan välttää joskus kiusallista tuntuvaa suoraa itseä viittaamista, mutta kuitenkin tuoda juttuun läsnäolon tunnetta. (Lassila-Merisalo 2009, 36.)

6.6 Etäisyys

Hartin mukaan (2011, 54–59) etäisyyden ymmärtäminen ja taitava käyttö ovat kriittisiä taitoja tarinan kirjoittajalle. Tarinaa tarkastellaan joko kaukaa (summary narrative, historical narrative) tai läheltä (scenic narrative). Nimitetään kaukaa tarkastelemista kiteyttäväksi kerronnaksi ja läheltä tarkastelemista näyttämölliseksi kerronnaksi. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Kiteyttävän ja näyttämöllisen kerronnan erot (Hart 2011, 58.)

Kiteyttävä kerronta (<i>Summary narrative</i>)	Näyttämöllinen kerronta (<i>Scenic narrative</i>)
Abstrakti	Konkreettinen
Kurottelee avaruuteen asti	Tapahtuu yhdessä paikassa
Ei huomioi aikaa	Vaikuttaa tapahtuvan reaaliajassa
Hyödyntää suoria lainauksia	Hyödyntää dialogia
Järjestyy ulkoapäin	Järjestyy näyttämömaisenä, elävänä

Kaikkitietävä näkökulma	Erityinen, spesifi näkökulma
Käsittelee lopputuloksia	Käsittelee tapahtumia, prosessia
Välittää tietoa	Toistaa kokemuksen

Kaukaa tarkasteltaessa päästään yleistyksiin ja kuvaamaan suuria linjoja, kun taas lähempi tarkastelu tuo esiin yksityiskohtia ja päästää lukijan elävästi mukaan tilanteeseen. Uutisartikkelit sijoittuvat yleensä skaalan keskivaiheille: ne eivät ole erityisen dramaattisia tai paljonpuhuvia. Tarinankerronnassa sen sijaan prosessi – matka – korostuu lopputulosta enemmän. (Hart 2011, 54–59.)

6.7 Henkilöhahmot ja dialogi

Dialogi tuo tarinaan ihmiskontaktin, jonka kautta kirjoittaja voi kertoa asioista ilman, että artikkelin tyyli alkaa muistuttaa koulukirjamaista kerrontaa. Erilaiset hahmot, kuten paikalliset asukkaat ja toiset matkailijat, rakentavat sillan tarinan ja lukijoiden välille. (George 2009, 68–72.) Lassila-Merisaloon mukaan (2009, 25) dialogi on henkilökuvauksen väline, mutta ”journalismissa, oli se kuinka kaunokirjallista tahansa, kertoja ei voi päästä toisen henkilön päähän sisään. Minäkertoja voi kertoa omista sisäisistä tapahtumistaan, mutta ekstraprojektisuus [kaikkitietävä kerronta] ei ole mahdollista.”

Uutistoimittajat ovat erityisen mieltyneitä suorien lainausten käyttämiseen, ja niillä on toki paikkansa. Dialogin avulla tarina on kuitenkin helpompi herättää henkiin, mikäli se on oikeanlaista: dialogin on vietävä tarinaa eteenpäin. (Hart 2011, 127–130.) Toimittaja voi kertoa haastateltaville ja muille henkilöille, joiden kanssa on juttua tehdessään tekemisissä, millaisen artikkelin pyrkii luomaan: sellaisen, jossa kerrotaan tarina sellaisena kuin se paikan päällä ollessa näytti, kuulosti ja tuntui (Hart 2011, 156). Haastateltavat useimmiten muokkaavat puheitaan esimerkiksi antaakseen paremman tai huonomman kuvan jostakin asiasta. Jo pelkkä jännittävä haastattelutilanne voi johtaa vääristyneeseen lopputulokseen. (Lassila-Merisalo 2009, 26.)

6.8 Kuvitus

Kun matkailuartikkelin kuvituksena on kaunis luontokuva Indonesian saaristosta, täydellisestä valkoisesta hiekkarannasta haaveileva lukija voi huokaista ihastuksesta ja ajatella: ”Tuonne matkustan joskus! Siellä se etsimäni paratiisiranta on.”

Ilman kuvia matkailuartikkeleista jäisi puuttumaan paljon. Kuvat tuovat lisäarvoa. Jos artikkelissa kerrotaan esimerkiksi Thaimaan monimuotoisesta eläimistöstä ja luonnosta, viesti on paljon konkreettisempi kuvien kera. Kuvat norsuista, matelijoista ja apinoista nousevat esimerkeiksi Thaimaan monimuotoisesta luonnosta ja tekevät jutusta uskottavamman. Valokuvat toimivat ikään kuin todistusaineistona kirjoitetulle tekstille. (Seppänen 2009, 206.)

Seppäsen mukaan yksi television luonto-ohjelmien viehätyksen syistä on, että ne ”tuovat nähtäviksemme vieraita lajeja toiselta puolelta maapalloa”. (Seppänen 2009, 206–207.) Vastaava viehätys on myös matkailuartikkeleilla: niiden kuvat luonnosta, paikallisista ihmisistä, eläimistä ja ruuista tuovat eksotiikan olohuoneisiimme.

Sen lisäksi, että kuva voi tukea tekstiä ja antaa lisäarvoa, se voi houkutella lukijaa tarttumaan artikkeliin. Vanhasen mukaan (2004, 7) arkielämässä törmätään nykyisin rohkeisiin ja visuaalisesti vaikuttaviin kuviin jatkuvasti, ja lehden sivuilla oleva visuaalisesti vaikuttava kuvareportaasi saa kiireisen lukijan pysähtymään kuvien äärelle. Jos kuvat saavat lukijan pysähtymään sivujen selailussa, hän saattaa samalla kiinnostua tekstin silmäilystä ja kiinnostuksen herättyä lopulta lukea artikkelin kokonaisuudessaan. Sivun tai aukeaman kokoinen kuva kiinnittää huomion, ja jos kuva on vielä katsojan mielestä jollain tavalla houkutteleva, se voi lisätä myös tekstin houkuttelevuutta. Lukija voi pohdita, mihin kuva liittyy tai missä siinä kuvatut maisemat fyysisesti sijaitsevat ja ajatella saavansa tekstiin tarttumalla asiaan selvyttä.

6.9 Kerronnan keinot aineistossa

Kohdassa 2.4 tuotiin esiin, että matka-aihe itsessään antaa kertojalle rakennusaineekset mukaansa tempaavaan ja mielenkiintoa ylläpitävään kertomukseen. Matkailuartikkelien suosion salaisuuksia ovat kotimaisittain erikoiset, tuntemattomat ja eksoottiset asiat,

jotka kiinnostavat niin matkatarinoiden kirjoittajia kuin matkoista kirjoitettujen artikkeleiden lukijoita. Monipuolisen kerronnan kautta matkareportaasista muodostuu parhaimmillaan nojatuolimatka toisenlaiseen kulttuuriin, makuihin ja tuoksuihin. Kuten kohdassa 2.4 todettiin, lukijat etsivät artikkeleista esimerkiksi uusia kokemuksia ja elämyksiä, vinkkejä ja tietoa sekä uusia näkökulmia tuttuihin matkakohteisiin. Näitä lukijoiden etsimiä asioita sisältävällä tekstillä on jo hyvät lähtökohdat saavuttaa lukijoiden kiinnostus, sillä kuten kohdassa 6.1 todettiin, teksti on lukijoiden mielestä kiinnostavaa vain, jos sen sisältö on kiinnostavaa.

Seuraavissa alaluvuissa käsitellään lisää tekstin kiinnostavuuteenkin vaikuttavia aineistossa esiintyviä kerronnan keinoja, joiden teoriaa käytiin läpi kohdissa 6.1–6.8.

6.9.1 Kuvailu ja yksityiskohdat aineistossa

Tapahtumaympäristön kuvittaminen on Torkin (2014, 63) draaman kaarta mukailevan neljän kohdan listalta, jota käsiteltiin kohdassa 5.3, hoidettu aineiston artikkeleissa kaikin painavimmin. Kuvailua – miltä näyttää, tuntuu, maistuu ja tuoksuu – on artikkeleissa runsaasti.

Kohdassa 6.2 todettiin, että aikakauslehdissä maalailevaa tyyliä käytetään usein jutun alussa. Sen jälkeen tyyli muuttuu usein normaaliksi, raportoivaksi journalistiseksi tyyliksi. Jos tarkastellaan vain ensimmäistä virkettä, aineiston perusteella tämän voidaan katsoa pitävän vain osittain paikkansa: kuten taulukossa 4 esitettiin, aineiston reportaaseista kymmenen alkaa maalaillen (26 prosenttia aineiston artikkeleista). Kohtaus, jossa lukija tiputetaan suoraan tapahtumien keskelle, on aineistossa selvästi maalailua suosittu tapa aloittaa. Kohtauksella alkavia reportaaseja on aineistossa 27 kappaletta (70 prosenttia aineiston artikkeleista). (Taulukko 4.) Maalailevaa tyyliä esiintyy kuitenkin myös näissä artikkeleissa; sitä ei vain ole heti ensimmäisessä virkkeessä.

Maalailevan tyylin käyttö artikkelin alussa voi imaista lukijan ajatukset tehokkaasti kiinni tarinaan ja sen tunnelmaan. Matkailuartikkeleista tätä maalailevaa tyyliä hyödynnetään runsaasti eri kohdissa tekstiä. Seuraavat esimerkit ovat artikkeleiden aloituskappaleita.

Aurinko värjää keskiaikaisen hiekkakivimuurin vaaleanpunaiseksi. Rodoksen vanhan-kaupungin kivetyillä kaduilla lapset kisailevat isovanhempiensa valvonnassa ja käsityöläiset ahertavat pajoissaan vielä illan hämärtyessä. Nahkaliikkeen edustalla killuu kohtuuhintaisia tyylikkäitä käsilaukkuja. Kujakatit venyttelevät kapealla sivukadulla. (Kangasniemi 2014, 56.)

Hunajanvärinen kissa ravistaa märkää tassuaan Dalt Vilassa, Elvissan vanhassakaupungissa. Sade pesee puhtaaksi linnoitusmuurit ja kastelee kujien ylle ripustetut pyykit. Pian vesi virtaa jo puroina alas jyrkästi viettäviä mukulakivikatuja. (Puoskari 2013b, 22.)

Valo on vielä vaaleanpunaista, kun Costa Mediterranea lipuu pienten saarten editse. Järendenvihreä vesi on niin kirkasta, että Meksikonlahden pohja näkyy. Ohi puksuttava rannikkovartioston alus vetää perässään kiikkerää venettä, jonka kyljessä lukee Vapaus. Kuuba on vain 150 kilometrin päässä, olemme Key Westissä. (Prusti-Nelson 2013, 32.)

Pimeässä hohtaa valkoinen kirkko. Sen kultaiset kupolit kurkottavat tummaa taivasta. Seinän kohokuvioiset apostolit tuijottavat eteensä herpaantumatta, valvovat herraansa Jeesusta. (Saarikoski 2013, 42.)

Kohdassa 6.2 todettiin, että kuvaus on yksinkertaisimmillaan sitä, että kerrotaan, millainen jokin on. Yksityiskohdat, esimerkit, vertailu ja erikoiset, kiinnostavat seikat elävöittävät tekstiä. Aineistosta löytyvät esimerkiksi seuraava Caymansaariin liittyvä erikoinen yksityiskohta ja Santorinin rantajyrkänteen kuvaus vertauksen avulla.

Caymansaaret ovat autonominen osa Britanniaa. Asukkaita ei kerätä minkään valtakunnan veroja. Saarelaiset pelastivat Yrjö III:n merihädästä marraskuisena yönä 1788, kun kuninkaan laivasto haaksirikkoutui koralliriuttaan Gun Bayn edustalla. Tarinan mukaan kiitollinen kuningas armahti heidät verosta ikiajoiksi. (Prusti-Nelson 2013, 35.)

Santorini nousee usein kärkeen, kun maailmalla äänestetään kauneimpia matkakohteita. Saarella onkin erikoinen piirre: tulivuorenpurkauksen synnyttämä rantajyrkänte, caldera. Näyttää siltä kuin saaresta olisi leikattu veitsellä pala pois ja talot ja kylät pysyisivät jylhiin kukkuloiden päällä pelkällä pyhällä hengellä. (Pernu 2014, 39.)

Aisteihin vetoavaa kuvausta käytetään aineistossa muutenkin kuin vain alussa. Teksteissä esiintyy niin näkö-, maku-, haju-, kuulo- kuin tuntoaistiin perustuvia havaintoja. Seuraavat esimerkit ovat keskeltä artikkeleita.

Pommitusten ja tulitaistelujen jäljet näkyvät yhä. Ne huomaa heti, kun erkanee turistien kansoittamilta vanhankaupungin kapeilta kujilta kohti tavallisten mostarilaisten arkikulkimia. Rakennukset ovat joko uusia, kirkkailla väreillä maalattuja taloja – tai harmaita rautioita. Luodinreikien lävistämät seinät pistävät silmiin, puu kasvaa ulos pommituksen riepomasta julkisivusta. Näiden jälkien korjaamiseen menee vielä vuosia. (Tervonen 2014, 28.)

”Tässä on kanelia ja kananrintaa”, kertoo Berenice Acuña. Pienessä kertakäyttölasissa on ruskeaa nestettä, joka polttaa kurkussa niin, että kananrintaa on vaikea maistaa. Se on mezcalia, jota voisi kutsua tequilan maalaisserkuksi. (Palmén 2013, 26.)

Hanoin tuoksu on – pakokaasujen alla – mausteita: kardemummaa, inkivääriä ja kalakastiketta. Ja lukemattomien kotialttarien kukkasia ja suitsuketta. (Paljakka 2013, 37.)

Hotellin aulassa trooppisiin kukka-asuihin sonnustautunut trio soittaa Bob Marleyn kappaletta One love, joka kuulostaa maan kansallislaululta. Käteeni laskeutuu lasi kuplivaa samppanjaa. (Suomela 2013, 22.)

Jessup näyttää käsimerkin. On aika päästää irti. Merivirta nappaa kyytiinsä ja kiidättää vauhdilla ulos kanjonista, keskelle kumpuilevaa korallimaastoa. Virtauksen voima painaa alas ja ohjaa sivulle merenpohjan muutosten mukaan. Viidenkymmenen metrin matka sujuu hetkessä. (Aro 2014, 61.)

Välillä vain kuulostelemme ja katsastelemme rauhallista talviavaruutta. Hiljaisuuden katkaisee ainoastaan kahahdus, kun lunta humpsauttaa korkean puun oksalta maahan. (Hiltunen 2014b, 72.)

Edellä olevissa esimerkeissä hyödynnetään muitakin aisteja kuin näköaistia, mutta tästä huolimatta yleisin kuvaustyyli aineistossa liittyy näköhavaintoihin. Artikkeleissa voitaisiin hyödyntää muilla aisteilla tehtyä havainnointia nykyistä enemmän.

Kirjoittaja voi valaista tapahtumia tuomalla mukaan yksityiskohtia ja anekdootteja. Seuraava aineistosta lainattu anekdootti hauskuuttaa lasketteluporukkaa illallisella Italian Dolomiiteilla.

Illallisseurue hytkyy naurusta, kun kuuntelemme tarinaa laskettelevasta paavista. Puolalainen paavi Johannes Paavali II livahti 26-vuotisen valtakautensa alkuaikoina usein

henkivartijoiltaan salaa laskettelemaan. Hiihtovermeisiin sonnustautunutta paavia ei yleensä rinteissä kukaan tunnistanut. (Hietakangas 2014, 55.)

Kohdassa 6.2 todettiin, että tarkkuus on tärkeää niin faktoissa kuin havainnoinnissa ja kuvailussa. Yksityiskohdat elävöittävät kerrontaa ja tuovat artikkeliin todentuntua. Seuraavissa esimerkeissä on valaistu tapahtumia erilaisilla yksityiskohdilla, kuten luvuilla.

Edessä aukeavassa järvessä näkyy kupliva pyörre. Kupliminen ja mieto rikin tuoksu kertovat, että tulivuori on yhä aktiivinen. Viimeinen tulivuorenpurkaus oli vuonna 1968. (Aro 2014, 64.)

Banja Luka pysyi suojassa pommituksilta, rintamalinjan turvallisella puolella. Se säilyi vehreänä puutarhakaupunkina, mikä se oli jo ennen sotaa. Jäljet näkyvät ainoastaan väestölaskennassa: sodan aikana arviolta 45 000 serbipakolaista saapui kaupunkiin, kun taas 6000 bosniakkia ja kroaattia pakeni muualle Bosniaan. (Tervonen 2014, 32.)

Naisilla on Ugg-saappaat ja nahkatakkit, miehillä suorat housut ja valkoiset paidat, joiden pari ylintä nappia on jätetty auki. He ovat Marianan ikäisiä, opintojensa loppuvaiheessa tai jo töissä olevia meksikolaisia nuoria aikuisia. Välillä he käyvät hakemassa tacoja piha-grilliä hoitavalta tarjoilijalta. Asunnon alakerroksessa on baari, jossa kaksi liiveihin pukeutunutta tarjoilijaa sekoittaa juhlijoille drinkkejä punaisiin kertakäyttömukeihin. Perheen vanhemmat syövät tuttaviensa kanssa illallista yläkerroksen parvekkeella. (Palmén 2013, 27.)

Nuori mies kiertää junavaunua Atarin hupparissa, tietokonelaukku olalla ja kuulokkeet kaulalla. Hän myy StreetWorker-katulehteä. Von Obdachlosen für Jedermann, kodittomilta kaikille. Näyttävätkö Frankfurtin kodittomat tuolta? Mies muistuttaa elektro-dj:tä tai viestintätoimiston graafikkoa. (Korhonen 2013, 55.)

Edellä mainituista esimerkeistä on havaittavissa, että kertomus herää henkiin yksityiskohdista. Kirjoittaja voi tyytyä toteamaan, että naisilla on jalassaan saappaat ja miehillä on päällään valkoiset paidat ja he juovat mukeista, mutta elävämmäksi kertomuksen tekevät pienet huomiot: saappaat ovat Uggit, valkoisten paitojen napeista pari ylintä on auki, ja muki on punaisia ja kertakäyttöisiä. On eri asia kertoa, että serbipakolaisia oli runsaasti kuin ilmaista sama tarkemmin luvulla 45 000, ja on latteampaa mainita tulivuoren olevan aktiivinen kuin lisätä maininnan päälle huomio miedosta rikintuoksusta.

Aineistossa yksityiskohtia ja aistihavaintoja on käytetty runsaasti. Osa niistä on jollain tavalla erikoisia ja lukijan yllättäviä, ja ne ovat siksi mielenkiintoisia. Luvut ja historiatieto ovat aineistossa hyvin esillä. Osa yksityiskohdista ja aistihavainnoista on perinteisiä matkailukuvastoon kuuluvia mainoslehtimäisiä ilmaisuja: on mukulakivikatuja, turkoosinsinisenä kimmeltävää vettä, oranssiksi värjäytyvää taivasta ja solisevia puroja.

6.9.2 Kieli aineistossa

Kohdassa 6.3 tuotiin esiin, että kliseiset kielikuvat ja ilmaukset voivat olla latistavia ja samoja ilmaisuja ei ole hyvä käyttää useaan otteeseen. Seuraavat esimerkit kertovat siitä, että aina ei löydetä uusia sanoja tuttujen ilmausten tilalle. Jutuissa meri kimmeltää ja on turkoosi, vuoret kohoavat jylhinä ja pöydät notkuvat herkuista. Samassa artikkelissa nämä eivät kuitenkaan toistu useaan otteeseen esimerkiksi niin, että artikkelin alussa merta kuvattaisiin turkoosiksi ja sama kuvaus toistuisi myöhemmin artikkelissa, vaan näitä ilmaisuja esiintyy eri artikkeleissa.

Matkailumainosmaiset ilmaiset luovat tunnelmaa, mutta eivät ole kovin yllättäviä. Kuitenkin, kuten kohdassa 6.9.1 todettiin, nämä mainosmaiset kuvaukset voivat olla matkailuartikkeleissa paikallaan. Seuraavista esimerkeistä on havaittavissa, että ainakin veden sävyn kuvaaminen turkoosiksi on jokseenkin yleistä – mikä ei toki tee kuvauksesta väärää. Jos vesi on todellisuudessa turkoosia, se saa olla sitä myös matkailuartikkelin tekstissä.

Näen ylhäällä jylhät vuoret, alhaalla pienet kalastajakylät ja epätodellisen turkoosina sädehtivän Karibianmeren (Suomela 2013, 22).

Kotorista muistan aina kauneudessaan pysäyttävän näkymän, joka paljastui kiemurtelevan kylätien mutkassa: karun jylhät vuoret, auringon kimallus meressä ja kasvillisuuden vehreä loisto yhdistettynä 1000-luvun alkupuolella rakennettuihin kivitaloihin. Kotor ei suotta ole Unescon suojeluksessa. (Puhtila 2013, 41.)

Meri väreilee turkoosin ja petrolin sävyissä, ja monivärisinä hehkuvat kalliit kohoavat kohti taivasta (Puoskari 2013b, 26).

Kuuban keskiosan pohjoispuolella sijaitseva Cayo Cocon saari on kuuluisa rannoistaan, joita kehutaan maailman kauneimmiksi, ja vaaleanpunaisista flamingoistaan. Auringonlaskun värjäämä taivas, turkoosi meri ja satapäinen lauma ylitse liihottavia lintuja ovat ihastuttava näky. (Kuparinen 2013, 87.)

Snorklaan turkoosissa pintavedessä, kun iso, ruskeankirjava kilpikonna ilmestyy eteeni kuin tyhjästä (Kollanus 2013, 22).

Seuraavissa esimerkeissä kieli on vähemmän kulunutta: jutuissa lennellään armeliaasti pehmustettuun seinään, ollaan aikakoneessa, rytmit kiilaavat ja koirat muodostavat kovisjengin. Nämä ilmaisut eivät toistu artikkeleissa, vaan ovat aineistossa ainoita laatu-
aan.

Hiljaisen hetken tullen koetan onneani aallonharjalla. Pysyn laudalla noin sekunnin ja lennän kuin ammus vasten armeliaasti pehmustettua takaseinää. (Prusti-Nelson 2014, 18.)

Lido- eli aurinkokannella brasilialaistytö opettaa salsan alkeita. Jos rytmikapulat vaike-
nevat hetkeksi, kalypson tahdit kiilaavat korviin. (Prusti-Nelson 2013, 32.)

Kun polku lähestyy pientä asuinalueita, eteen ilmestyy koiria, jotka tukkivat tien kuin kovisjengi (Aro 2014, 58).

Burma on kaksi kertaa Suomen kokoinen aikakone menneiden aikojen Aasiaan (Helin 2014, 55).

Nykyään Halonginlahdella on meriliikennettä kuin regatassa (Paljakka 2013, 37).

Aineistossa esiintyy melko paljon mainosteksteistä tuttuja, kuluneita ilmaisuja: kylissä on kiireetöntä, hiekka on valkoista, meri kimmeltää, aurinko paistaa ja luonto on kaunis. Mukana on kuitenkin myös kekseliäämpää kieltä, yllättäviä käänteitä ja raikkaita kielikuvia, jotka eivät toistu artikkelista toiseen samankaltaisina.

Aktiivi ja passiivi vuorottelevat teksteissä sulavasti. Vaikka kertoja olisikin nollapersoonana, kuten Mondossa on Matkaopasta useammin, verbien aktiivimuotoja esiintyy teksteissä runsaasti. Tällöin tekijä tiedetään: opas jakaa tiedonpalasia, pariskunta siemailee

drinkkejä, rouva hoputtaa sylikoiraansa, hevoskuskit tuunaavat vaunuja maalauksin, poika kiljuu riemusta, lapset jonottavat pomppulinnoihin. Välillä taas asiat vain tapahtuvat tai ovat, eli verbi on passiivissa: tielle on parkkeerattu urheiluauto, saarelle on rakennettu useita spa-hotelleja, lännestä löytyy hintavia ravintola-yökerhoja, maassa syödään riisipaperiin käärittyjä kääryleitä, puistoon tullaan vaeltamaan, talojen katoilla kuivatetaan mausteita. Vaihtelu virkistää tekstiä ja vie lukijaa välillä lähemmäs ja välillä kauemmas tapahtumista. Aineistossa esiintyvää etäisyyden vaihtelua käsitellään kohdassa 6.9.5.

6.9.3 Näkökulma aineistossa

Analysoiduissa artikkeleissa esiintyy eniten toimittajan omaa näkökulmaa, joka voi olla samalla ryhmämatkalaisen näkökulma tai omatoimimatkaajan näkökulma. Olennaista on, että näkökulma on useimmiten niin sanotun tavallisen turistin näkökulma: tekstistä käy ilmi, että matkaaja, siis toimittaja, on paikalla viettämässä lomaa. Hän kokeilee erilaisia aktiviteetteja, maistelee ruokia, juttelee paikallisten ihmisten kanssa tai tekee heidän toiminnastaan havaintoja, kiertele nähtävyyksiä ja nauttii lomasta.

Matkailijan näkökulma voi olla tarkemmin määriteltynä esimerkiksi perheellisen näkökulma tai omatoimimatkaajan näkökulma. Seuraavista esimerkeistä ensimmäisessä on havaittavissa omatoimimiseen ja itsenäiseen matkailuun tottuneen matkailijan näkökulma. Toinen esimerkki tuo mukaan ryhmämatkailuun liittyviin aktiviteetteihin tottumattoman matkaajan näkökulman.

Asun elämäni ensimmäistä kertaa all inclusive -hotellissa. Aiemmin en ole tuntenut niitä kohtaan vetoa. Päätin karistaa ennakkoluuloni ja kokea, miltä tuntuu hemmotella itseään yltäkylläisyydellä. (Suomela 2013, 22.)

Ocho Riosin tunnetuin turistikohde on Dunns River Falls. Vesiputoukset ovat lumoavan kauniit, kuten niiden vierellä oleva hiekkarantakin.

Koen kuitenkin pettymyksen. Paikka muistuttaa huvipuistoa, jossa vieraat pakotetaan putouksille ryhmässä. Opas järjestää heidät käsi kädessä kulkevaan letkaan kuin esikoulussa. Välillä leikitään ja lauletaan reggaen tahdissa ja kuunnellaan oppaiden kuluneita vitsejä. Vieressä kulkee valo- ja videokuvaajia.

Pakkohauska ei istu suomalaisen mentaliteettiini. (Suomela 2013, 23.)

Toimittajan oman näkökulman lisäksi artikkeleissa on mukana jonkin verran myös ulkopuolista näkökulmaa. Seuraavassa esimerkissä artikkeliin on tuotu paikallista näkökulmaa haastateltavan kautta.

Suomalaisen äidin ja kreikkalaisen isän kolmikymppinen tytär Tina Xanthi on nähnyt lapsesta asti, miten turismi on kehittynyt Rodoksella. Hän työskentelee Atrium-hotellien markkinointipäällikkönä. Tina kertoo, että Kreikan talouskriisi on vaikeuttanut monien toimeentuloa. Perinteisiä talvikauden töitä ei ole entiseen tapaan, ja osa kaupunkiin muuttaneista ihmisistä onkin palannut takaisin kyliin synnyinsijoilleen.

Tinan mukaan kriisin hyvä puoli on, että paluumuutto maalle on elävöittänyt perinteistä maataloutta, käsityöammatteja ja samalla kyliä. Hän suosittelee pistäytymistä Embonan vuoristokylään, joka sijaitsee lännessä, noin 50 kilometrin päässä Rodoksen kaupungista. (Kangasniemi 2014, 56.)

Seuraavassa esimerkissä paikallista näkökulmaa voi etsiä rivien välistä. Sieltä voi halutessaan lukea, että Vietnam on maa, jossa vieraiden valtioiden edustajat käyvät nauttimassa maisemista ja sotimassa.

Parituhatta satumaista saarta nousee kirkkaasta merestä pystysuorina, eriskummallisina muodostelmina. Melkein tuhat saarista on saanut nimenkin, kuten Ga Chai, Taisteleva kukko, tai Voi eli Elefanti. Halonginlahti on tiheänä historiasta. Näillä vesillä ovat taistelleet vietnamilaiset ja kiinalaiset, täällä vietnamilaiset estivät mongolivalloittajien etenemisen bambukepein. Täällä ranskalaiset siirtomaaherrat aikoinaan vilvoittelivat, nauttien pastiksesta ja merenelävistä sekä ihaillen värimuodostelmia, luolia ja rotkoja. Näiden luolien ja rotkojen äärellä amerikkalaiset aikoinaan miinoittivat vedet. (Paljakka 2013, 37.)

Seuraavassa esimerkissä tuodaan esiin toisen matkailijan, vanhakantaisen reppureissajan, nostalginen näkökulma menneiden aikojen Balista.

Syrjäinen Amed on kylä ja samanniminen kalastajakylien ketju Balin itärannikolla. Sijainti hankalien yhteyksien päässä on suojannut sitä isoilta muutoksilta. Monet matkailijat ovat joogamatto mukanaan kulkevia reppureissajia, jotka ovat tulleet tänne etsimään Balin turmeltumattominta kolkkaa.

Samasta syystä Amediin on tullut myös ranskalainen Brigitte. Hän kertoo käyneensä Balilla ensimmäisen kerran 1970-luvulla. Silloin Kuta oli samanlainen

pikkukylä kuin Amed nyt. Rannan jakoivat keskenään kalastajat ja nuoret hipit, jotka ajelivat skoottereilla pitkin saarta.

Kaikki oli silloin paremmin, mutta Brigitten tuomio Amedista tänä päivänä on silti varovaisen hyväksyvä. (Aro 2014, 58.)

Seuraavassa esimerkissä on läsnä täsmällisempään ja vähemmän byrokraattiseen palveluun tottuneen matkajan turhautuminen. Tämä esimerkki on sikäli mielenkiintoinen, että siinä tuodaan esiin matkailun ikäviä puolia. Voisi nimittäin äkkiseltään kuvitella, että matkalehdissä keskityttäisiin myönteisiin asioihin – ja enimmäkseen lehdet välittävätkin matkailun ilosanomaa – mutta aineiston analysoinnissa kävi ilmi, että lehdissä esiintyy jonkin verran myös ikävien asioiden esiin tuomista.

Kuinka kaikki voikin sujua näin hitaasti ja hankalasti. Toisaalta – muistutan itselleni – juuri tätähän tänne tulin katsomaan.

Varma keino päästä jyvälle kuubalaisesta byrokratiasta on vuokrata auto. Varaudu paperisotaan, autovuokraamon ynseisiin työntekijöihin ja hermonsa jo aikoja sitten menettäneisiin, autotta jääneisiin muihin asiakkaisiin. Ehkä sitten saat avaimet käteesi. (Kuparinen 2013, 84.)

Muutamasta artikkelista kirjoittajan henkilökohtainen näkökulma puuttuu suuresta osasta tekstiä. Näissä reportaaseissa uutistyyppisistä jutuista tutun tekstin osuus on suuri: teksti on asiat itsestään selvinä toteavaa tyyliä. Nollapersoonan käyttö, jota käsitellään kohdassa 6.9.4, tuo kuitenkin reportaasiin läsnäolon tuntua. Samoin sitä tuovat ilmaiset, joilla osoitetaan paikan päällä olemista, kuten esimerkissä sanan ”täällä” käyttö.

Méxicossa asuu kahdeksan ja puoli miljoonaa ihmistä. Yhdessä lähikuntiansa kanssa se muodostaa 20,4 miljoonan asukkaan metropolialueen, jota suurempia maailmassa ovat YK:n mittareiden mukaan vain Tokio ja Delhi. México on megakaupunki, tunnettu saaste- ja rikollisuusvitsauksistaan. Erityisesti ilmasto-ongelmia on täällä onnistuttu viime vuosina vähentämään huomattavasti, mutta edelleen aurinko on taivaalla ohuen harson takana. (Palmén 2013, 25.)

Tätä informatiivista, asiat tosina luettelevaa raportointityyliä esiintyy enemmän Mondon artikkeleissa, joissa käytetään kertojana Matkaopasta enemmän nollapersoonaa. Persoonamuotojen käyttöä käsitellään seuraavassa alaluvussa.

6.9.4 Kertoja aineistossa

Kuten kohdassa 6.5 tuotiin esiin, uutistekstissä kertoja on näkymätön ja tunnistautumaton eikä kertojan läsnäolo näy lukijalle. Uutisessa asiat esitetään itsestään selvänä totena. Tällaista uutisille tyypillistä, asiat itsestään selvänä totena esittävää kerrontatyyliä käytetään esimerkiksi seuraavissa aineiston esimerkeissä. Esimerkit ovat aineiston reportaaseille tyypillisiä uutistekstimäisen kerronnan käyttökohteita: sitä käytetään aineistossa esimerkiksi silloin, kun annetaan lukijalle tietoa matkakohteen historiasta ja käytännön asioista. Uutistekstimäistä otetta sisältävät tekstijaksot vaihtelevat aineistossa tunnistettavissa olevan kertojan sisältävien jaksojen kanssa.

Conquista eli espanjalaisten 1500-luvulla toteuttama Etelä-Amerikan valloitus teki täällä eurooppalaisten viskistä ja konjakista uuden yläluokan suosikkijuomia. Mezcal oli halpa juoma, jota annettiin ensin lääkkeeksi ja rohkaisuksi kaivostyöläisille, ja kun nämä tulivat siitä riippuvaisiksi, mezcalilla maksettiin palkatkin. (Palmén 2013, 26.)

Maan halki kulkeva junarata on kätevä tapa tutustua Bosnian suurimpiin kaupunkeihin: Sarajevoon, Mostariin ja Banja Lukaan. Samalla näkee aimo annoksen maan kaunista luontoa. Matkan voi aloittaa radan kummasta päästä vain, pohjoisesta Kroatian pääkaupungista Zagrebista tai etelästä, Adrianmeren rannikolla sijaitsevasta Pločesta. (Tervonen 2014, 27.)

Myös apatanit ovat animisteja, he palvovat kuuta ja aurinkoa. Lähes joka talon ovenpielessä on höyhenistä ja kananmunista tehty suojelusenkeli, nivu.

Festivaalin tärkein rituaali on sikojen uhraus. Juhlan ensimmäisenä päivänä uhrattavaksi valitut, kiljuvat siat kannetaan koreannoilla uhripaikalle. Ylin pappi aloittaa rukoukset, jotka kestävät tuntikausia. (Lampila 2014, 82.)

Kohdassa 6.5 käsiteltiin nollapersoonamuotoa, jonka avulla voidaan välttää suoraa itseensä viittaamista ja silti tuoda reportaasiin läsnäolon tuntua. Nollapersoonaa on käytetty 14:ssä Mondon artikkeleissa (93 prosentissa Mondon artikkeleista). Matkaoppaan reportaaseista nollapersoonaa esiintyy kymmenessä (42 prosentissa Matkaoppaan artikke-

leista). (Liite 3.) Mondon reportaaseissa nollapersoonan käyttö on siis huomattavasti yleisempää kuin Matkaoppaan reportaaseissa. Seuraavissa aineiston esimerkeissä on käytetty nollapersoonaa ja niistä on havaittavissa läsnäolon tuntu.

Tyylin perusteella odottaisi pihalle kirmaavan vähintäänkin laulavan Trappin perheen. -
- Sivin esimerkki innostaa: Rodokselle voisi asettua pitemmäksikin aikaa. (Kangasniemi 2014, 59.)

Matkalla Balilta Lombokiin veneen vieressä käy polskahdus. Delfinejä – niitä kulkee syvän salmen läpi merivirran mukana, samoin kuin valaita. Joskus voi nähdä harvinaisia, suuresta koostaan ja erikoisesta muodostaan tunnettuja mola mola- eli möhkälekaloja, joita pääsee paremmin bongaamaan sukeltamalla Nuse Penadan saaren kupeessa heinäkuun ja marraskuun välisenä aikana. (Aro 2014, 61.)

Banja Lukassa kestää hetken, ennen kuin ymmärtää, mikä katukuvassa on yllättävää. Täällä ei ole raunioita. Keskustan puiston satavuotiset puut ovat pystyssä, vanhat rakennukset ovat myös ehjiä eivätkä vain vanhoja. Ei yhtään luodinreikää. (Tervonen 2014, 32.)

Mondossa nollapersoonan rinnalla esiintyy useimmiten monikon ensimmäistä persoonaa. Matkaoppaassa nollapersoonan rinnalla esiintyy useimmiten monikon ensimmäistä tai yksikön ensimmäistä persoonaa. Tämä on selitettävissä sillä, että Mondossa esiintyy ylipäätään Matkaopasta vähemmän yksikön ensimmäistä persoonaa: sitä on käytetty vain kolmessa artikkelissa (20 prosentissa Mondon artikkeleista), kun Matkaoppaassa vastaava luku on 20 (83 prosenttia Matkaoppaan artikkeleista). (Liite 3.) Koska ero yksikön ensimmäisen persoonan esiintymisessä lehtien välillä on näinkin suuri, kyse lienee lehtien tietoisesti valitusta linjasta eli erilaisesta tyylistä. Minämuotoisen kerronnan ansiosta kertoja tulee Matkaoppaassa lähemmäs lukijaa useammin kuin Mondossa.

Matkaoppaassa on yleistä, että samassa artikkelissa käytetään sekä minämuotoa (yksikön ensimmäistä persoonaa) että monikon ensimmäistä persoonaa. Mondossa tämä on harvinaista. (Liite 3.) Seuraavissa aineistosta otetuissa esimerkeissä kertoja on minä- tai me-muotoinen, tunnistettavissa ja läsnä: lukija tietää, että kirjoittaja on itse paikalla tilanteessa, josta hän raportoi.

Jos laivan rakentamiseen upposi kymmenen miljoonaa työtuntia, sen kokemiseen tarvittaisiin tuhansia. Jonkin salitanssin tai lautasliinojen taittelun olisin joutanut risteilyn aikana oppimaan. Ja edelleen minua askarruttaa, miten kylpypyyhkeistä kietaistaan hupsuja eläinhahmoja. Kukaties olisin voittanut bingoissa tai kasinolla, jos olisi ehtinyt pelipaikoille. (Prusti-Nelson 2014, 21.)

Vuonna 2004 olin täällä tekemässä artikkelia, jossa pohdittiin, saako sotilasjuntan pakollalla hallitsemaan ja kauppasaartoon asetettuun Burmaan matkustaa, oliko matkustamisesta enemmän hyötyä vai haittaa tavallisille burmalaisille. (Helin 2014, 55.)

Vuokraamme pyörät ja poljemme saarta ympäri hiekkaista kärrytietä pitkin. Yllättäen päädymme komean klubin eteen. Se on juuri avattu länsirannalle kauas asutuksesta. (Kollanus 2013, 22.)

Aamulla nousemme ylös yhdessä auringon kanssa Cozumelin saarella Meksikon Cancunin edustalla. Rantakadulta nappaamme taksin koko päiväksi. Kun lainkuuliainen suomalainen yrittää kaivella turvavöitä takapenkin uumenista, kuskimme Antonio nauraa ja lupaa ajaa varovasti. (Prusti-Nelson 2013, 32.)

Vajoan kahdeksi tunniksi hierojanaisen käsiin. Päänahka, kasvot, selkä ja jalkapohjat näpelöidään 900 bahtin, reilun 20 euron hintaan. Hoitotila on avoin aula ravintolan vieressä. Patjoja on lattialla kymmenkunta vierekkäin. Ei ehkä ergonomian riemuvoitto hierojan näkökulmasta. Lepään. En muista edes pelätä hyttysiä, jotka valoisaan aikaan levittävät denguekuumetta, pimeässä malariaa. (Niemi 2014, 20.)

Vastaavaa eroa kuin yksikön ensimmäisen persoonan esiintymisessä ei ole havaittavissa monikon ensimmäisen persoonan kohdalla (me-muoto). Monikon ensimmäisessä persoonassa olevaa kerrontaa on käytetty Mondon reportaaseista 11:ssä (67 prosentissa) ja Matkaoppaan reportaaseista 17:ssä (71 prosentissa). (Liite 3.)

Sekä yksikön ensimmäisessä persoonassa että monikon ensimmäisessä persoonassa oleva kerronta tuovat tekstiin huomattavasti selvemmän läsnäolon tunteen kuin nollapersoonan käyttö. Erityisen heikoksi läsnäolo jää, mikäli muuta kuin nollapersoonaa esiintyy vain yhdessä tai kahdessa virkkeessä. Esimerkiksi reportasissa Vietnamin hyveitä (Paljakka 2013, 34–41) esiintyy nollapersoonan lisäksi monikon ensimmäistä persoonaa, mutta vain yhdessä virkkeessä. Artikkeleissa Junalla halki Bosnian (Tervonen

2014, 24–33) ja Kaikki samassa paketissa (Kangasniemi 2014, 54–59) esiintyy ainoastaan nollapersoonaa. Näissä reportaaseissa kertojan läsnäolo onkin kaikkein heikointa koko aineistossa. Muissa reportaaseissa kertojan läsnäolo on sitä selvempää, mitä enemmän niissä on käytetty muuta kuin nollapersoonaa. Voidaankin todeta, että tyyppillisesti kertoja on matkareportaaseissa läsnä selvästi.

6.9.5 Etäisyys aineistossa

Aineiston artikkeleissa vaihdellaan etäisyyttä läheltä kauas. Välillä kerrotaan matkakohteen historiasta ja olosuhteista nykypäivänä (välitetään tietoa), välillä taas hypätään tapahtumien keskelle (toistetaan kokemus, joka vaikuttaa tapahtuvan reaaliajassa). Seuraavista esimerkeistä ensimmäisessä nähdään harvinainen eläin ja saadaan yleistietoa Balin luonnosta, toisessa esimerkissä päästään niinkin lähelle kuin kurkistamaan kirjoittajan ajatuksiin ennen kuumailmapallolentoa.

Tuossa se nyt on: harvinainen pygmi-merihevonen. Kynnenkorakuinen otus on tarttunut hännällään viuhkakoralliin ja näyttää korallin punertavalta, muhkuraiselta oksalta. Maailman pienin merihevonen pelästyy herkästi ja voi kuolla säikähdyksestä. Siksi sukeltajia opastetaan ottamaan siitä enintään viisi kuvaa salamalla.

Menanganin saarella on hyvin säilyneitä pehmyt- ja kivikorallilajeja. Saaren vedenalaiset koralliseinämät ulottuvat jopa 60 metrin syvyyteen. Niillä kasvaa myös punainen viuhkakoralli, jossa pygmi-merihevonen elää. (Aro 2014, 58.)

Laukaistakseen jännitystä Mustafa heittää joukon vitsejä: – Huh huh, pelottaako teitä ensimmäinen kuumailmapallolento? Niin minuakin.

Ja perään: – Kunpa en olisi ryypännyt niin paljon viime yönä.

Kaikki nauravat. Minä en. Puren alahuultani ja mietin, miten ihmeessä sekä korkean- että ahtaanpaikankammosta kärsivä ihminen suostuu sulloutumaan muutamien neliön koriin, joka kohoaa kahteen kilometriin – ja vielä maksaa tästä 165 euroa. Helou! Matkailu avartaa. (Suomela 2014, 87.)

Kuten kohdassa 6.6 tuotiin esiin, kaukaa tarkasteltaessa päästään yleistykseen ja kuvaamaan suuria linjoja, kun taas lähempi tarkastelu tuo esiin yksityiskohtia ja päästää lukijan elävästi mukaan tilanteeseen. Tällaista etäisyyden vaihtelua hyödynnetään aineistossa melko kattavasti ottaen huomioon, että kyse on kuitenkin lehtiartikkeleista eikä fik-

tiivisistä kertomuksista, kuten romaaneista. Kohdassa 6.6 todettiin, että uutisartikkelit sijoittuvat yleensä skaalan keskivaiheille eli ne eivät ole erityisen dramaattisia. Matkareportaasit eivät ole uutisartikkeleita, mutta aineiston perusteella niissä esiintyy uutisartikkeleille tyypillisiä kohtia, joissa asioita todetaan itsestään selvinä totuuksina ja välitetään lukijoille tietoa.

Aineistossa esiintyykin sekä kiteyttävää kerrontaa että näyttämöllistä kerrontaa (taulukko 7). Näyttämöllisen kerronnan piirteistä nousevat esiin konkreettisuus, dialogin hyödyntäminen, kokemuksen toistaminen, tapahtumien sijoittuminen yhteen paikkaan ja reaaliaikaisuus. Kiteyttävän kerronnan piirteistä puolestaan näkyvät ajan huomiotta jättäminen, suorien lainausten hyödyntäminen ja tiedon välittäminen.

6.9.6 Henkilöhahmot ja dialogi aineistossa

Henkilöhahmoja esiintyy kahta artikkelia lukuun ottamatta jokaisessa aineiston reportaasissa. Aineistossa esiintyy hahmoja monenlaisista oppaista ja kuljettajista toimittajan isään, toisiin matkailijoihin, paikallisiin tarjoilijoihin, muusikoihin ja taiteilijoihin. Toisinaan hahmoihin viitataan ohimennen, toisinaan heidät on tuotu mukaan artikkeliin epäsuoran esityksen tai suorien lainausten kautta. (Liite 4.) Seuraavissa esimerkeissä hahmot ovat mukana tarinassa vain olemuksensa tai tekemistensä kautta, eivät puheensa.

Ruskettunut leidi taiteilee mukulakivillä stilettikoroissaan. Yllä on Ibiza-muodin ikiklassikko: valkea, henkäyksenkevyt mekko. Selkäpuoli paljastaa vartalon pakaroihin asti. Tatuoitu lihaksikas seuralainen täydentää tyylin. (Puoskari 2013b, 22.)

Muitakin on saapunut paikalle, mutta ranta on silti rauhallinen. Poikamme osoittaa taskulampulla muuria kohti. Siellä näkyy liikettä. Isot siimahännät kaivavat roskakoreja. Onneksi eväät on syöty. (Kaverinen 2014, 39.)

Aineistossa esiintyy muutamia kohtia, joissa kirjoittaja on selvästi haastatellut jotakuta henkilöä. Sellainen on esimerkiksi seuraava pätkä Kaikki samassa paketissa -reportaasista (Kangasniemi 2014, 54–59). Siinä kerrotaan epäsuoran esityksen avulla haastateltavan näkemyksiä Kreikan talouskriisin vaikutuksista turismiin Rodoksella.

Suomalaisen äidin ja kreikkalaisen isän kolmikymppinen tytär Tina Xanthi on nähnyt lapsesta asti, miten turismi on kehittynyt Rodoksella. Hän työskentelee Atrium-hotellien markkinointipäällikkönä. Tina kertoo, että Kreikan talouskriisi on vaikeuttanut monien toimeentuloa. Perinteisiä talvikauden töitä ei ole entiseen tapaan, ja osa kaupunkiin muuttaneista ihmisistä onkin palannut takaisin kyliin synnyinsijoilleen.

Tinan mukaan kriisin hyvä puoli on, että paluumuutto maalle on elävöittänyt perinteistä maataloutta, käsityöammatteja ja samalla kyliä. Hän suosittelee pistäytymistä Embonan vuoristokylään, joka sijaitsee lännessä, noin 50 kilometrin päässä Rodoksen kaupungista. (Kangasniemi 2014, 56.)

Seuraavissa esimerkeissä esiintyy tarinaan tuotuja erilaisia hahmoja, kuten toisia matkailijoita ja paikallisia henkilöitä. Heidät on tuotu mukaan suoran esityksen avulla. Heidän sanomisiaan lainataan suoraan.

”Jos lapsi ei reagoi, se on ehkä tyhmä tai hidas”, Sukalumba selittää. Aluksi vauvan huu-lia kostutetaan alkoholilla ja niihin hierotaan tulista tahnaa. Ja viimeisenä, jos muu ei au-ta, lapsi nostetaan katon rajassa olevalle puiselle tasanteelle, jonka alla on tulisija. ”Vi-meistään silloin hän yleensä itkee.” Matkailijat kuuntelevat tarinaa epäuskoisina ja hie-man järkyttyneinä. Mutta Sukalumba ei hätkähdä. Hän astuu ulos ja haluaa esitellä kylän naisten valmistamia ikat-kankaita. (Aro 2014, 64.)

”Astu vain rohkeasti alas”, kannustaa Mohammad Aliyuddin Jaini. Kuin unessa – tai pi-kemminkin painajaisessa – noudatan 25-vuotiaan kiipeilyoppaan neuvoa. (Troynich 2013, 45.)

”Joka kerta, kun näemme, hänellä on eriväriset hiukset”, Ni Ta päivittelee. Matalalla puujakkaralla istuva mies kaivaa kietaisuhameensa kätköistä kännykän ja näyttää kuvia teini-ikäisestä tyttärestään, jolla on vuoroin hopeiset ja siniset hiukset kuin korealaisella pop-tähdellä. (Helin 2014, 57.)

Kaupungissa kannattaa maistaa bosnialaisen katukeittiön antimia, joita saa parilla koli-kolla. ”Täältä saa Bosnian parhaat burekit”, kehaisevat sarajevolaiset itse. (Tervonen 2014, 28.)

Aineistona käytetyistä 24:stä Matkaoppaan artikkeleista 11:ssä ei ole lainkaan suoria lainauksia, 13:ssa niitä on käytetty. Mondon 15 analysoidusta artikkelista suoria lainauksia ei ole käytetty kahdessa artikkelissa, lopuissa 13 artikkelissa niitä on käytetty.

Enemmistössä artikkeleita siis esiintyy hahmoja ja heidän sanomistensa suoraa lainaamista. (Liite 4.) Dialogia eli vuoropuhelua aineiston artikkeleissa ei esiinny, vaan tekstissä vuorottelevat kertojan ääni ja lainaukset johtolauseineen.

6.9.7 Kuvitus aineistossa

Kuten työn alussa mainittiin, kuvituksen roolista matkareportaaseissa riittäisi aihetta itsenäiseksi opinnäytteekseen. Tässä työssä sivutaan sen vuoksi kuvitusta vain lyhyesti.

Kuvat ovat aineiston reportaaseissa suuressa roolissa, sillä niitä on paljon (taulukko 8). Koko aukeaman ja koko sivun kokoisia kuvia voi olla kummankin lehden artikkeleissa useita, ja lisäksi on yleensä pienempiä kuvia. Myös kuvituskuvia – aineistossa karttakuvia – on käytetty useissa artikkeleissa. (Liite 5.)

Taulukko 8. Reportaasin keskimääräinen sivumäärä ja kuvien määrä

Lehti	Kuvien määrä keskimäärin (sisältäen kuvituskuvat)
Matkaopas	9
Mondo	13

Eksotiikka näkyy aineiston valokuvissa, mutta kuvissa esiintyy runsaasti myös suomalaisittain vähemmän eksoottisia asioita, kuten lumikinoksia. Luonto- ja ruoka-aiheiset kuvat, mutta myös ihmisistä otetut valokuvat, esittelevät lukijoille matkakohteen elämää ja olosuhteita.

Kuten kohdassa 6.8 tuotiin esiin, suuret kuvat pysäyttävät ja houkuttelevat lukijaa tarttumaan artikkeliin. Ne tukevat tekstiä ja tuovat siihen lisäarvoa, koska kuvat toimivat ikään kuin todisteena esimerkiksi tekstissä kuvailtujen maisemien olemassaolosta. Kuvat tekevät tekstistä elävämmän, kun eksotiikka tulee kuvien kautta konkreettisemmin lukijan ulottuville.

7 Johtopäätökset

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä tai kuvaamaan jotakin tapahtumaa, kuten kohdassa 3.5 tuotiin esiin. Valittujen reportaasien analysoinnissa pyrittiin selvittämään tekstiä tarkastelemalla, millaisia kerronnan keinoja hyödynnetään Matkaoppaan ja Mondon matkareportaaseissa ja miten näitä eri keinoja hyödynnetään. Aineiston laajuus oli tavoitteita silmällä pitäen riittävä antamaan käsityksen kerronnan keinojen käytöstä Matkaoppaan ja Mondon matkareportaaseissa. Aineistosta oli mahdollista erottaa matkareportaaseille tyypillisiä piirteitä esimerkiksi piirteiden esiintymistiheyden perusteella, eli kylläntymispiste saavutettiin.

Seuraavissa alaluvuissa käsitellään työn kautta saavutettuja johtopäätöksiä.

7.1 Aihevalinnat lukijoita kiinnostavia ja lehtien tyyliin sopivia

Kirjailija ja toimittaja Don George neuvoo valitsemaan juttujen aiheet niin, että ne sopivat kohdejulkaisun linjaan (2009, 3). Aineiston perusteella voidaan todeta, että Mondo- ja Matkaopas-lehtien matkareportaaseissa tämä toteutuu. Matkareportaasien aiheet ja näkökulmat on valittu niin, että ne istuvat yhteen lehtien lukijaprofiilien kanssa (ks. kohdat 4.5 ja 4.6) eli sisältävät lehtien lukijoita kiinnostavia asioita. Juttujaan lehtiin ha-
luavan kirjoittajan on siis tunnettava kohdejulkaisunsa hyvin parantaakseen mahdollisuuksiaan saada oma reportaasinsa julkaistuksi.

Aineiston perusteella voidaan myös päätellä, että lehdet seuraavat matkailutrendejä ja ovat niiden suhteen ajan hermolla (ks. kohta 4.7). Lehdet vaikuttavat hyödyntävän matkailutrenditietoa lukijoita kiinnostavien aiheiden ideoinnissa, sillä matkailutrendit käyvät yksiin lehtien aihevalintojen ja matkakohteiden kanssa. Kirjoittajalle on näin ollen eduksi olla perillä matkailutrendeistä, jotta hän voi hyödyntää tietoa aiheiden valinnassa. Suositut matkakohteet lehtijuttujen aiheina ei tarvitse vältellä, sillä myös suositut kohteet ovat hyvin edustettuina reportaasien matkakohteina.

Lukijat etsivät matkareportaaseista viihdettä, tietoa ja vinkkejä. He etsivät esimerkiksi uusia kokemuksia ja elämyksiä, tietoa matkakohteen historiasta ja kulttuurista, majoitus-

ja ravintolavinkkejä sekä uusia näkökulmia heille ennestään tuttuihin matkakohteisiin. Näitä kaikkia löytyy aineiston matkareportaaseista kattavasti. Matkareportaasit ovatkin hyvin informatiivisia. Juttuihin on ututettu taitavasti paljon matkaajalle hyödyllistä tietoa, mutta kuitenkin viihdyttävässä muodossa. Lisäksi matkareportaasien yhteydessä on usein fakta- tai infolaatikkoja, joihin on koottu tiiviiseen muotoon vielä lisää monenlaisia matkaajalle hyödyllistä informaatiota. Jos teksti on taitavasti kirjoitettu, hyvin rakennettu ja se etenee lukijalle ymmärrettävästi sekä sisältää mainittuja lukijoiden etsimiä asioita, sillä on kaikki edellytykset olla lukijoiden mielestä kiinnostavaa luettavaa.

7.2 Persoonamuotojen käyttö monipuolista, näkökulma perusturistin

Aineiston perusteella voidaan todeta, että Matkaoppaan ja Mondon matkareportaaseissa kertoja on tyypillisesti tunnistettavissa ja läsnä. Riippuu kuitenkin lehden tyylistä, kuinka selvästi kertojan läsnäolo on havaittavissa lukijalle. Matkaoppaassa aiheita lähestytään huomattavasti Mondoa useammin minämuotoisen kerronnan kautta (yksikön ensimmäinen persoona). Mondossa kertoja on puolestaan selvästi Matkaopasta useammin nollapersoona, joka tuo kyllä tekstiin läsnäolon tunnetta, mutta jää kuitenkin lukijalle etäisemmäksi kuin yksikön tai monikon ensimmäinen persoonamuoto.

Kerronta voi olla kokonaan nollapersoonassa, osittain yksilön tai monikon ensimmäisessä persoonassa, tai näitä kaikkia ja muitakin persoonamuotoja voi esiintyä samassa artikkelissa. Kerronnassa käytetyt persoonamuodot voi siis vaihdella monipuolisesti. Tämä lisää kirjoittajan liikkumavaraa ja ilmaisunvapautta. Tyypillisesti eri persoonamuotoja on kuitenkin yhdessä artikkelissa käytössä kaksi tai kolme, ei enempää.

Tunnistettavissa olevan kertojan sisältävien jaksoiden lisäksi matkareportaaseissa esiintyy tyypillisesti toteavampaa, asiat selvinä totuuksina esittävää uutistyyppistä tekstityyliä. Tyypillisesti tarinamuotoinen kerronta ja historia- ja muu yleissivistävä ja matkailijaa kiinnostava tieto soljuvat kuitenkin tekstissä sujuvasti yhdessä, jolloin teksti pysyy elämänmakuisena eikä koulukirjamaista tunnelmaa pääse syntymään. Matkareportaasit imaisevat usein lukijan hyvin mukaansa ja antavat samalla paljon informaatiota.

Tyypillisin matkareportaasin näkökulma on yleispätevä turistin näkökulma: kirjoittaja on matkakohteessa lomailemassa eikä kerronnassa tuoda esiin mitään erikoista, joka toisi näkökulmaan jotakin lisämääreitä. Aineistosta löytyy joitakin viitteitä omatoimimatkailuun ja Matkaoppaassa esiintyy myös perheen kanssa lomailun näkökulmaa muutamassa artikkelissa. Mondossa puolestaan esiintyy aktiivilomailijan näkökulmaa muutamassa reportaasissa, mikä sopii lehden linjaan. Enimmäkseen näkökulmat eivät kuitenkaan korosta mitään kirjoittajan piirrettä. Näin lukijoita ei karkoteta kapealla näkökulmalla, vaan juttu sopii periaatteessa kaikille lukijoille. Vaikka kaikkea kaikille - tyyppinen lähestymistapa on melko hajuton ja mauton, se mahdollistaa tiedon jakamisen lukijoille monesta eri aiheesta matkakohteeseen liittyen, kun tietoa ei tarvitse rajata vain tiettyyn näkökulmaan. Matkareportaasin kirjoittaja voi siis huoletta lähteä liikkeelle perusturistin näkökulmasta – sellaisiahan suurin osa matkailijoista oletettavasti on.

Etäisyyttä vaihdellaan matkareportaaseissa siihen nähden kattavasti, että kyse ei ole fiktiivisistä kertomuksista. Fiktiivisissä kertomuksissa voitaisiin hyödyntää jopa ektradiegeettistä kerrontaa (ks. kohta 6.7), joka ei reportaaseissa ole mahdollista, sillä toisen ihmisen pään sisään ei todellisessa maailmassa ole pääsyä. Kaukaa tarkasteltaessa kuvataan suuria linjoja kuten matkakohteen historiaa ja kulttuuria. Läheltä tarkastelu ottaa lukijan mukaan tilanteeseen ja tuo esiin yksityiskohtia, jotka tekevät kertomuksesta todenmukaisen. Etäisyyden vaihtelu tuo tekstiin toisaalta draamaa, konkreettisuutta ja reaaliaikaisuuden tunnetta (näyttämöllinen kerronta), toisaalta tiedon välitystä ja ajatonta kerrontaa (kiteyttävä kerronta) (ks. taulukko 7).

7.3 Tapahtumaympäristön kuvitus ja henkilöhahmot vahvoja

Kohdassa 5.3 käsiteltiin draaman kaarta mukailevaa neljän kohdan listaa, jonka avulla voidaan rakentaa hyvä kertomus (Torkki 2014, 63):

- Rakenna mielekäs juoni, jossa jännite aluksi kasvaa, lopuksi purkautuu.
- Rakenna verevät, mielenkiintoiset henkilöhahmot.
- Kuvita tapahtumien ympäristö – miltä näyttää, tuntuu, maistuu, tuoksuu.
- Säännöstele jännitettä, pitkitä kerrontaa sopivasti.

Draaman kaarta kuljettava liike, joka vie lukijan vaiheesta toiseen, on matkareportaaseissa läsnä. Kohtaukset ovat yksi tapa tuoda lukija tilanteesta tai paikasta toiseen. Kuvailu on toinen suosittu tapa vaihtaa maisemaa ja tilannetta. Kohtausten käyttö on tyypillistä matkareportaaseille, ja kohtaus on myös suosittu tapa aloittaa matkareportaasi. Kohtausten ja elävän kuvailun avulla lukija imaistaan tiiviisti sisälle tarinaan. Ne kuuluvat näyttämöllisen kerronnan keinoihin. Draaman kaareen kuuluva jännitteen rakentaminen ei ole matkareportaaseissa yhtä ilmeistä kuin fiktiivisissä kertomuksissa, mutta sitäkin esiintyy jonkin verran. Jännitteen rakentaminen voi tapahtua esimerkiksi kohtausten avulla tai minämuotoisen kerronnan kautta, jossa tarinan päähenkilöstä (toimittajasta) selviää lukijalle asioita ja jännite alkaa rakentua.

Henkilöhahmojen sisällyttäminen tekstiin on aineiston perusteella matkareportaaseille tyypillistä, ja yleensä hahmoja on samassa tekstissä useampia (ks. liite 4). Henkilöhahmojen avulla artikkeleihin tuodaan todentuntua ja elävyyttä. Henkilöhahmoja hyödynnetään paikallisista kulttuurista ja olosuhteista kertomiseen. Draaman kaareen ja hyvään kertomukseen kuuluvat mielenkiintoiset henkilöhahmot ovat siis matkareportaaseissa läsnä.

Lisäksi aineiston perusteella voidaan todeta, että henkilöhahmojen puheen suora lainaaminen on tyypillistä matkareportaaseille (ks. kohta 6.9.6 ja liite 4). Henkilöiden puheen kautta voidaan antaa näppärästi lukijoille tietoa, joka muulla tavoin raportoituna olisi irrallisempaa tai se jouduttaisiin selostamaan pitkästi. Dialogi eli vuoropuhelu ei sen sijaan ole matkareportaaseille tyypillistä, sillä sitä ei esiinny aineiston artikkeleissa lainkaan. Tekstissä vuorottelevat kertojan ääni ja lainaukset johtolauseineen. Henkilöhahmojen löytämiseksi ja kiinnostavien lainausten saamiseksi matkareportaasin kirjoittajan kannattaa siis kiinnittää huomiota matkalla kohtaamiinsa ihmisiin ja heidän tekemiinsä ja jutella mahdollisimman monen eri ihmisen kanssa.

Tapatumaympäristön kuvailua eli näkö-, tunto-, kuulo-, haju- ja makuaistimusten avaamista lukijoille on reportaaseissa runsaasti. Ne elävöittävät tekstiä ja mahdollistavat parhaassa tapauksessa lukijalle nojatuolimatkan toisiin maisemiin. Myös erilaisia mielenkiintoisia yksityiskohtia ja faktatietoa, kuten lukuja, hyödynnetään runsaasti. Kohdassa 6.2 peräänkuulutettu tarkkuus faktoissa, kuten väreissä ja vuosiluvuissa, sekä ha-

vainnoinnissa ja kuvailussa on siis aineiston perusteella matkareportaaseissa hyvällä mallilla. Aistihavainnoista hyödynnetään tosin eniten näköhavaintoja muiden aistien jäädessä vähemmälle huomiolle, mikä oli teoriatiedon pohjalta (mm. George 2009) odotettavissa. Monipuolisempi aistihavaintojen hyödyntäminen voisi tuoda vaihtelua ja vielä aiempaakin enemmän elävyyttä tekstiin ja parantaa siten lukijakokemusta.

Mainosmaiset kuvailut ovat aineiston perusteella sallittuja matkailureportaaseissa – muutenhan ne olisi editoitu pois. Mainosmainen teksti voi sisältää yksityiskohtia siinä missä vähemmän mainosmainen ja on hyvin mahdollista, että lukijat jopa odottavat matkailuartikkeleilta tietynlaista maalailua ja mielikuvia jylhistä vuorista, kauniista aurin-gonlaskuista, valkoisista hiekkarannoista ja turkoosista vedestä. Pelkkä määritelmä ”katu” (tarkemman mukulakivikadun sijaan), toteamus ”lähellä on meri” tai ”puro virtaa” kuulostavat vähemmän eläviltä kuin pienin maustein höystettyinä. Nojatuolimatka kauniisiin maisemiin voi tapahtua juuri tällaisten yksityiskohtien avulla.

8 Lopuksi

Tiesin ennen opinnäytetyön aloittamista, että Mondon ja Matkaoppaan reportaasit ovat jossain määrin tyyliltään erilaisia, sillä olen molempien lehtien pitkäaikainen tilaaja. En kuitenkaan osannut yksilöidä kovin tarkkaan, millaisia erot ovat. Opinnäytetyön tekemisen kautta sain tästä jäsentyneempää tietoa. Työtä tehdessä kävi selväksi, että kummankin lehden matkareportaaseilla on tiettyjä ominaispiirteitä, jotka eivät ole yhteisiä. En ollut esimerkiksi kiinnittänyt huomiota siihen, miten vähän Mondossa käytetään ensimmäisen persoonan kerrontaa ja miten paljon sitä puolestaan käytetään Matkaoppaassa. Työn ensisijainen tarkoitus ei ollut vertailla lehtiä keskenään, mutta kun eroavaisuuksia matkan varrella paljastui, vertailua oli mielekästä jossain määrin tehdä.

Kuvituksen rooli on matkareportaaseissa suuri, sillä kuvat ovat usein suurikokoisia ja taidokkaita ja niitä on reportaaseissa runsaasti. En käsitellyt kuvitusta tässä työssä pintaa syvemältä, sillä se on laaja ja monipuolinen oma kokonaisuutensa, jonka käsittely ei tämän työn sisään mahtunut. Matkareportaasien kuvitus olisikin mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe.

Reportaasien lopetustyyleissä piili hienoinen yllätys. Ennen opinnäytetyön tekemistä matkareportaasi päättyi mielikuvissani siihen, että reportaasissa kuvattu matka tulee tiensä päähän. Aineiston perusteella tämä ei kuitenkaan ole kovin yleistä, vaan tavallisempaa on, että reportaasit päättyvät matkatunnelmiin. Lukijalle onkin ehkä miellyttävää jäädä mielikuvissaan viipyilemään matkareportaasin taitavasti kuvitettuihin maisemiin ja tunnelmiin vielä sen jälkeen, kun hän on lukenut artikkelin loppuun.

En opinnäytetyötä tehdessäni pitkästynyt kertaakaan informatiivisten ja elävien tarinoiden äärellä. Sain opinnäytetyöstä sen, mitä tavoittelinkin: näkemyksen kerronnan keinojen käytöstä Matkaoppaan ja Mondon matkareportaaseissa. Uskon, että voin hyödyntää kokoamaani tietoa matkareportaasien kirjoittamisessa aina aiheen valinnan pohdinnasta tapahtumaympäristön kuvitukseen, henkilöhahmojen käyttöön ja kerronnan muodos- tamiseen. Toivon, että opinnäytetyöstä on hyötyä myös muille matkailutoimittajan työs- tä kiinnostuneille.

Lähteet

A-lehdet 2014. Mediaopas. Mondo – Suomen suurin matkalehti. Luettavissa: <http://www.a-lehdet.fi/mediaopas/mondo>. Luettu 28.2.2014.

Aikakausmedia 2014a. Mediakortit. Matkalehti. Luettavissa: <http://www.aikakauslehdet.fi/mediakortit/>. Luettu 28.2.2014.

Aikakausmedia 2014b. Aikakausmedia. Luettavissa: http://www.aikakauslehdet.fi/aikakausmedia_about/. Luettu 28.2.2014.

Aikakausmedia 2014c. Mediakortit. Mondo. Luettavissa: <http://www.aikakauslehdet.fi/mediakortit/>. Luettu 28.2.2014.

Aikakausmedia 2014d. Mediakortit. Matkaopas. Luettavissa: <http://www.aikakauslehdet.fi/mediakortit/>. Luettu 28.2.2014.

Aro, Katju 2014. Balilta itään. Mondo, numero 3, s. 54–64.

Blåfield, Ville 2014. Yllättävä Firenze. Mondo, numero3, s. 46–53.

Dielemans, Jennie 2010. Tervetuloa paratiisiin. Reportaasi turismiteollisuudesta. Like. Keuruu.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Tampere.

Finnmatkat 2014a. Matkailun trendit 2014 ja HOT3 rantalomakohteet. Tiedote 8.1.2014. Luettavissa: <http://www.epressi.com/tiedotteet/matkailun-trendit-2014-ja-hot3-rantalomakohteet.html>. Luettu 20.3.2014.

Finnmatkat 2014b. Burma hurmaa – ja muita lomauutuuksia talvelle 2014–15. Tiedote 15.1.2014. Luettavissa: <http://www.epressi.com/tiedotteet/lifestyle/burma-hurmaa-ja-muita-lomauutuuksia-talvelle-2014-15.html>. Luettu 20.3.2014.

Friman, Laura 2014. 26x uusi Suomi. Mondo, numero 3, s. 65–68.

George, Don 2009. Lonely Planet's guide to travel writing. Lonely Planet Publications PTY Ltd.

Haapasalo, Alli 2014. Go West! Mondo, numero 3, s. 38–45.

Hakala, Jussi ym. Yle Oppiminen & Karmas Oy. Mediakompassi. Reportaasi. Luettavissa: http://yle.fi/vintti/yle.fi/mediakompassi/mediakompassi/7-luokkalaiset/mediataju/kuvien_tulkinta/reportaasi.htm. Luettu 11.3.2014.

Hart, Jack 2011. Storycraft. The complete guide to writing narrative Nonfiction. The University of Chicago Press Ltd. Lontoo.

Helin, Antti 2014. Paluu Burmaan. Mondo, numero 1, s. 52–60.

Hietakangas, Minna 2014. Aamunkoiton rinteillä. Mondo, numero 2, s. 50–56.

Hiltunen, Pekka 2013. Kivettyneen kauneuden maa. Mondo, numero 9, s. 30–40.

Hiltunen, Pekka 2014a. Istanbulin helmi Karaköy. Mondo, numero 3, s. 33–37.

Hiltunen, Pekka 2014b. Lumen sylissä. Mondo, numero 1, s. 70–75.

Jauhiainen, Kai 2014. Varpaitten paratiisi. Matkaopas, numero 1, s. 98–104.

Kangasniemi, Hanna 2014. Kaikki samassa paketissa. Matkaopas, numero 1, s. 54–59.

Karjalainen, Anna-Mari. Kirjallisuuden peruskäsitteitä. Internetix oppimateriaalit. Ota-
van opisto. Luettavissa:

http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/ai/ai08/2_kirjallisuus/03_kirjallisuuden_peruskasitteita?C:D=hNbF.g5zp&m:selres=hNbF.g5zp. Luettu 22.4.2014.

Karvonen, Erkki 2002. Viestinnän historiaa. Vilkaisu aikakauslehdistön historiaan. Joh-
datus viestintätieteisiin. Tampereen yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Luettavissa:
<http://viesverk.uta.fi/johdviest/viestistoria/lisavilkaisu.html>. Luettu 20.3.2014.

Kaverinen, Mika 2014. Ratatouillea & rantaleikkejä. Matkaopas, numero 2, s. 36–40.

Kollanus, Eeva 2013. Kolme Giliä haastaa hyppelyyn. Matkaopas, numero 5, s. 20–25.

Korhonen, Riku 2013. Rakastuin tornien kaupunkiin. Mondo, numero 8, s. 54–61.

Korpela, Pentti 2013. Sydämen asialla. Matkaopas, numero 7, s. 30–33.

Kostiainen, Auvo 1995. Massaturismin historiallinen syntymä. Teoksessa Kostiainen,
Auvo & Korpela, Katariina (toim.). Mikä maa – mikä valuutta? Matkakirja turismin
historiaan. Turun yliopisto. Turku.

Kunelius, Risto 2003. Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin. 5.–
7. painos 2009. WSOY. Helsinki.

Kuparinen, Laura 2013. Autoloma Fidelin maassa. Matkaopas, numero 7, s. 82–87.

Lampila, Seppo 2013. Koe pian – tuktukeja, temppeleitä & kelluvia kyliä. Matkaopas,
numero 8, s. 76–80.

Lampila, Seppo 2014. Olusilla pääkallonmetsästäjän kylässä. Matkaopas, numero 1, s.
80–85.

Lassila-Merisalo Maria 2009. Faktan ja fiktion rajamailla. Kaunokirjallisen journalismin poetikka suomalaisissa aikakauslehdissä. Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan tutkimussarja. Jyväskylän yliopisto.

Lindström, Pauli 2013. Kylässä Kaukasusvuorilla. Matkaopas, numero 5, s. 70–74.

Luumi, Pertti 2006. Kertojan käsikirja. Lasten Keskus / LK-kirjat. Helsinki.

Niemi, Maria 2014. Liikutus suolaa seikkailun. Matkaopas, numero 1, s. 16–23.

Nieminen, Hannu 2013. Atlantin huikea värisuora. Matkaopas, numero 5, s. 88–95.

Noodi-oppimateriaali. Käsikirjoittamiseen liittyviä käsitteitä. EU-projekti Medioksen alla luotu oppimateriaaliwiki. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Helsingin Kaupunginteatteri ja m-Cult. Luettavissa: <http://oppimateriaali.wikidot.com/aihe>. Luettu 22.4.2014.

Nousiainen, Anu 1998. Journalismia! Journalismia? WSOY. Helsinki.

Nurmi, Timo, Rekiaro, Ilkka, Rekiaro, Päivi & Sorjanen, Timo 2004. Gummeruksen suuri sivistyssanakirja. 6. painos. Gummerus Kustannus Oy. Jyväskylä.

Otavamedia Oy 2014. Matkalehti. Luettavissa: <http://www.otavamedia.fi/web/guest/matkalehti>. Luettu 28.2.2014.

Paljakka, Anna 2013. Vietnamin hyveitä. Mondo, numero 8, s. 34–41.

Palmén, Joanna 2013. México, megakaupunki. Mondo, numero 10, s. 22–30.

Paloheimo, Matti 2001. Matkamiehen muistelmat. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Pernu, Ilkka 2014. Kahden auringon saari. Mondo, numero 1, s. 36–44.

Pietilä, Jyrki 2008. Kirjoitus, juttu, tekstielementti. Suomalainen sanomalehtijournalismi juttutyyppeiden kehityksen valossa printtimedian vuosina 1771–2000. Jyväskylän yliopisto. Teoksessa Lassila-Merisalo Maria 2009. Faktan ja fiktion rajamailla. Kaunokirjallisen journalismin poetiikka suomalaisissa aikakauslehdissä. Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan tutkimussarja. Jyväskylän yliopisto.

Prusti-Nelson, Satu 2014. Allu kyntää aaltoja. Matkaopas, numero 2, s. 16–21.

Prusti-Nelson, Satu 2013. Kimallusta Key Westistä Caymanille. Matkaopas, numero 5, s. 30–35.

Puhtila, Päivi 2013. Ensi kesän hitti. Matkaopas, numero 8, s. 40–43.

Puoskari, Pirkko 2013a. Laiskurin löytöretki. Matkaopas, numero 6, s. 20–27.

Puoskari, Pirkko 2013b. Bileet vailla valomerkkiä. Matkaopas, numero 7, s. 20–26.

Pärssinen, Martti 1995. Mielikuvitusmatkoja ja todellisuutta – eräistä keskiajan lopun ja uuden ajan alun matkoista ja matkakirjallisuudesta. Teoksessa Kostainen, Auvo & Korpela, Katariina (toim.). Mikä maa – mikä valuutta? Matkakirja turismin historiaan. Turun yliopisto. Turku.

Räinä, Jenni 2014. Sushia keväthangilla. Matkaopas, numero 2, s. 48–54.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html. Luettu: 5.5.2014.

Saarikoski, Sonja 2013. Euroopan suurin kylä. Mondo, numero 9, s. 41–48.

Salmi, Hannu 1995. Kanarian Kalle ja Palman mainingit – turisti suomalaisen elokuvan ja iskelmän kuvaamana. Teoksessa Kostiainen, Auvo & Korpela, Katariina (toim.). Mikä maa – mikä valuutta? Matkakirja turismin historiaan. Turun yliopisto. Turku.

Sanoma Magazines Finland Oy 2014a. Yli puoli vuosisataa parhaita lukuelämyksiä. Luettavissa: <http://www.sanomamagazines.fi/yritysinfo/tarinamme/historia/> Luettu 6.5.2014.

Sanoma Magazines Finland Oy 2014b. Matkaopas. Luettavissa: <http://www.sanomamagazines.fi/mediaopas/brandit/matkaopas.html>. Luettu 28.2.2014.

Suomela, Seppo 2013. Täpinää tuutin täydeltä. Matkaopas, numero 8, s. 20–27.

Suomela, Seppo 2014. Lento kuumailmapallolla Kappadokiassa. Matkaopas, numero 1, s. 86–90.

Seppänen, Janne 2009. Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa. 6. painos. Vastapaino. Tampere.

Syrjäläinen, Eija, Eronen, Ari & Värri, Veli-Matti 2007. Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. E-kirja. Tampere University Press.

Tarkka, Timo ym. 2006. SuurAtlas – suomalainen maailmankartasto. Genimap Oy. Helsinki.

Tervonen, Taina 2014. Junalla halki Bosnian. Mondo, numero 2, s. 24–33.

Thurén, Julia 2014. Saarihyppely Adrianmerellä. Mondo, numero 3, s. 24–32.

Tilastokeskus 2013. Suomalaisten matkailu. Suomen virallinen tilasto. Luettavissa http://www.tilastokeskus.fi/til/smat/2012/smat_2012_2013-04-18_tie_001_fi.html. Luettu 20.3.2014.

Tjäreborg 2014. Vastaus asiakkaiden toiveisiin: Tjäreborg aloittaa Välimeren ja Karibian risteilyt. Lehdistötiedote 3.2.2014. Luettavissa

<http://www.mynewsdesk.com/fi/tjareborg/pressreleases/lehdistoetiedote-vastaus-asiakkaiden-toiveisiin-tjaereborg-aloittaa-vaelimeren-ja-karibian-risteilyt-956116>. Luettu 20.3.2014.

Torkki, Juhana 2014. Tarinan valta. Kertomus luolamiehen paluusta. E-kirja. Otava.

Troynich, Yaroslava 2013. Borneon katolla. Mondo, numero 8, s. 42–47.

Tuomainen, Irina 2013. Helppo loma Eilatissa. Matkaopas, numero 7, s. 68–71.

Uimonen, Taina 2010. Kirjoita kiinnostavasti. E-kirja. Infor. Helsinki.

Varpio, Yrjö 1997. Matkalla moderniin Suomeen. 1800-luvun suomalainen matkakirjallisuus. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki. Teoksessa Lassila-Merisalo 2009. Faktan ja fiktion rajamailla. Kaunokirjallisen journalismin poetiikka suomalaisissa aikakauslehdissä. Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan tutkimussarja. Jyväskylän yliopisto.

Vanhanen, Hannu 2004. 10 + 1 puheenvuoroa kuvareportaasista. Sanomalehtien liitto. Porvoo.

World tourism organization 2013. Tourism highlights. 2013 edition. Luettavissa http://dtxqt4w60xqp.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_highlights13_en_lr_0.pdf. Luettu 20.3.2014.

Liitteet

Liite 1. Analysoitujen artikkelien otsikot, tietosisältö ja mahdollisten info- tai faktalaatikon sisältö

Artikkelin otsikko	Tietosisältö	Fakta- tai infolaatikon sisältö
Aamunkoiton rinteillä	tietoa Dolomiiteista ja matkakohde Val di Fassasta, laskettelumahdollisuuksista ja olosuhteista, ruuasta ja ravintoloista	faktalaatikossa vinkkejä ja tietoa eri hiihtokohteista Dolomiiteilla, marginaaleissa tietoa Italiasta Alppimaana, vinkkejä hiihtäjille, majoitus-, ja ruoka- ja ravintolavinkkejä
Allu kyntää aaltoja	tietoa laivaelämäyksestä: laivan historiasta, aktiviteeteista ja ruuasta laivalla	tietoa Allure of the Seas -risteilijästä
Atlantin huikea värisuora	tietoa historiasta, arkkitehtuurista, nähtävyyksistä, aktiviteeteista, ruokakulttuurista, luonnosta	faktalaatikossa yleistietoa Azoreista, mm. retkenjärjestäjistä ja liikkumisesta, ilmastosta, hintatasosta, lisäksi hotellivinkkejä, toisessa laatikossa nähtävyys- ja aktiviteettivinkkejä
Autoloma Fidelin maassa	tietoa ravintolakulttuurista ja yleensäkin kulttuurista, matkustusolosuhteista, aktiviteeteista, nähtävyyksistä, hintatasosta	tietoa Kuubaan matkustamisen hintatasosta
Balilta itään	tietoa kohteen historiasta, aktiviteeteista, olosuhteista, luonnosta, eläimistöstä, kulttuurista	ei faktalaatikkoo
Bileet vailla valomerkkiä	tietoa Ibizan ilmapiiristä, ruuasta, aktiviteeteista, historiasta	tietoa matkustusvaihtoehdoista, hintatasosta ja retkivinkki
Borneon katolla	tietoa patikointimatkan kulusta, olosuhteista, luonnosta, reitin historiasta ja suosioista	hintatietoa, käytännön vinkkejä mm. majoituksesta, luvista ja muista alueen aktiviteeteista
Ensi kesän hitti	tietoa turismista, nähtävyyksistä, majoituksesta, aktiviteeteista, ruuasta	yleistietoa Montenegrosta, mm. uskonnosta, valuutasta, viisumi-, terveys- ja turvallisuusasioista, matkojen hintatasosta ja liikkumisesta maan sisällä, lisäksi ravintola- ja ruoka-annosvinkkejä
Euroopan suurin kylä	arkkitehtuurista ja nähtävyyksistä, luovan luokan elämästä ja	tietoa Moskovaan matkustamisesta, majoituksesta ja hinta-

	työolosuhteista, tuloerojen näkymisestä katukuvassa, historiasta	tasosta, majoitus-, ravintola- ja nähtävyysvinkkejä
Go West!	tietoa historiasta, luonnosta, eläimistä, nähtävyyksistä, aktiviteeteista, turismista, Highway 1 -tiestä	tietoa Highway 1 -tiellä ajamisesta, auton vuokraamisesta, majoitusmahdollisuuksista, majoitus-, ravintola- ja nähtävyys ja aktiviteettivinkkejä
Helppo loma Eilatissa	tietoa Eilatın hintatasosta, aktiviteeteista, ruuasta, ostosmahdollisuuksista, olosuhteista lasten kanssa matkustelua ajatellen	yleistietoa Eilatista, mm. internetyhteyksistä, turvallisuudesta, valuutasta ja kielestä, aktiviteettivinkkejä, hintatasoesimerkkejä, lisäksi plussat ja miinukset – osio
Hmongien vieraina	junamatkan kuvailua (Pekingistä Hanoiin) ja matkan etenemisestä sieltä Halonginlahdelle ja pikkukyliin sisämaahan, paikallisista elinolosuhteista, ruokatarjonnasta, aktiviteeteista, kulttuurista, nähtävyyksistä	yleistietoa Vietnamista: mm. terveys-, turvallisuus- ja viisumiasioista, ilmastosta, uskonnosta
Junalla halki Bosnian	tietoa Bosnian historiasta, luonnosta, aktiviteeteista, ruuasta, nähtävyyksistä	tietoa lennoista perille, liikkumisesta maassa, majoituksesta ja ilmastosta, aktiviteetti- ja nähtävyysvinkkejä
Kahden auringon saari	tietoa Santorinin historiasta, olosuhteista, nähtävyyksistä, ravintolatarjonnasta, nähtävyyksistä ja aktiviteeteista	tietoa Santorinille matkustamisesta ja liikkumisesta, majoitus-, ravintola- ja aktiviteettivinkkejä
Kaikki samassa paketissa	tietoa Rodoksesta matkakohteenä: ilmapiiristä, aktiviteeteista, historiasta	ranta-, ravintola- ja retkivinkkejä ja hintatietoa matkakohteesta
Karjalasta pärahää	tieolosuhteista, historiasta, maisemista, matkailuolosuhteista ja moottoripyörämatkan etenemisestä Pietarista Laatokan ympäri	tietoa tarvittavista dokumenteista ja niiden hankkimisesta, hinnoista ja ajetun reitin välimatkoista
Kimallusta Key Westistä Caymanille	tietoa risteilyelämyksestä ja pysähdyskohteista: historiasta, eläimistöä, ruuasta	tietoa risteilyaluksesta
Kivettyneen kauneuden maa	tietoa Kappadokian laaksovaelluksen sisällöstä, alueen historiasta ja luonnosta	tietoa laaksoihin matkustamisesta, retkistä, ruuasta, nähtävyyksistä, kuumailmapallolennoista
Koe pian – tuktu-	tietoa historiasta, ruokakulttuu-	yleistietoa Kambodzasta, mm.

keja, temppeleitä & kelluvia kyliä	rista, paikallisista elinolosuhteista, nähtävyyksistä	hintatasosta, passi- ja viisumiasioista, terveys- ja turvallisuusasioista ja ilmastosta
Kolme Giliä haastaa hyppelyyn	tietoa Indonesian Gili-saarten ruuasta, aktiviteeteista, ilmastosta, kulttuurista, eläimistöä	yleistietoa saarista: hintataso, turvallisuus, uskonto, kieli, ilmasto, sijainti, valuutta, yhteydenpito, viisumiasiat
Kylässä Kaukasusvuorilla	tietoa historiasta, automatkasta Ushban vuorelle hotelliin, luonnosta, aktiviteeteista	yleistietoa Georgiasta: mm. passi-, viisumi- ja turvallisuusasioista, historiasta, nähtävyyksistä ja aktiviteeteista
Laiskurin löytöretki	yleistietoa Kanariansaarten luonnosta, historiasta, ruuasta, aktiviteeteista	ei faktalaatikkoa, plussat ja miinukset -osio
Lentoon kuumailmapallolla Kappadokiassa	kuumailmapallolentokokemuksen kuvaus, tietoa alueen historiasta ja nähtävyyksistä	faktalaatikossa yleistietoa Kappadokiasta ja sinne matkustamisesta, majoitus-, ravintola- ja aktiviteettivinkkejä, lisäksi plussat ja miinukset -osio
Liikutus suolaa seikkailun	tietoa kulttuurista, aktiviteeteista, luonnosta, olosuhteista, norsuratsastuskokemuksesta	ei faktalaatikkoa
Lumen sylissä	tietoa aktiviteeteista, turismista, ravintolatarjonnasta, olosuhteista	marginaaleissa tietoa Kolille matkustamisesta ja majoituksesta sekä aktiviteettivinkkejä
México, megakaupunki	tietoa kaupungin historiasta, kulttuurista, kaupunginosien eroista, ruoka- ja juomakulttuurista, nähtävyyksistä	tietoa Méxicoon matkustamisesta, majoituksesta, ruuasta ja nähtävyyksistä
Olusilla pääkalonmetsästäjän kylässä	tietoa luonnosta, eläimistä, matkustusolosuhteista, ruuasta, kulttuurista ja historiasta Koillis-Intian kylissä	yleistietoa Intiasta valtiona, ruuasta, hintatasosta, terveys- ja viisumiasioista ja Intiaan matkustamisesta
Paluu Burmaan	tietoa Burman historiasta, nykyolosuhteista, turismista, nähtävyyksistä	tietoa Burmaan matkustamisesta, viisumiasioista, liikkumisesta, ilmastosta ja ruuasta, vinkkejä majoituksista, nähtävyyksistä ja aktiviteeteista
Pikkusisko tarjoaa toisen kierroksen	tietoa Almerían maakunnasta, historiasta, turismista, aktiviteeteista, luonnosta	faktalaatikossa yleistietoa Costa de Almeríasta (Espanja), tietoa hintatasosta, hotelli-, ravintola- ja retkivinkkejä
Rakastuin tornien kaupunkiin	tietoa Frankfurtista: nähtävyyksistä, arkkitehtuurista, histori-	ei faktalaatikkoa

	asta, museoista, ravintoloista, tunnelmasta	
Ratatouillea & rantaleikkejä	tietoa nähtävyyksistä, aktiviteeteista, hintatasosta, historiasta	yleistietoa Antibesin kaupungista (Ranskan riviera) ja vuokraisuuden vinkit Antibesiin ja asunnon vuokraamiseen siellä
Saarihyppely Adrianmerellä	tietoa Dalmatian saarten aktiviteeteista, luonnosta, ruuasta, historiasta, nähtävyyksistä	tietoa saarille matkustamisesta, liikkumisesta ja nähtävyyksistä, majoitus- ja ravintolavinkkejä
Siksakkia Andien yli	tietoa liikenteestä Andeilla, Andit ylittävän rautatien historiasta, luonnonolosuhteista ja matkustusolosuhteista bussissa	tietoa junalla ja linja-autolla matkustamisesta Etelä-Amerikassa
Sushia keväthangilla	tietoa Longyearbyenin kylästä (Norja) ja sen historiasta, huippuvuorilla elämisestä, luonnosta, aktiviteeteista	yleistietoa Huippuvuorista, mm. turismista, ilmastosta, liikkumisesta, lisäksi majapaikka- ja ravintolavinkkejä
Sydämen asialla	tietoa La Palman (Teneriffa, Kanaria) aktiviteeteista, nähtävyyksistä, turismista, luonnosta	marginaalissa tietoa La Palman rannoista, saarelle matkustamisesta ja liikkumisesta
Täpinää tuutin täydeltä	tietoa Jamaikan historiasta, ilmapööristä, aktiviteeteista, nähtävyyksistä	yleistietoa Jamaikasta
Varpaitten paratiisi	tietoa Banjulin historiasta, aktiviteeteista, nähtävyyksistä	yleistietoa Gambiasta, hintatasosta, viisumi-, turvallisuus- ja terveysasioista, ilmastosta ja maahan matkustamisesta
Vietnamin hyveitä	yleistietoa kohteen historiasta, kielestä, kulttuurista, aktiviteeteista, turismista, ruuasta	tietoa Vietnamiin matkustamisesta, liikkumisesta, ilmastosta, verkkoyhteyksistä, majoituksesta
Yllättävä Firenze	kahvila-, ravintola-, taide-, museo- ja nähtävyyksivinkkejä, historiatietoa, kohteen tunnelman ja olosuhteiden kuvailua	ei faktalaatikkoa

Liite 2. Analysoitujen matkareportaasien matkakohdeet maanosittain

Maanosa	Yhteensä (kpl)	Maa (suluissa kaupunki / paikka)
Aasia	13	Burma Georgia Indonesia (saarihyppely) Indonesia (saarihyppely) Intia (Koillis-Intian pikkukylät) Israel (Eilat) Kambodža Malesia (Borneo) Thaimaa Turkki (Kappadokia) Turkki (Kappadokia) Vietnam Vietnam
Afrikka	1	Gambia (Banjul)
Eurooppa	18	Bosnia (kiertomatka) Espanja (Costa de Almería) Espanja (Ibiza) Espanja (Kanariansaaret) Espanja (Kanariansaaret) Italia (Dolomiitit) Italia (Firenze) Kreikka (Rodos) Kreikka (Santorini) Kroatia (Dalmatian saaristo) Montenegro (Kotor) Norja (Huippuvuoret) Portugali (Azorit) Ranska (Antibes) Saksa (Frankfurt) Suomi (Koli) Venäjä (Laatokan-kiertomatka) Venäjä (Moskova)
Etelä-Amerikka	1	Argentiina ja Chile (kiertomatka)
Pohjois-Amerikka	6	Jamaika Karibianmeren saaret (risteily) Karibianmeren saaret (risteily) Kuuba Meksiko (México) Yhdysvallat (Highway 1 -automatka)

Liite 3. Persoonamuotojen käyttö

		Nollaper- soonaa	Yks. 1. pers.	Yks. 2. pers.	Yks. 3. pers.	Mon. 1. pers.	Mon. 3. pers.
Mondo	Borneon katolla	X	X	-	-	X	-
Mondo	Rakastuin tornien kaupunkiin	X	X	-	-	-	-
Mondo	Aamunkoiton rinteil- lä	X	-	-	-	X	-
Mondo	Balilta itään	X	-	-	-	X	-
Mondo	Euroopan suurin kylä	X	-	-	X	X	-
Mondo	Go West!	X	-	-	X	X	-
Mondo	Junalla halki Bosnian	X	-	-	-	-	-
Mondo	Kahden auringon saari	X	-	-	X	-	X
Mondo	Kivettyneen kauneu- den maa	X	-	-	-	X	-
Mondo	Lumen sylissä	X	-	-	X	X	-
Mondo	México, megakau- punkki	X	-	-	-	X	-
Mondo	Paluu Burmaan	-	X	-	-	-	-
Mondo	Saarihyppely Ad- rianmerellä	X	-	-	-	X	-
Mondo	Vietnamin hyveitä	X	-	-	-	X	-
Mondo	Yllättävä Firenze	X	-	-	X	X	-
Matkaopas	Allu kyntää aaltoja	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Atlantin huikea vä- risuora	-	-	-	X	X	-
Matkaopas	Autoloma Fidelin maassa	X	X	X	-	X	-
Matkaopas	Bileet vailla valo- merkkiä	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Ensi kesän hitti	-	X	-	X	-	-
Matkaopas	Helppo loma Eilatis- sa	X	X	-	-	X	-
Matkaopas	Hmongien vieraana	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Kaikki samassa pake- tissa	X	-	-	-	-	-
Matkaopas	Karjalasta päpähtää	X	-	-	-	X	X

		Nollaper- soonaa	Yks. 1. pers.	Yks. 2. pers.	Yks. 3. pers.	Mon. 1. pers.	Mon. 3. pers.
Matkaopas	Kimallusta Key Westistä Caymanille	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Koe pian - tuktukeja, temppeleitä & kelluvia kyliä	X	X	X	-	-	-
Matkaopas	Kolme Giliä haastaa hyppelyyn	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Kylässä Kaukasusvuorilla	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Laiskurin löytöretki	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Lentoon kuumailmapallolla Kappadokiassa	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Liikutus suolaa seikkailun	-	X	-	X	X	-
Matkaopas	Olusilla pääkallonmetsästäjän kylässä	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Pikkusisko tarjoaa toisen kierroksen	-	X	-	X	-	-
Matkaopas	Ratatouillea & rantaleikkejä	X	X	-	-	X	-
Matkaopas	Siksakkia Andien yli	X	X	-	X	-	-
Matkaopas	Sushia keväthangilla	X	-	-	X	X	-
Matkaopas	Sydämen asialla	X	X	-	-	-	-
Matkaopas	Täpinää tuutin täydeltä	-	X	-	-	X	-
Matkaopas	Varpaitten paratiisi	X	X	-	-	-	-

Matkaopas-lehden numerot 5/2013–2/2014

Matkaopas, numero 1/2014, s. 98–104. Jauhiainen, Kai. Varpaitten paratiisi.

- hahmot: opas, myyjä, muita paikallisia
- lainaukset: suoria lainauksia

Matkaopas, numero 1/2014, s. 54–59. Kangasniemi, Hanna. Kaikki samassa paketissa.

- hahmot: paikallisia ihmisiä, kuten hieroja ja hotellityöntekijä, ravintoloitsija
- lainaukset: yksi suora lainaus, loput ovat viittauksia toisten sanomisiin

Matkaopas, numero 1/2014, s. 80–85. Lampila, Seppo. Olusilla pääkallonmetsästäjän kylässä.

- hahmot: paikallisia ihmisiä
- lainaukset: suoria lainauksia

Matkaopas, numero 1/2014, s. 16–23. Niemi, Maria. Liikutus suolaa seikkailun.

- hahmot: konduktööri, junatarjoilijoita, paikallinen rouva, majapaikan toimitusjohtaja, hieroja, toisia matkailijoita, esiintyjiä, norsunkuljettaja
- lainaukset: suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Matkaopas, numero 1/2014, s. 86–90. Suomela, Seppo. Lentoon kuumailmapallolla Kappadokiassa.

- hahmot: lentokapteeni, toisia matkaajia, opas
- lainaukset: suoria lainauksia

Matkaopas, numero 2/2014, s. 36–40. Kaverinen, Mika. Ratatouillea & rantaleikkejä.

- hahmot: kirjoittajan lapset ja vaimo, kirpputorin myyjä, vuokraisäntä
- lainaukset: suora lainaus, toisten sanomisiin viitataan

Matkaopas, numero 2/2014, s. 76–80. Nieminen, Hannu. Pikkusisko tarjoaa toisen kierroksen.

- hahmot: oppaita, pyörävuokraamon työntekijä
- lainaukset: ei lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Matkaopas, numero 2/2014, s. 16–21. Prusti-Nelson, Satu. Allu kyntää aaltoja.

- hahmot: Jaakko-poika, tarjoilija, keittiömestari, esiintyjä
- lainaukset: ei suoria lainauksia

Matkaopas, numero 2/2014, s. 62–64. Rouhiainen, Niko. Karjalasta pärähtää.

- hahmot: tullivirkailija, toisia moottoripyöräilijöitä
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 2/2014, s. 48–54. Ränä, Jenni. Sushia keväthangilla.

- hahmot: urheilukaupan työntekijä, matkanjärjestäjän työntekijä, laivan kapteeni
- lainaukset: suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Matkaopas, numero 8/2013, s. 76–80. Lampila, Seppo. Koe pian – tuktukeja, temppeleitä & kelluvia kyliä.

- hahmot: paikallinen poika
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 8/2013, s. 40–43. Puhtila, Päivi. Ensi kesän hitti.

- hahmot: ei henkilöhahmoja
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 8/2013, s. 20–27. Suomela, Seppo. Täpinää tuutin täydeltä.

- hahmot: autonkuljettaja, muusikoita, oppaita, myyjiä, taiteilijoita
- lainaukset: suoria lainauksia

Matkaopas, numero 7/2013, s. 30–33. Korpela, Pentti. Sydämen asialla.

- hahmot: ei henkilöhahmoja
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 7/2013, s. 82–87. Kuparinen, Laura. Autoloma Fidelin maassa.

- hahmot: paikallisia ihmisiä
- lainaukset: suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Matkaopas, numero 7/2013, s. 20–26. Puoskari, Pirkko. Bileet vailla valomerkkiä.

- hahmot: toisia matkailijoita, opas, venemies
- lainaukset: suoria lainauksia

Matkaopas, numero 7/2013, s. 87–81. Saksa, Markku. Siksakkia Andien yli.

- hahmot: muita matkalaisia
- lainaukset: suora lainaus, toisten sanomisiin viitataan

Matkaopas, numero 7/2013, s. 68–71. Tuomainen, Irina. Helppo loma Eilatissa.

- hahmot: lapset Roosa ja Veera, jalkahoitolan pitäjä
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 6/2013, s. 64–68. Lampila, Seppo. Hmongien vieraana.

- hahmot: muita matkalaisia, junahenkilökuntaa
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 6/2013, s. 20–27. Puoskari, Pirkko. Laiskurin löytöretki.

- hahmot: oppaita, koiranulkoiluttaja, tarjoilija, Suomesta matkakohteeseen muuttanut ja sinne asettunut mies, kyläläisiä
- lainaukset: suoria lainauksia

Matkaopas, numero 5/2013, s. 20–25. Kollanus, Eeva. Kolme Giliä haastaa hyppelyyn.

- hahmot: tarjoilijoita, ravintolatyöntekijöitä, muusikoita, hevoskuskeja
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 5/2013, s. 70–74. Lindström, Pauli. Kylässä Kaukasusvuorilla.

- hahmot: autonkuljettaja, majatalon omistaja, paikallisia ihmisiä, lehmäpaimen
- lainaukset: ei lainauksia

Matkaopas, numero 5/2013, s. 88–95. Nieminen, Hannu. Atlantin huikea värisuora.

- hahmot: oppaita, tarjoilija, veneenkuljettaja
- lainaukset: suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Matkaopas, numero 5/2013, s. 30–35. Prusti-Nelson, Satu. Kimallusta Key Westistä Caymanille.

- hahmot: autonkuljettajia, toimittajan isä, laivan miehistöä
- lainaukset: ei suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Mondon numerot 8/2013–3/2014

Mondo, numero 3/2014, s. 54–64. Aro, Katju. Balilta itään.

- hahmot: paikallisia ihmisiä, kuten opas, vanha nainen, nuori poika ja kyläpäällikön tytär, toisia matkailijoita
- lainaukset: suora lainaus, toisten sanomisiin viitataan

Mondo, numero 3/2014, s. 46–53. Blåfield, Ville. Yllättävä Firenze.

- hahmot: kukkamyyjä, kahvia ostava nainen, kirjakauppias, taiteilijoita, kirjoittajan paikallisia tuttavita
- lainaukset: suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Mondo, numero 3/2014, s. 38–45. Haapasalo, Alli. Go West!

- hahmot: surffaajia, skeittari, merisaukkojen kiikaroija, tarjoilijoita, opas
- lainaukset: suoria lainauksia

Mondo, numero 3/2014, s. 24–32. Thurén, Julia. Saarihyppely Adrianmerellä.

- hahmot: opas, tarjoilija, paikallinen nainen

- lainaukset: suoria lainauksia

Mondo, numero 2/2014, s. 50–56. Hietakangas, Minna. Aamunkoiton rinteillä.

- hahmot: opas, matkailuammattilainen, sommelier, ravintolan omistaja, kelkan-
kuljettaja
- lainaukset: suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Mondo, numero 2/2014, s. 24–33. Tervonen, Taina. Junalla halki Bosnian.

- hahmot: motellin isäntä, uimahyppääjä, paikallisia ihmisiä
- lainaukset: suoria lainauksia

Mondo, numero 1/2014, s. 52–60. Helin, Antti. Paluu Burmaan.

- hahmot: opas, veneenkuljettaja
- lainaukset: suoria lainauksia

Mondo, numero 1/2014, s. 70–75. Hiltunen, Pekka. Lumen sylissä.

- hahmot: retkiopas, ratsastusopas, toisia matkaajia
- lainaukset: suoria lainauksia, toisten sanomisiin viitataan

Mondo, numero 1/2014, s. 36–44. Pernu, Ilkka. Kahden auringon saari.

- hahmot: moskovalainen hääpari, paikallinen luksusasuntojen vuokraaja, kirja-
kaupan omistaja, taiteilijoita
- lainaukset: suoria lainauksia

Mondo, numero 10/2013, s. 22–30. Palmén, Joanna. México, megakaupunki.

- hahmot: paikallisia ihmisiä
- lainaukset: suoria lainauksia, sanomisiin viittaamista

Mondo, numero 9/2013, s. 30–40. Hiltunen, Pekka. Kivettyneen kauneuden maa.

- hahmot: opas, muita matkailijoita, paikallinen mies
- lainaukset: suoria lainauksia

Mondo, numero 9/2013, s. 41–48. Saarikoski, Sonja. Euroopan suurin kylä.

- hahmot: taiteilija, kerjäläisiä, vartija, matkailijoita, katusoittajia, myyjiä, paikallinen it-työläinen, halauspäivään osallistuva tyttö
- lainaukset: suoria lainauksia

Mondo, numero 8/2013, 54–61. Korhonen, Riku. Rakastuin tornien kaupunkiin.

- hahmot: nuori mies, leikkiviä lapsia
- lainaukset: ei lainauksia

Mondo, numero 8/2013, s. 34–41. Paljakka, Anna. Vietnamin hyveitä.

- hahmot: ei suoria viittauksia yksittäisiin hahmoihin itse tekstissä, kuvateksteissä viitataan kuvissa esiintyviin henkilöihin
- lainaukset: ei lainauksia

Mondo, numero 8/2013, 42–47. Troynich, Yaroslava. Borneon katolla.

- hahmot: toisia matkailijoita, opas, valokuvaaja
- lainaukset: suoria lainauksia ja henkilöiden sanomisiin viittaamista

Liite 5. Kuvien määrä ja sisältö

		Kuvat yhteensä	Au- keaman kuvat	Koko sivun kuvat	Luonto- tai maisema- kuvat	Ruo- kaku- vat	Kartta- / kuvi- tuskuv- vat	Ihmi- siä kuvis- sa
Mondo	Borneon katolla	12	0	0	8	0	1	6
Mondo	Rakastuin tornien kau- punktiin	10	0	4	3	0	0	6
Mondo	Aamunkoiton rinteillä	13	1	1	6	2	1	4
Mondo	Balilta itään	15	0	5	11	0	1	5
Mondo	Euroopan suurin kylä	16	0	1	7	0	0	10
Mondo	Go West!	10	0	3	8	1	1	3
Mondo	Junalla halki Bosnian	12	2	2	7	1	1	6
Mondo	Kahden auringon saari	18	0	5	7	4	1	10
Mondo	Kivettyneen kauneuden maa	10	2	3	5	1	1	5
Mondo	Lumen sylissä	9	1	1	6	1	0	3
Mondo	México, megakaupunki	15	1	2	7	4	0	11
Mondo	Paluu Burmaan	16	1	2	5	1	1	11
Mondo	Saarihyppely Adrianme- rellä	15	1	3	8	2	1	8
Mondo	Vietnamin hyveitä	19	1	2	3	3	1	11
Mondo	Yllättävä Firenze	10	1	3	2	0	0	9
Matka- opas	Allu kyntää aaltoja	9	0	3	5	0	1	5
Matka- opas	Atlantin huikea vä- risuora	12	0	3	7	1	1	5
Matka- opas	Autoloma Fidelin maas- sa	8	0	3	4	0	1	6
Matka- opas	Bileet vailla valomerkkiä	10	0	3	5	1	1	8
Matka- opas	Ensi kesän hitti	4	0	1	2	1	1	1
Matka- opas	Helppo loma Eilatissa	10	0	0	8	0	1	3
Matka- opas	Hmongien vieraana	7	0	3	4	0	1	6
Matka- opas	Kaikki samassa paketissa	10	1	1	5	2	1	4
Matka- opas	Karjalasta pärähtää	8	0	0	3	1	1	4
Matka- opas	Kimallusta Key Westistä Caymanille	7	0	3	5	0	0	5
Matka- opas	Koe pian - tuktukeja, temppeleitä & kelluvia kylä	7	0	2	3	1	1	6
Matka- opas	Kolme Giliä haastaa hyppelyyn	12	1	1	6	1	1	7
Matka- opas	Kylässä Kaukasusvuoril- la	11	0	1	8	0	1	5
Matka- opas	Laiskurin löytöretki	7	3	0	5	0	0	4
Matka- opas	Lentoon kuumailmapa- llolla Kappadokiassa	8	0	2	5	0	1	4

Matka- opas	Liikutus suolaa seikkai- lun	6	3	0	4	0	1	4
Matka- opas	Olusilla pääkallonmet- sästäjän kylässä	11	0	2	3	0	1	9
Matka- opas	Pikkusisko tarjoaa toisen kierroksen	9	0	1	4	1	2	4
Matka- opas	Ratatouillea & rantaleik- kejä	8	1	0	3	1	0	7
Matka- opas	Siksakkia Andien yli	4	2	1	1	0	1	2
Matka- opas	Sushia keväthangilla	13	1	3	8	1	1	6
Matka- opas	Sydämen asialla	7	0	1	7	0	0	5
Matka- opas	Täpinää tuutin täydeltä	9	2	1	7	0	1	6
Matka- opas	Varpaitten paratiisi	6	1	2	3	0	1	5